

- 38. Oppen.** Navnet bruges ikke.
Sml. Norderhov GN. 52.
- 38, 1. Bakke.** Udt. *bakke*.
* *Bakki* m., her i Betydningen «Elvebred»: Gaarden ligger ved Urula.
- 38, 7. Ørneberg.** Udt. *ørnebærg*.
- 38, 8. Ranseløkken.** Kaldes *lykka*.
Se Gol GN. 23, 31.
- 39. Lindelien øvre.** — Lindeli øfre 1723 (2 Opsiddere).
Se GN. 37.
- 39, 1. Øvervolden.** Udt. *ø'vrevøllen*.
- 39, 6. Øvervoldsbraaten.** Kaldes *ti'mannsbråtån*.
- 39, 9. Holmen.** Udt. *hå'lmen* (Dat. *hå'lma*).

FORSVUNDNE NAVNE.

[Backerudt NRJ. IV 373, 1528].

Kan ogsaa ligge i Norderhov.

[Bierckessundt NRJ. IV 374, 1528].

Vistnok feilskrevet og identisk med GN. 6.

NEDLAGT KIRKE.

Ifølge Wiel XXX S. 172 skal der i Vidalen paa den saakaldte Kirkemyrshaug have staaet en Kirke eller et Kapel. Efter Mehlum S. 405 er der paa Bakkesæter i Vidalen en Bakke, som endnu kaldes «Kjyrkjihaujen», og nordenfor denne ligger «Kjyrkjimyren», og oppe paa Fjeldet søndenfor ligger «Prestegaardstjonnene».

4.

FLAA HERRED.

Herredets og Sognets Navn: Flaa. Udt. *flø*.

Ældre Navneformer: Flodha s. i Hadinga dall DN. IX 271, 1445. [Flodda s. DN. XV 103, 1499 (?)]. Flaee s. DN. X 827, 1563 (Afskrift fra 1627). Flors s. (!) PN. 24. [Flaasogn annex JN. 352. 379, 390].

Den nuværende Udtaleform sammen med de ældste Skriftformer synes at pege hen paa oldn. flœð (r) f. «Oversvømmelse», der i Gen. Flt. oprindelig har hedt flœða. Sml. Flœlo i Breim, skr. Flodula BK. Formen Flaa er vel at forklare som flaa = flœ «Vandpyt», d. v. s. oa har givet aa. Gaardene i Flaa er paa mange Steder udsatte for Oversvømmelse og Elvebrud (se Vibe S. 152, Wiel XXXII S. 139 ff.). En ganske anden Oprindelse har Flaa Herred i S. Trondhj.

Eget Herred iflg. Resl. ¹⁰/₁₀ 1903. Tidligere Annex under Nes Herred.

Flaa Kirke er af Træ og staar paa Gaarden Vold; den er opført i 1858. Den gamle Kirke, der var en Stavekirke, blev nedrevet i 1854. Den laa paa den anden Side af Elven paa Gaarden Ve's Grund (sml. Wiel XXXI S. 168). Præstegaarden (presstboled) nævnes i DN. XV 103, 1499 (?) som Nabogaard til Trommald.

Gaardenes Navne: **1. Lindelien.** Udt. *li'ndelie*. — Lindelij 1593. Linndelij 1604.¹/₄. Lindeli 1657. Lindelien 1723.

Jfr. Aadalen GN. 37 og 39. Efter Mehlum S. 252 staar paa Tunet og opover Lien flere, tildels kjæmpestore Lindetrær.

2. Leknes. Udt. *lækkes* [opgivet *læktnes*]. — Ligneß 1617. Legtneß 1657. Legtnæs 1723. Fra Nutiden seet skr. Lektnæs.

Ligger ved Krøderen. *Leiknes, Nes, der tjener som Samlingsplads for Lege (se Indl. S. 64 under leikr). Navnet forekommer oftere, dels som Leiknes, dels Leknes og Liknes. Udtalen *lækkes* har f. Ex. Leknes i Buksnes GN. 18. Til det indskudte t jfr. Sandsvær GN. 20 og Soken i Larviks Fogderi, udt. *såkktn*. I Hadelandsmaalet udtales ofte flaktne, raktne (af flakna, rakna).

2, 3. Svartkjerndalen. Udt. *sva'rtkændalen*.

3. Sonsteby. Udt. *si'nnstebí*. — Sunsteby 1593. Sundstebye 1604.^{1/4}. Sonstebo 1617. Sundstebye 1657 (2 Gaarde). Sonstebye 1723 (2 Opsiddere).

Egentlig: den sydligste Gaard, nemlig i Forhold til Meboen og Opsal.

3, 2. Svarteli. Udt. *svarteli*.

3, 4. Haugen. Udt. *hau'gen*.

3, 5. Otterpladsen. Udt. *ótterplassen* (ogsaa blot *plá'ssen*).

Neppe af Dyrenavnet Oter (der i Folkesproget mest udtales med aaben o), men vel af Personnavnet Otter (Óttarr), der her endnu er i Brug.

3, 6. Hansbraaten. Udt. *ha'nsbrátinn* (her i den ydre Del af Sognet skal dog den almindelige Udtale være *brátán*).

3, 9. Megaarden. Udt. *mé'galen*.

* Miðgarðr, Midtgaarden. Jfr. GN. 4.

4. Meboen. Synes ikke brugt i daglig Tale. [Kaldes Megaarden]. — Medhøen, Methøen DN. I 666, 1480. Mitboen 1657. Medboen 1723 (2 Opsiddere).

* Miðbær, Midtgaarden. Gaarden er maaske en Del af den Gaard Beenn, der nævnes 1604: se «Forsvundne Navne». Vanskeligere er det at afgjøre, om ogsaa Sonsteby (GN. 3) har hørt hertil, da Formen afviger (jfr. Indl. S. 47).

4, 4. Tømmerlien. Udt. *ti'mralie*.

5. Opsal. Udt. *u'ffsal*. — Opsall 1657. Opsal 1723.

Se Hole GN. 72, Norðerhov GN. 56. Gaarden er den høieste i Flaadalen.

6. Trommald. Udt. *tró'mmall*. — a Thrumelde DN. X 21, 1325 (trykt efter Vidisse fra 1622). Thromaller DN. I 666, 1480. [Thrommolla, Thromella DN. XV 103, 1499 (?)]. Tromall NRJ. IV 87, 1528. Tromill 1578. Trommaall 1593. Thrommell 1604.^{1/2}.^{1/2}. Thrommell, Thrammel 1617. Tromell 1657. Tromal 1723 (2 Opsiddere).

Navnet hører sammen med Trammelberg i Spydeberg (GN. 102), tidligere (fra 1600 af) skr. Thrommelberg. De ældre Former af Gaardnavnet Trommald henviser til et oprindeligt *Þrumǫldr eller snarest Þrumǫllr (den af Munch Beskr. S. 123 nævnte Form Tromaldr er vistnok uden gammel Hjemmel). Dette kan ikke — saaledes som antaget i NE. S. 275 — være Elvenavn (jfr. NE. S. 338), d. v. s. det oprindelige Navn for Trommaldelven (hos Wiel XXX S. 126 kaldt «Trummelaas Elven»). Gaarden ligger ogsaa for langt fra Trommaldfjeldet (hvor Trommaldelven springer ud) til at være opkaldt efter dette. Trommald ligger paa en bred Jordbænk eller Pall ved Kroderen og indeholder vistnok det hallingdalske trom, trumm m. «Rand, Kant, Bred», en Aflydsform til oldn. þróm m. «Rand, Kant» (jfr. Hemse-dal GN. 67). Maaske er da *Þrumǫllr opstaaet af *Þrumvǫllr, der har betegnet: Volden paa Pallen. Formen af 1325 er da opr. á Þrumvelli.

7. Soleim. Udt. *só'leim*. — Solum 1657. Sollum 1723.

* Sólheimr, solbeskinnet Gaard: Gaarden ligger i en solrig Li (Mehlum S. 254). Navnet forekommer oftere i Buskeruds Amt, tildels i Formen Solum. Det er et overmaade hyppigt Gaardnavn, som dog mangler i de østlige Amter af det Søndenfjeldske.

8. Kittelsviken. Udt. *kj' tulsvikji*. — Kitteløvig 1657. Kittelsvig 1723.

Ligger ved en Vik af Krøderen. Første Led er Mandsnavnet Ketill (se PnSt. S. 168 ff.).

9. Ve. Udt. *vé*. — Wæ DN. X 21, 1325 (trykt efter Vidisse fra 1622). Vee NRJ. IV 87, 1528. Wee 1578. Wæ 1593, 1617. St. S. 133. Wee 1604.^{1/1}. 1657. 1723 (2 Opsiddere).

Se Norderhov GN. 54. Her stod den gamle Kirke (se S. 71), der har afløst et hedensk Gudetempel.

9, 1. Ve's-Buøen. Udt. *vé's-buøine* (Flt. *-øinadn*).

Ligger mellem Storelven og en Evje; af øy i Betydningen «Land ved Vand»; sml. GN. 31. Her havde Ve i gamle Dage Hjemseater (Mehlum S. 258).

9, 4. Øistre. Udt. *øi'stre*.

Navnet forekommer kun her. Det er for ungt til at kunne være et vin-Navn, som Østere i Hurum GN. 2. Heller ikke tør tænkes paa et oprindeligt *Oystræid, det østre Eid (sml. Vestre i Stod GN. 98, der i AB. 12 skrives af Vestreide). Det er vistnok kun en Substantivering af øystre «østre», sigtende til, at Gaarden ligger paa den østre Side af Fjorden.

9, 12. Vasfaret. Udt. *va'ssfare*.

Er en Skogstrækning. Er tillige Navn paa det af en Række Fjeldvand opfyldte Dalstrøg paa Nordsiden af Søbølsfjeldet. Her ligger ogsaa den til S. Aurdal hørende Skog Vasfaret. Vasfar betyder efter Aasen: Vasdrag, en Elv med dertil hørende Søer fra øverst til nederst. Her om den øvre Del af Odalselven med de Vand, denne gennemstrømmer (Bd. IV, 2 S. 237).

10. Hilde. Udt. *hi' lde*. — [a Hildene DN. XIII 98, 1463]. Hillen NRJ. IV 87, 1528. [Hildene NRJ. IV 329, 1528]. Hyllen NRJ. IV 384, 1528. Hildenn 1578, 1593. Hyldenn 1604.^{1/1}. Hildenn 1617. Hilde, Hielle, Hille 1657. Hilde 1723 (2 Gaarde).

Samme Navn er Hilde i Indviken, i ældre Tid skr. Hildin, og Hilden i Brandbu (se Bd. IV, 2 S. 174). Navnet — hvis sidste Led er vin — hører vistnok sammen med oldn. *hjállr* m. «noget fladt, som ligger høit, Afsats i en Li, Terrasse» (nu Hjell) og henviser til en Sideform *hild- af dette Ord (sml. middelnedertysk *hilde* «Plads over Fjøs eller Stald til Opbevaring af Hø eller Sovested for Tjenere, Hjell, der er samme Ord som oldn. *hilla* «Hylde»). At Sammenhængen med dette Ord ogsaa i senere Tid har været følt, derpaa tyder Skriftformen Hielle ved vor Gaard og Hiellen 1578 (Hiellen 1545) for Gaarden i Brandbu. Beslegtede Navne er Hylli i Nannestad GN. 57 (i RB. 304 skr. *Hyllini*) o. fl. St. samt rimeligvis Hilleren i Ullensaker (i RB. 439 skr. i *Hildrini* (Bd. II S. 309) og Hildre i Haram (Bd. XIII S. 208).

10, 11. Ormerud. Udt. *ørmerú*.

Ormarud indeholder Gen. Flt. af *ormr* m. «Orm». Navnet forekommer ogsaa paa to andre Steder i Amtet og ellers nogle Gange. Nær ved dette Brug ligger Pladsen Padderud. Navnene antyder — som Mehlum S. 260 bemærker —, at Rydningsmændene der har fundet Orme og Padder.

11. Heie. Udt. *hei*. — Heiden NRJ. IV 87, 1528. Heide 1578, 1593. Heyer 1617. Heje 1657. Heye 1723 (2 Opsiddere).

*Heidar, Flt. af *heiðr* f, *Hei*: Gaarden ligger temmelig høit paa en Jordryg eller *Hei* (Mehlum S. 260). Den nuværende Udtaleform har sit Side-stykke i næste GN.

12. Kvie. Udt. *kví*. — Quide 1617. Quien 1657 (2 Gaarde). Qvien, Quie 1723 (ligesaa).

* *Kviar*, Flt. af *kvi* f. «Kvægfold, Indhegning til at samle Kvæget i om Natten». Efter Mehlum S. 262 havde Ve og Hilde i gammel Tid baade Høsthavn og Kve her. Skrivemaaden Kvien, der endnu findes brugt, skyldes falsk Opfatning af Formen (sml. Heiden ved forrige GN.). Formen fra 1617 er urigtig. Kvie, Kvi, Kvien, Kvea, Kvean, Kvear er hyppige Gaardnavne.

12, 11. Holuhalremmen. Kaldes *hóluhallidn*.

Holuhall vil sige: Bakke med Fordybninger, af *hóla* f. «Hulning, Fordybning» og hallingdalsk hall f. «Hælding, Bakke» (hvorom se Nes GN. 95, 9). Sidste Led er oldn. *rimi* m. «langstrakt Forhøining, Jordryg eller Bergryg» (Incl. S. 70), nu i Hallingdal rømme, remme «Skogstrimmel, Forhøining bevoxet med Skog»; sml. GN. 14.

13. Gapkjenn. Udt. *ga'ffkædn* og *ga'ppkædn*. — Gapatiorn DN. X 21, 1325 (trykt efter Vidisse af 1622). Gapetion, Gapation NRJ. IV 87, 1528. [Gabetwn NRJ. IV 329, 1528]. Gabetiornn 1578. 1593. Gauetiornn 1604.^{1/1}. Gabkinndt 1617. 1657 (2 Gaarde). Gabchind, Gabkind 1723 (ligesaa).

Gap at j q r n, egentlig: Tjern med Huller, Navn paa et nedenfor Gaarden liggende Tjern, der er forenet med Storelven ved en Evje. Første Led er Gen. Flt. af *gap* n. «Aabning, Hul». Navnet sigter til de Aabninger i Bredderne, som i Flomtiden udskjæres af Hallingdalselven; jfr. Wiel XXXII S. 140 f. En af Gaardene faldt for en Snæs Aar siden ud ved Jordfald (idet Elven grov ud), saa Husene maatte flyttes. Lignende Oprindelse har vistnok det flere Gange forekommende Gaardnavn Gapestad. Jfr. ogsaa det gammel-svenske Gaardnavn *Gapsyö*, egentlig Sjønavn (Hellquist, Sjönamn S. 166).

13, 5. Sørstølen. Udt. *sø'stølen*.

Den sydlige Støl (se Incl. S. 81 under *st q ð u 11*).

13, 6. Olsonpladsen. Udt. *ól'sánnplassen*.

Kaldes af Mehlum S. 268 for «Olsaanhejmen» og siges ryddet af en Mand ved Navn Ole Olsen.

13, 12. Nyladen. Udt. *ní'lió* (i Nes Sogn siges *ní'liú*). [Ogsaa skr. Nylien].

Se Incl. S. 63 under *1 a ð a*.

13, 15. Velta. Udt. *væ'ltá*.

Gaarden ligger høit med bratte Mæler ned mod Elven og har en Tømmervelte (jfr. Nes GN. 42).

14. Rime. Udt. *ri'me*. — Rimenn 1617. 1657. Rime 1723.

Samme Gaardnavn i Aal GN. 115, Krødsherred GN. 204, 1. Gaarden i Flaa ligger meget høit, helt oppe i Aasmarken. Navnet er vel ligefrem oldn. *rimi* m. «langstrakt Forhøining, Jordryg eller Bergryg»: se GN. 12, 11. Da den ligger ved Rimeelven, var der vistnok en Mulighed for, at Elvenavnet *Rima* (hvorom se NE. S. 192) her kunde ligge til Grund for Gaardnavnet, især da Gaarden (efter Mehlum S. 263) ligger i en Dalsenkning. Dog taler mod denne Forklaring bl. a., at Rimeelven hos Wiel XXXII S. 138 kaldes «Børdøla», ligesom dens Udspring «Børdalsvandet» (nu Bødalsvandet).

15. Tollevsrud. Udt. *tøllestrá*. — [Tolleifrudh DN. XIII 98, 1463. Tollefsrud NRJ. IV 87, 1528]. Tollisrødt 1578. 1593. Tholliß-

rudt 1604.^{1/1}. Thollofsrud 1617. Tholleffsrudt St. S. 133. Tollesrud 1723 (2 Opsiddere).

Jfr. GN. 20 og 79. Af Mandsnavnet Þorleifr (PnSt. S. 261 f.). Til det i Udtalen indskudte t sml. GN. 22 og Sigdal GN. 103 og 141, 2.

15, 2. Mælebraaten. Udt. *mæ'lebrøtinn*.

Af *mæl* m., Elvemæl: der er en brat Mæl vestenfor Gaarden (Mehlum S. 265).

15, 6. Ballanby. Udt. *ballanbí, ballammbí*.

Oprindelsen er usikker. Man kunde tænke paa Trænavnet Barlund.

16. Kolsrud. Udt. *kå'lsú*. — [Kaalfsrudd, Kaalsrudt DN. XIII 68, 1422]. Kolsrudt 1578. 1593. Kollþrudt 1604.^{1/2}. Kolsruud 1617. Kolsrud St. S. 133. Kalþrud 1657 (2 Gaarde). Kolsruud, Kolsrud 1723 (ligesaa). I nyere Tid ofte skr. Kaalsrud.

Udledes i PnSt. S. 167 af Mandsnavnet *Kolr*, der tidligere var almindeligt og findes i mange Gaardnavne. Imidlertid viser saavel den ældste Navneform som den nuværende Udtale (med *á*, ikke *ø*), at første Led er Mandsnavnet *Kálfr*, *Kolfr*, hvorom se PnSt. S. 152 og S. 164 f. (Aasen anfører Kolv fra gamle smaaleenske Optegnelser).

16, 1. Haugesetlien. Udt. *hau'gesetlie, hau'gsetlie*.

Om *setr* n. «Opholdssted, Bosted» (nu i Navne mest *-set*) se Indl. S. 74. Ved Stedsnavne sms. med dette Ord har første Led ofte en Betydning sigtende til Stedets Beskaffenhed (her: opfyldt af Hauger).

16, 2. Nobben. Udt. *nø'bbé*. — Tildels skr. Nubben.

Nobb f., Bjergknold, Pynt, fremragende Klippe: Brugene ligger mellem Klipper (Mehlum S. 266). Navnet forekommer ogsaa ellers.

17. Gislerud. Udt. *jí'sslerú*. — Gißlerud 1578. 1593. 1604.^{1/2}. 1617. St. S. 133. 1657. Gisleruud 1723.

Af Mandsnavnet *Gisli*, der var almindeligt i Norge i MA.: se PnSt. S. 89. Samme Gaardnavn i Røken GN. 28 o. f. St.

18. Stavn. Udt. *stabbn* (ogsaa opgivet *stavn*). — Stamm NRJ. IV 87, 1528. Staffne NRJ. IV 384, 1528. Stoffenn 1578. Staffnn 1593. 1617. 1604.^{1/1}. Staffn St. S. 133. Staffuen 1657 (3 Gaarde). Stafn 1723 (3 Gaarde, hvoraf gl. M.-No. 106 og 107 hver havde 2 Opsiddere).

Gaarden har Navn efter et høit, spidst tilløbende Berg, der stikker ud i Elven paa den modsatte Side (se Mehlum S. 265, der kalder Grænden for Stamm). Hos Wiel XXXI S. 171 kaldes den Vei, der fører op ad dette Berg, for «Stavnskleven». Stafn m. «Stavn paa Fartoi» bruges oftere overført om en sterkt fremspringende, brat Høide og om langt udstikkende Odder (Indl. S. 78). Ogsaa Stavnan i Rennebu GN. 31—34 har Navn af en Høide ved Gaarden. Se ogsaa Bd. VI S. 153, XIV S. 346.

18, 7. Flenten. Udt. *flæ'nté*.

Er efter Mehlum S. 271 Navn paa et Sæterlag i en Dal, hvor Folk fra Flaa, Nore og Eggedal har Sætre. Maaske af flint f. «Flintesten», brugt som Fjeldnavn: ret op for Flenten staar den høie Nut Flentpiggen (Mehlum: Fleintepiken). Sml. Flinterud o. lign. Navne. Sæteren skal ogsaa kaldes Plenten, der synes at maatte høre til det af Ross anførte hallingdalske plenta «Plantning».

18, 11. Ræperud. Udt. *re'perú.*

Af ræpa f. «Møgklump, Kokase», der efter Aasen bruges i Hallingdal.

[**18, 17. Hefto**].

Skal være Hefta; se Gol GN. 36, 3.

18, 23. Framgaardsbraaten. Udt. *fra'mmgalsbrátinn.*

Framgaarden (den fremre Gaard) er et flere Gange forekommende Gaardnavn.

18, 26. Trøgaset. Udt. *trø'gasæt.*

Første Led er vel det samme som i Trogarud RB. 361, i Trostad i Ø. Toten GN. 16. 17, i 1466 skr. a Trogestadom, og i Trogstad i Sande Jb. GN. 81, skr. i Troghstadum i RB. Disse Navne henføres i Bd. IV, 2 S. 52 til trøgn. «Trug», der — ligesom det synonyme þró (se Bd. IV, 1 S. 37) — kan have været brugt om Hulninger i Jorden. Sml. Hol GN. 44. Sæteren ligger ved Trøgasetfjeldet. Efter en anden Forklaring, der er mig meddelt, skriver Navnet sig fra de Trauge, der tidligere var almindelige paa Sætrene.

19. Aasen. Udt. *å'sen.* — Aaßen 1657. Aasen 1723.

Er en Ødegaard langt oppe i Aasen (Mehlum S. 265).

20. Tollevsrud.

Se GN. 15.

20, 4. Faldbæklien. Udt. *fållbækklie.***20, 4. Brattegjuvremmen.** Udt. *bråttejåvræmmen.***20, 8. Brandenburg.** Udt. *bra'nbårr.*

Navnet forekommer efter Postadressebogen ogsaa i Smaalenene, og er ganske vist opkaldt efter den tyske Provins Brandenburg.

20, 9. Reiarsgaarden. Udt. *rei'arsgalen.*

Ryddet af en Mand ved Navn Reiar (Reiðarr).

20, 20. Tørenløkken.

Skal komme af Kvindenavnet Þórunn, som nu her lyder Tøren (O. R.). Nævnes ikke i PnSt. S. 263.

20, 23. Stillingen. Udt. *sti'llinji.*

Navnet skal efter Mehlum S. 260 skrive sig fra, at man i gamle Dage, da der kun drevs Bordskjæring ved Haandsag, havde Haandsagstillads («Stilling») der lige i Skogkanten. Efter en rimeligere Forklaring, der er mig meddelt, betegner «Stilling» det Sted, hvor Skytteren skjuler sig for at skyde Bjørn paa Aate. Stillingshaugen i Ørskog GN. 36, 8 (Bd. XIII S. 153) er vistnok et forskjelligt Navn.

21. Grøsland. Udt. *grø'sslann* (ogsaa opgivet *grøs*). — I Grutlandum DN. IX 271, 1445. Grotland 1617. Grøsland 1657. 1723. [Ogsaa skr. Grosland].

Kan neppe være Grjótland, -landir, af grjót n. «Sten» (med Overgang af tl til sl, som ved Ø. Eker GN. 86), da her ikke skal være stenet. Første Led er vel enten grutl n. «Grus» eller det i enkelte Gaardnavne forekommende grut, der — ligesom svenske Dial. grut — synes at betegne «Grus, Sand» (se Indl. S. 52 under grjót): her er nemlig sandet og daarlig Jord.

22. Aavestrud. Udt. *å'vestrú.* — Aaueprestervd (!) NRJ. IV 87, 1528. Awexsterudt NRJ. IV 328, 1528. Ousterødt 1578. Austerød

1593. Auffstragh 1604.^{1/1}. Aasterud 1617. Offuiistrud 1657. Ovisruud 1723.

Forklars i PnSt. S. 285 af Mandsnavnet Qlvir, der i Stedsnavne oftere optræder i Formen Aaves-. Her er mellem s og r indskudt et t, hvilket har mange Sidestykker: se GN. 15.

22, 5. Natten. Udt. *na'tten*.

Af natt = knatt «Bergknold»: se Indl. S. 61 under knøttr.

23. Trøsteim. Udt. *trø'ssteim*. — Trostem 1657 (2 Gaarde). 1723 (ligesaa).

Navnet sammenstilles i Bd. IV, 1 S. 145 med Trøstaaker i Ringebu (skr. Trostager 1594) og udledes af oldn. *traustr* «paalidelig. solid». I NE. S. 278 opføres Trøsteim under Tvil som et af et Elvenavn dannet Gaardnavn: Gaarden ligger ved en Bæks (Trøsteimbækkens) Udløb i Hallingdalselven. S. B. fremstiller (NE. S. 339) den Formodning, at første Led er Fuglenavnet Trost, en Forklaring, som er forkastet af O. K. (Bd. IV, 1 S. 145) af lydlige Grunde.

23, 4. Dugulsodden. Udt. *du'gulsodden*.

Sml. Dugulsnatten GN. 29, 6 nedenfor, Dugulshaugen S. Aurdal GN. 1, 6 og Fjeldnavne som Dugurmaalnatten, Durmaalsfjeldet. Navnene betegner et Sted, hvorover Solen staar ved Dugurstid (omkr. Kl. 10 Formiddag), seet fra et bestemt Standpunkt. Til oldn. *døgurðr*, *dagverðr* m. «Maaltid, som holdes ved Kl. 9 Formiddag» (modsat *nátturðr*, *náttverðr*). Sml. Nonsaugen, Nonsfjeld, Nonsaasen om Høider, hvorover Solen staar ved Nonstid (omkr. Kl. 3), Middagsnatten (nær ved GN. 31), Middagshaugen, Middagskollen, Natmaalsfjeld, Eftasaasen, Eftakampen, Meraftesfjeldet, Midkveldheia, Rismaalstind o. lign. (jfr. Bd. II S. 114, IV, 1 S. 190, XIV S. 351). Hertil vel ogsaa Dørstaden i N. Land (se Bd. IV, 2 S. 197); sml. Folkespr. nonstad «Punkt, hvori Solen staar ved Non». Jfr. Gol GN. 3, 4. At dette Navngivningsprincip er fællesgermansk, er fremhævet af E. Lidén, Arkiv f. nord. Fil. XXIII S. 259 ff. (jfr. angelsaks. *Undernebeorh*, middeltysk *Unternsberg*, oldsvensk *Undærnis*: oldn. *undarn* «Tiden omkr. Kl. 3»). Hertil vistnok ogsaa Undershaug i Snaasen GN. 15, 2, der i Bd. XV S. 275 forklares af *undr* «Under». Sidste Led er odd = odde.

24. Vik. Udt. *vik*. — [Wijk DN. XV 103, 1499 (?)]. Vigh NRJ. IV 87, 1528. [Wiik NRJ. IV 328, 1528]. Wiigk 1578, 1593, 1657. Wiig 1723.

Ligger ved en Vik af Hallingdalselven.

25. Vold. Udt. *vøll*. — Wold 1578. Wollid 1604.^{1/1}. Woldt St. S. 126. Woll 1657. Wold 1723 (2 Opsiddere).

* *Vøllr* m., Vold, græsbevoxt Slette: Gaarden ligger paa en stor Slette.

25, 5. Frydenborg. Udt. *frý'denbårr*.

Nyt Navn, ligesom det hyppigere Frydenberg.

25, 9. Hellerud. Udt. *hællerú*.

Af *hella* f., Klippeflade. Hyppigt Navn i Buskeruds, Akershus, Hedemarkens, Kristians og Smaalenenes Amter.

26. Rud. Udt. *rú*. — a Rudi DN. X 21, 1325 (trykt efter Vidisse af 1622). Rud 1657. Ruud 1723.

Sml. GN. 45 og se Hole GN. 11.

27. Gulsvik. Udt. *gø'lsvik*. — Gaulsvik DN. X 21, 1325 (Vidisse af 1622). Gaulswikar sokn DN. I 239, 1346. Gaulsvik DN.

I 342, 1380. Gollfzwiik DN. III 682, 1482. Golsuick NRJ. IV 87, 1528. [i nedre Guullsuig gaarder DN. X 827, 1563 (Afskrift fra 1627). Golszuig DN. XV 103, 1572]. Gulßwiigk 1578, 1593. [Guelsuig JN. 352 (3 Gaarde)]. [Gullsuigh 1604.^{1/1},^{1/2},^{1/2}. Golßuig St. S. 129. Gulßuig 1657 (4 Gaarde). Gulsviig 1723 (ligesaa). Herunder indgaaet Lie (gl. M.-No. 176) 1723.

Vistnok til gaul m. «Vindstød, Lufting, svag og jevn Vind», en Aflydsform til oldn. *gol* (*gola*, *gula*, sml. Havgul), der maaske har paavirket de senere Former med *o* og *u* i første Led. Gulsvikelven har Navn efter Viken eller Gaarden. Om Gaulsvikar sokn se under «Nedlagte Kirker». — Lie er GN. 28, 4.

28. Gulsvik mellem.

28, 1. Harehaugen. Udt. *ha'rahaugen* eller *ha'ramó'n*.

28, 3. Likleven. Kaldes *klei've*.

28, 4. Li. Udt. *lí*. — Lie 1723.

Se under GN. 27.

28, 5. Strindeberg. Udt. *stri'ndebørg*.

Af *strind* f. «Strimmel, Stribe, Side», i Stedsnavne særlig om langstrakte Kyststrækninger (Indl. S. 79). Ordet er beslegtet med Strand.

[28, 7. Moen. Ogsaa kaldt Hofmandsmoen].

Daglignavnet stammer efter Mehlum S. 258 fra en tysk Arbejdsmand Hoffmann, der først ryddede Gaarden.

29. Gulsvik søndre.

29, 2. Kaarmo. Udt. *kå'rmó*.

Kaarmo i Orkedalen GN. 135, der udtales som Gaarden i Flaa, udledes i PnSt. S. 153 ff. af Mandsnavnet *Kári*. Efter Mehlum S. 255 har denne Gaard en helt forskjellig Oprindelse: Kolbjørn Gulsvik ryddede den omkr. 1740 og kaldte den Kaarmo, fordi den ligger paa en flad Mo og blev taget unda Gulsvik som Kaar (Føderaad).

29, 3. Ranten. Udt. *ra'nten*.

Egentlig Navn paa et Fjeld (forekommer som saadant ogsaa i Eggedal). Ross har fra Hallingdal rant m. «smal Jorddryg» (sml. det ensbetydende rante hos Aasen). Ordet betyder ogsaa «Tryne».

29, 5. Bjørnsgaarden. Udt. *bjø'nnsгалen*.

Nyere Navn, dannet af Mandsnavnet Bjørn.

29, 6. Dugulsnatten. Udt. *du'gulsnatten*.

Se GN. 23, 4 og 22, 5.

30. Ganderud. Udt. *ga'ndru*. — Gannerud 1657. Gandrud 1723.

Forklares i NE. S. 63 af et Elvenavn *Gønd. Gaarden ligger ved en liden Bæk. Sml. Ganerød i Id (skr. G a n d e r u d i 1344), der ligger ved Udlobet af en Elv, o. fl. Stedsnavne (se Bd. I S. 212, II S. 235, VI S. 111, XIV S. 289). Elvenavnet antages at staa i Forbindelse med *gandr* m. «Kjæp, Stage»,

hentydende til et ret Løb. Denne Etymologi synes dog ikke at passe synderlig paa den her omhandlede Bæk. Rimeligere er det, at Ganderud i Flaa hører til gande m. «en ikke meget høj, smal Rygning, som fra et høiere Parti stikker ud i fladt Jordsmon eller i Vandet» (citeret af Ross fra Gol). Denne Betydning passer ganske paa Gaarden, der ligger i en Bakke lige ovenfor Gulsviktjernet.

31. Buoen. Udt. *bú'gina*. — Buøenn 1593. 1617. Bøenn (!) 1657. Buoen 1723.

Buø(en) er et hyppigt forekommende Navn, sml. med bú n. i Betydningen «Kreaturene, Buskap». Navnet betegner saaledes en Ø, der anvendes som Sæter eller Havnegang (Bd. XVI S. 61); efter Mehlum S. 254 havde Gulsvik her tidligere Hjemsetsere. Her er dog, ligesaa lidt som ved GN. 9. 1, nogen Ø. Som saa ofte i Stedsnavne foreligger her øy i Betydningen: flad Strækning med frodig Græsvegetation langs Vand (se Indl. S. 88). Br.-No. 3 Buøhalsene er en Halvø i Krøderen; den nævnes af Wiel XXXII S. 142.

31, 2. Væteren. Udt. *væ'teren*.

Hvis Navnet — der tilhører flere Brug — tør antages for meget gammelt, kunde man tænke paa en Sammensætning af vin og en Form af Ordet for «Vand», svarende til engelsk water, tysk Wasser. Betydningen vilde da være: Svinget ved Vandet (nemlig Krøderen). Denne Forklaring synes dog meget dristig. Rimeligvis har den nærliggende Fjeldtop Væterkollen oprindeligt hedt Vete (Væte), der oftere bruges som Navn paa Fjelde, hvor der tidligere har været Varde (oldn. *viti* m. «Varde»). Formen Væteren bliver da at sammenligne med den længere mod Syd liggende Plads Luterer, der har Navn efter Fjeldet Luta (i Luta DN. X 21, 1325). En lignende Forklaring har jeg senere fundet hos Mehlum S. 254 (der skriver Navnet Vætern).

31, 8. Hallingkjernsæteren. Kaldes *ha'llingkjernstølen*.

FORSVUNDNE NAVNE.

a Roppom DN. I 239, 1346. Rappe DN. X 826, 1563. Rappe 1617.

Gaarden sees af de to sidstnævnte Steder at være gaaet ind under Gulsvik. Roppe nævnes ogsaa af Wiel XXXI S. 169 og eksisterer endnu (ligger paa Elvens Nordside nær ved Gulsvik, se Vibe S. 155, Mehlum S. 255). á Roppum, af *roppr m. «gammel frønet Træstamme», i Folkespr. ropp og ramp. Flere herhen hørende Stedsnavne er nævnt Bd. XIV S. 236, deriblandt Roppe i Ulstein (udt. *ra'ppanne*), der dog i Bd. XIII S. 51 forklares anderledes. Til en Aflydsform rupp hører Elvenavnet Roppa i V. Gausdal (NE. S. 197).

[Brunnebakke DN. XIII 98, 1463]. Brynnebacke St. S. 133.

Synes snarest at indeholde Elvenavnet Brynna (sml. NE. S. 24). Brunbakke S. Aurdal GN. 94 er forskjelligt.

[Spjøtt skieffte DN. XIII 68, c. 1422, Eng under Kolsrud]. Spiuds Kieft St. S. 133.

Spjótskepti n., Spydskift, saa kaldt efter Jordveiens Form. I St. S. er Navnet forvansket.

[Flotstoden DN. XIII 98, 1463].

[Rekohalsen DN. XIII 98, 1463].

Af Elvenavnet Reka, hvorom se NE. S. 189. Hvorvidt Rakhalsen GN. 20, 25 (i den nye Matrikel) er samme Navn, er meget usikkert.

[Snisoru DN. XIII 131, c. 1480].

Maaske *Sneisuruð af Elvenavnet Sneisa, der findes i Lier (NE. S. 236). Sneisrud i Eidsvold GN. 71 og Snesrud i Aremark GN. 88 (skr. Snæidzrud i RB.), forklares derimod i PnSt. S. 229 af Mandsnavnet Snerir: se Sigdal GN. 211.

Boenn 1604.^{1/2}.

Synes at ligge i Flaa. Jfr. GN. 4.

NEDLAGT KIRKE.

Ved Gaarden Gulsvik stod efter Wiel XXXI S. 169 i gamle Dage et Kapel af Træ paa den saakaldte «Capel-Houg»; Levninger deraf var paa hans Tid endnu at se. Hermed stemmer Gaulswikar sokn DN. I 239, 1346. eccl. de Galzuuc (!) PN. 24.

NES HERRED.

Herredets Navn: Nes. Udt. *næs*.

[Ældre Navneformer: Næs by DN. XV 49, 1430. Nesby NRJ. IV 86, 1528. Nesse præstegield St. D. Pr. 89. Næss præstegield JN. 351].

Nesby var oprindelig Navn paa den Samling af Huse, der ligger ved Hallingdalselven strax nord for Nes Kirke og nu kaldes Nes (i snevrere Forstand) eller Nesbyen (udt. *næsbi'n*). Næsby RB. 418 laa i Gjerdrum.

Nes Hovedkirke er opført af Tommer i 1862. Den gamle Kirke var en Stavekirke, der blev nedrevet i 1864. Den omtales ikke i MA., men har naturligvis eksisteret. Vibe S. 155 siger, uvist med hvilken Hjemmel, at den var ældre end 1327.

Gaardenes Navne: **32. Berg.** Udt. *bærg*. — Vndebergh NRJ. IV 86, 1528, Berrigh 1593. 1604.^{1/2}. 1617. Berg 1723 (2 Gaarde).

Den ældste Form (undir *Bergi*) er et Præpositionsnavn (se Indl. S. 16); sml. Undeberget i Flesberg GN. 14. Gaarden ligger under en hoi Aas (Mehlum S. 284). Efter denne Gaard har Bergstjerdingsgen Navn.

32, 1. Langmorken. Udt. *la'ngmørki*.

Af m o r k f., Skog, udyrket Mark.

32, 2. Ormevasskaret. Udt. *ørmevasskale*.

Benævnt efter Ormevandet.

32, 3. Stroslien. Udt. *strø'sslie*.

Af Sjønavnet Strøen (paa Grønsen af S. Aurdal), udt. *strø'en*. Paa AK. skrives Strølid Sæter; sml. Strøkjern Sæter i S. Aurdal. Sjønavnet er neppe beslegtet med det i NE. S. 249 nævnte Elvenavn Strøy (der af S. B. forklares som «den strømmende»), men derimod rimeligvis med Sjøen Ströjan i Stockholms län, der af Hellquist, Sjönamn S. 584 henføres til en Grundform *Stryði, Gen. Stryðja. Ubeslegtede er de i Bd. XVI S. 360 (GN. 32) omtalte Navne.

32, 6. Torgershush. Bruges ikke. — Torgershush (egen Gaard) 1723.

Af Mandsnavnet Þorgeirr (sml. PnSt. S. 258). Jfr. GN. 33.

32, 7. Løvaasen. Udt. *lau'våsen*.

32, 9. Nysæteren. Kaldes *ní'stølen*.

32, 11. Løvkarmoen. Alm. kaldt *mó'n*.

Ligger ved en Bæk, der kan have hedt Lauva (NE. S. 140).

33. Langaaker. Udt. *la'ngåker*. — Torgershush 1723.

Jfr. GN. 32, 6.

33, 5. Marteinsbraaten. Alm. kaldt *brø'tinn*.

Marteinn var i MA. et meget almindeligt Navn i Norge, nu Martin (Formen Morten er dansk). Det stammer fra den hellige Martinus, hvis Mindedag var 11te November.

34. Finneset. Udt. *fi'nnesæt*. — [Findesetter NRJ. IV 328, 1528]. Findsetter 1617. Findset 1657. Findset 1723.

Vistnok rigtig forklaret af Mehlum S. 285 af Plantenavnet finn (finne), hvorom se Aadalen GN. 11, l. Maaske har dog det af Plantenavnet afledede Elvenavn Finna, der forekommer i Vaage og Biri og synes at ligge til Grund for adskillige Stedsnavne (se NE. S. 49), dannet Mellemeleddet, idet Gaarden ligger nordenfor en liden Aa (Finnesetbækken). Jfr. Finset i Hemsedal GN. 71. Paa Mandsnavnet Finni, gammel Sideform til Finn (se PnSt. S. 68 f.) tør neppe tænkes; snarere kunde da foreligge Navnet Finnviðr (hvorom se Lind, Dopnamn S. 274), idet Ffindwed nævnes som Gaardens Eier i 1528.

34, 2. Kvelvene. Udt. *kvæ'vidn*.

Af Folkespr. kvelv «Hulning, rundagtig Fordybning mellem Bakker eller Bjerge»; dette Ord er i Hallingdal Fem. (ellers Mask.). Kvelven (Kvelvane) forekommer fl. St. i Stavanger Amt som Gaardnavn; samme Navn er Hvelven i Modum GN. 71, 5.

35. Benterud. Udt. *bæ'nterú*. — Bennterud 1604.^{1/4}. 1617. St. S. 126. Benterud 1657. 1723.

Kan komme af Mandsnavnet Benti, der efter PnSt. S. 32'er en Kjæleform af Benedikt, efter Lind, Dopnamn S. 122 derimod Kjæleform af Benteinn, men er snarere nyere Sms.-Form af Bent (som i Bentehaugene GN. 37, 3 og Bentefaldet i Hurdalen GN. 43. 44).

35, 3. Krokset. Udt. *krø'ksæt*.

Er for nyt Navn til at komme af Mandsnavnet Krókr (hvorom se PnSt. S. 169 f.). Hører til Appellativet krókr m. «Krok, Bøining», antagelig i Betydningen «Elvekrok».

35, 4. Løvviken. Udt. *lau'vvíki*.

Ligger ved en Bæks Udlob i Hallingdalselven; jfr. GN. 32, 11.

35, 7. Graasvult. Udt. *grå'svult*.

Forsterkelse af svolt, svult, «Sult, Hunger», saa kaldt, fordi den første Rydningsmand ikke saa andet end Hungersnød foran sig (jfr. Mehlum S. 290). Svult er det gamle Navn paa GN. 30 i Aurland (nu Onstad). Sml. Svelta, Svelterud, Hungeren, Hungerholt som Stedsnavn (Indl. 39 f.).

36. Hovde. Udt. *hö'vede*. — Hoffde 1657. Hofde 1723 (2 Opsiddere).

* H o f ð i m., Fjeldpynt (Incl. S. 58). Hyppigt Gaardnavn.

36, 5. Haldorsteen. Kaldes *stø'i*.

Af Mandsnavnet Halldórr (PnSt. S. 113).

36, 6. Fløten. Udt. *flø'te*.

Samme Navn i Gol GN. 6, 6, Hol 56, 6; ligesaa i Nore GN. 140, 6 Flaaten, udt. *flø'te*. Aasen har fra Hallingdal fløt f. «Flade, flad og jevn Mark» (se Incl. S. 50 under fløt).

37. Li. Udt. *li*. — [Liidt NRJ. IV 384, 1528]. Lie 1578. Lidt 1604.^{1/2}. Nordre Liidt St. S. 126. Lj 1657 (3 Gaarde). Lie 1723 (3 Gaarde, hvoraf 2 Søndre Lie, den ene — gl. M.-No. 80 — med Underbrug Nyehuø; til den 3die Gaard — gl. M.-No. 81 — Underbrug Amundsanden).

Nyhuø og Amundsanden er forsvundne.

37, 3. Bentehaugene. Udt. *bæ'ntehaugaln*.

Se GN. 35.

37, 27. Djupedal. Udt. *jú'pedal*.

Hyppigt Navn ved Siden af Djupdalen og den nyere Form Djupendal (sml. den alm. Skrivemaade Dybendal af denne Plads).

37, 34. Veneli. Udt. *vé'nelie*.

Af ven «smuk» (oldn. vænn). Navnet forekommer ogsaa ellers og er vistnok overalt af nyere Oprindelse.

37, 44. Kjærnet. Udt. *kjè'dnsæt*.

37, 48. Mohallen. Udt. *mó'halli* [opgivet *-halle*] (Dat. *-hallen*).

Af h o l l f. Helling, Li (Incl. S. 58). Se GN. 95, 9. Gaarden ligger i Hellingene under Moen (Br.-No. 18. 19).

37, 49. Flutene. Udt. *flú'tó* (Nom. *flú'tidn*?).

Flt. af *flutu*, der er Lighedannelsesform af *flata* f. «Flade, Slette»; sml. Flutua i Gausdal GN. 73, 2. Udtaleformen er Dat. Flt. i bestemt Form. Nominativformen skal ikke forekomme.

37, 53. Granlien. Udt. *grø'nlie*.

Gran heder i Stedets Dialekt grøn (med lang Vokal). I Gol har man (efter Mehlum S. 343) et Grønlien (med langt ø), d. v. s. Granlien, ikke langt fra Grønlien (med kort ø), d. v. s. den grønne Li.

38. Gullingsrud. Udt. *gullingsrú*. — Gullingsrud 1657. Gullingsrud 1723.

Forklares i PnSt. S. 100 af Mandsnavnet Guðleikr (nu mest Gullik). Lydforholdet har ogsaa ellers Sidestykker; f. Ex. i Hellingrud Lardal GN. 24 af Herleiksrud (Bd. VI S. 372). Jfr. dog de svenske Gaardnavne Gullunge, Gyllinge, der muligens kan indeholde et Personnavn (Hellquist, Ortnamn paa -inge S. 41 f.).

38, 2. Espelunden. Udt. *ø'spelunn* (Dat. *-lunna*).

Af *espi n.*, Sted bevoxet med Aspetrær.

- 38, 9. Svensmyre.** Kaldes *mýró*.
Dat. Flt. i bestemt Form.
- 39. Liaadalen.** Bruges ikke.
Efter Liaaen.
- 39, 1. Gullingsrudodden.** Kaldes *øddinn, -enn* (Dat. *ødda*) eller *líøddinn*.
Se GN. 38.
- 39, 7. Halland.** Udt. *hállann*.
* Halland eller Hallaland, det heldende Land, sms. med hallir «heldende». Hyppigt Navn; jfr. Opdal GN. 104.
- 39, 10. Skriu.** Udt. *skríu*.
Skriu og dermed sms. Navne er hyppige i Buskeruds Amt; sml. Skriden Skiaaker GN. 10 (udt. *skríu*) og Skrien Vaage GN. 1, 1 (udt. *skríó, skríu*). Af skriða f., Skred (Incl. S. 76).
- 39, 13. Hestedokken.** Udt. *hæstedøkki* (Dat. *-dökken*).
Jfr. Aal GN. 67.
- 39, 16. Kultom.** Udt. *kúllómm*.
Imperativnavn (Incl. S. 19) dannet af kulta om «kante, velte, falde omkuld»: her er brat. Ogsaa i Gol GN. 4, 10 (nær det ensartede Turkop). Den almindelige Skrivemaade Kultoen skyldes GN. 40.
- 39, 19. Ankerbraaten.** Udt. *a'kerbrátinn*.
Anker bruges her som Mandsnavn (O. R.).
- 40. Toen.** Udt. *tón*. — Tøenn, Toenn 1657 (2 Gaarde). Toen 1723 (ligesaa).
De Gaarde, der skrives Toen eller Ton (et paa Østlandet hyppigt Navn), har ikke alle samme Oprindelse. Ofte ligger *tún* n. «Tun» til Grund. Toen i Flesberg GN. 141, Rollag GN. 9, Nore GN. 214 (alle udta. *tón*) er fremgaaet af *Tóinni*, bestemt Dativ af *tó* f. «græsklædt Afsats i en Skraaning, Græsplet mellem Klipper». Toen i Aal GN. 74 udtales *tóne* og er bestemt Nominativform. Anden Oprindelse har Toen i Norderhov GN. 133. Forskjelligt fra alle disse er Toen i Nes, der ogsaa afviger i Udtale. Dette er vistnok oprindelig **Tóf(v)in*, en Sms. af *vin* og Elvenavnet **Tófa* eller **Tófa*, der rimeligvis er det oprindelige Navn paa Todøla, i hvis Dal-føre (Todalen) Gaarden er beliggende (jfr. Bd. VI S. 358). Ogsaa andre Stedsnavne forudsætter et saadant Elvenavn: se NE. S. 271 f.; i virkelig Brug er Tova i Eggedal (Mehlum S. 272). Det hører vistnok sammen med islandsk *tóf* «Ophold, Forsinkelse» og med *tøve* (nøle).
- 40, 6. Rundehaugen.** Udt. *rúndehaugaðn*.
Egentlig: de runde Hauge.
- 41. Kvareteig.** Udt. *kvá'teig*. — Qvartei 1723 (2 Opsiddere).
Af Folkespr. kvarde m. «Bræm, Kant, Bord paa Klæder» og teig «afgrænset Stykke Jord eller Skog». Gaarden ligger ved Brumma paa flade Sandmoer nedenfor Fjeld.
- 41, 1. Blingsmoen.** Udt. *blíngsmó'n*.
Ogsaa GN. 80, 5. Jfr. Blingsengen GN. 80, 4 og Blingsdalen i Seljord. Ganske vist ikke, saaledes som Blingslien i Overhallen GN. 20, at forklare

af Mandsnavnet Blæ(i)ngr, der foruden i de to i PnSt. S. 46 nævnte Sagaer kjendes fra endnu et par Steder (senest fra Aar 1439): se Lind, Dopnamm S. 149 f. Isaafald maatte Navnene nemlig være gamle. Rimeligst er det med S. B. at antage at Mandstilnavn «Blingsen» (d. e. Mand, som blingser).

41, 5. Havarsgaardengen. Udt. *hå'vaskaængji*.

Har vel tidligere hørt under GN. 73.

41, 7. Bjerkeøerne. Udt. *bjørkjeinadn*.

Øer i Brumma.

41, 18. Krossløkene. Udt. *krø'ssløkidn*.

Af l ø k r m., sagterindende Bæk. Egentlig altsaa: de korsdannede Bække, hvilket Navn passer meget godt paa de Sæteren omfattende Vandløb.

42. Velta. Udt. *vælla*.

Hyppigt Navn, saaledes flere Gange i Buskeruds Amt (jfr. Flaa GN. 13, 15). Af velta f. i Betydningen: Sted, hvor Tommer veltes ud over en Skraaning, eller hvor det veltes af Læsset og lægges op.

[**43. Aasvolden**].

44. Bæken. Udt. *bæ'ken*.

Oprindelsen er ganske dunkel. AK. og Mehlum S. 299 skriver Beken. Ligger ved Storelven, der her er smal. Ingen Bæk.

44, 3. Østenfor. Udt. *au'stafør*. Kaldes ogsaa *skú'låd*n (Dat. *skú'ló*).

Sml. Vestenfor i Aal GN. 8, 13.

44, 7. Helgepladsen. Udt. *hø'ljiplassen*.

Nyt Navn.

45. Rud. Udt. *riú*. — Rudt 1657 (2 Gaarde). Ruud 1723 (2 Opsiddere).

Jfr. GN. 26.

45, 1. Baklien. Udt. *bå'klie* (Dat. *-lin*).

Hyppigt Navn, saaledes fl. St. i dette Amt. Egentlig: fra Solen vendende Li.

45, 8. Brennelien. Udt. *bræ'nnelie*.

Af brenna f. «Brænding», der i Gaardnavne ofte betegner Jord, der er ryddet ved Brænding (se Hole GN. 82). Brenno er en Plads lige ved.

46. Svenkerud. Udt. *svæ'nkerú*. — Suinkerud 1657. Suincherud 1723 (2 Gaarde).

Af Mandsnavnet Sveinki, der var og er almindeligt i Norge: se PnSt. S. 242.

46, 3. Ansjøen. Udt. *a'nnsjøn*.

Navn paa et lidet Vand paa Grænsen af Gol. Paa AK. skrives Andsjøen, og Navnet hører vistnok ogsaa til ønd f. «And». Samme Navn i Klinge GN. 7 (Andsjøen). En Gaard Ansjø, Ansjø nævnes i Refsund Sogn i Jemteland DN. XIV S. 746. 761, c. 1535 (se Bd. XV S. 327). Efter Formen kunde ogsaa tænkes paa Arnsjór, af ørn «Ørn».

46, 4. Øen. Udt. *ei'ne* (Dat. *ein*).

46, 5. Hallien. Udt. *ha'llie*.

Af hallr, heldende.

46, 9. Røggjen. Udt. *rø'ggjinn* [*rø'ddjinn*].

Er en Sæter paa Grænsen af Gol ved en Aa og et lidet Vand: sml Gol GN. 5, 10. Rimeligvis tilhører Navnet egentlig Tjernet. Paa AK. kaldes Sæteren Røgdin Sæter; sml. Rygdinbjerg i Hemsedal. Hermed kan sammenlignes Elvenavnene Rogga og Rogda (NE. S. 196). Røgden er ogsaa Navn paa to Søer i Vermeland (Hellquist, Sjönamn S. 507). Røggjen forholder sig til Røgden som svensk Fegen til gammelsvensk Fyghjir (Hellquist S. 113). Samme Endelse opviser en Række norske og svenske Sjønavne, f. Ex. de norske Gjevden (der ligesom svensk Jäfvren hører til Elvenavnet Gef), Ygden og Øgderen (oldn. Ygðir), og de svenske Mogden, Ygden, Tagden, Öfden etc. (Hellquist, Sjönamn II S. 37 f.).

46, 10. Kastet. Udt. *ka'sste*.

Efter Mehlum S. 308 tilhører Navnet 4 Brug, to hørende til Nes og to til Gol, alle beliggende i Bakker inde i Skogen. Hans Forklaring af kast «Hyld, særlig Peishyld» er dog neppe rigtig. Her er Temmerkast.

46, 16. Stryken. Udt. *stri'ken*.

Et i Buskeruds Amt oftere forekommende Navn paa Gaarde liggende ved en Stryk i en Elv.

47. Garnaas. Udt. *gā'nes*. — Garnooss NRJ. IV 86, 1528. [Gartnus NRJ. IV 329, 1528]. Gornn Aass 1578. Garnaas 1593. Gaardenes 1604.^{1/1}. Garnaas 1617. Garnos St. S. 132. Garenaas 1657 (2 Gaarde). Garnaas 1723.

Har Navn efter den Elv, ved hvilken Gaarden ligger. Denne Elv, der nu kaldes Dokka, bærer hos Wiel XXXII S. 135 Navnet Gardøla og har da vistnok oprindelig hedt *Gørð eller *Gārða (egentlig vel: den indhegnende, Grænseelven, beslegtet med garðr m. «Indhegning»), der synes at have været et hyppigt Elvenavn: se NE. S. 64 og sml. Herredsnavnet Gol. Sidste Led er nos f. «Næsebor, Næse», der i Stedsnavne betegner en fremragende, brat Forbøining eller en smal Brink (se Aasen under Nøs) og er hyppigt i Fjeldnavne (Incl. S. 69): Garnaas ligger paa en Egg, hvorfra der gaar meget bratte Styrtinger ned mod Dalen (Vibe S. 156, Mehlum S. 307). Gaardnavnets Betydning bliver saaledes omtrent den samme som ved Garhammer i Norderhov GN. 66. Efter Mehlum udtales Navnet i Nes og Gol *nos*, i Aal *nos*, ganske overensstemmende med Udtalen af Appellativet nos paa disse Steder.

[47, 4. Billestølen. Udt. *bi'llestølen*].

Forklares i PnSt. S. 37 under sterk Tvil af Mandsnavnet *Billi, der lader sig formode af flere Gaardnavne (bl. a. Billebraaten i Gol GN. 25, 41) og af gammelsvensk Bille.

47, 6. Buglebjørk. Udt. *bu'gglebjørk*.

Buglebjørk bruges i Dialekten ogsaa som Appellativ for en kroket Bjerk (bugliinn «krok, kranglet», mangler i Ordbøgerne). Sml. den af Wiel XXXI S. 176 omtalte «Bugnabjerken» paa Nes.

47, 22. Livgaarden. Udt. *li'vgalen*.

Ligesom Livgaard i Hof Hdm. GN. 5 af Kvindenavnet Lif (Hlif), der endnu er meget almindeligt: se PnSt. S. 174 f. (hvor Gaarden i Nes dog ikke nævnes).

47, 24. Flatdalen. Udt. *flā'dalen*.

Hjemsæter ved Flatdalsvandet. Til Udtalen jfr. Sletdalen i Hjørundfjord GN. 42, udt. *slē'dalinn*.

47, 35. Sagamoen. Udt. *sa'gamó'n*.

Første Led er Gen. Flt. eller Ent. af søg f. «Sag» (her om Tømmersag). Sml. Sagabraaten i Gol GN. 33, 11.

47, 39. Møni. Udt. *mø'ni* [*mø'ne*] (Dat. *møn*).

Bestemt Form af møn, der er den hallingdalske Form af Ordet Man (Manke). Oldn. *møn* f. betegnede egentlig «Hals», og derfra udgaar den overførte Brug om Fjeldrygge, fra hvilken Brug Ordet er kommet ind i Gaardnavne (Indl. S. 68): Gaarden ligger paa en Fjeldkam. Navnet forekommer ogsaa i Gol GN. 23, 2.

47, 41. Holtegaardsbraaten. Kaldes *k'i'tilsbrøtinn*.

Se Gol GN. 39. — Daglignavnet hører til Mandsnavnet *Ketill*.

47, 43. Brabant. Udt. *brä'bann*.

Mehlum bemærker S. 328, at Navnet antagelig kommer af, at den første Rydningsmand har været en Storpraler. Jfr. Jakob v. Tyboes Pralierier af sine Bedrifter under «Brabands» Beleiring.

47, 44. Tyribakken. Udt. *tj'ribakkinn*.

Af tyri n., Tyrived, fed Furuved. Sml. Tyrihaugen paa Ø. Eker, Tyriberget i Romedal GN. 134, 5, Tyrillien i N. Etnedalen. Paa disse Steder er der af Rydningsmanden opbrudt Tyrirødder.

48. Svarvergaard. Bruges ikke. — Svarvergaard 1723.

Af svarvar, Dreier.

[49. Malermoen. Udt. *må'larmón*].

Af maalar, Maler.

50. Skjong. Udt. *sjung* (ogsaa opgivet *sjøng*). — Schiong 1723.

Gaardnavnet Skjong findes ogsaa i Borgund Romsd., udt. *sjång*. Dette skrives i Begyndelsen af 16de Aarh. Skedanger, hvilket beviser en oprindelig Form *Skeiðangr*. Navnet antages i N. Fjordnavne S. 75 (og Bd. XIII S. 197) for egentlig at have tilhørt den lille Vik, ved hvilken Gaarden ligger, og indeholder isaafald *angr* m. «trang Vik» (Indl. S. 42). Ifald Skjong i Nes har samme Oprindelse, maa *angr* her have Betydningen «trangt Dalføre», idet Gaarden ligger i en dyb Dal (med Elv nedenunder). Man kan dog ogsaa tænke paa en Grundform **Skeiðvangr*, sms. af *skeið* n. «Bane til Kapløb» (Indl. S. 75) og *vangr* «græsgroet Slette», der som andet Led ofte mister sit *v* (f. Ex. Leikang af *Leikvangr*).

[50, 3. Mattismoen].

Skal efter Mehlum S. 306 have Navn efter en Mattis, der levede paa Syaarskrigens Tid.

50, 4. Skaalsrudstølen. Udt. *skå'lsrustølen*.

Sml. Skaalsvik i Melø GN. 24 og i Gildeskaal GN. 48. Første Led er vel skol n. «Sky», Strømning, Skvulpen, Pladsken», der paa Østlandet dels udtales *skøl* dels *skål*. Sæteren ligger omgivet af Myrstrækninger ved Skaalsrudvandet.

51. Arnegaard. Bruges ikke. — Adnnegaard 1604.^{1/4}.

Se GN. 71.

51, 1. Mælen. Udt. *mæ'len*. — [Mæhlen (Underbrug til GN. 71) 1723].

Hyppigt Navn, almindelig af *mæ* l r m., Mæl, Sandbakke eller Lerbakke ved en Elv. Gaarden ligger ved Hallingdalselven og har Sandmæler.

52. Myre. Udt. *mí're*. — Myre 1723.

Egentlig: Myren, saa kaldt, fordi der var en Myr til Gaarden (Mehlum S. 297). En forskjellig Form er Myre i Sigdal GN. 106, udt. *mí're*.

52, 3. Saupesæt. Udt. *sau'pesæt*.

Saupeset forekommer oftere som Sæternavn i Nes, saaledes om et Sæterlag ved en Tverelv til Rukkeelven, som heder Vola, og om en Sæter ved en Tverbæk til Fekjaaaen. En Sæternavn med *saup* n. «Kjernemelk» synes ogsaa et meget passende Sæternavn. Muligt var det dog ogsaa, at et Elvenavn **Saup* (a) kunde ligge til Grund; dette maatte vistnok være benævnt efter sit kjernemelklignende Vand: *sml. saupen* «mat og uklar, grumset» (Ross). *Sml. ogsaa Hol GN. 57.*

52, 7. Skansene. Udt. *ská'nsaðn* (Dat. -*só*).

Vistnok om naturlige Forskansninger (*sml. Bd. IV, 1 S. 233*): Bruget ligger paa en langstrakt Forhøining (en saakaldt «re»).

52, 10. Laapladsen. Udt. *lá'plassen* [opgivet *lá'*].

I Nærheden ligger Laastuen (GN. 53, 9), ligesom Laaflaten (GN. 56, 17) og Laa-Rukke (GN. 66, 9) indeholder samme Forled. Folk fra disse Pladse faar gjerne Laa- sat foran Navnet (Laa-Ola etc.); *sml. GN. 80, 16.* Muligens er de oprindelige Rydningsmænd kommet fra Laa i Aal.

52, 11. Bøgaset. Udt. *bø'gasæt*.

Ogsaa 56, 22. *Bogasetr kan indeholde Mandsnavnet Bogi, der synes udeglemt ved en Inkurie i PnSt. (der henvises dertil under Bogstad S. 31). Dette Navn findes i Landnáma, i nynorsk (Aasens Navnebog S. 11) og i gammelsvensk; det ligger maaske til Grund for det i 1328 nævnte Bogahiørnen i Flesberg, for Bogerud i Aker GN. 163 (skr. *Boghæruð*. 1323) og for flere ældre Navne; se Lind, *Dopnamu* S. 151. Imidlertid danner Fjeldet ved Bøgaset en Bue, hvorfor Udledning af *bogi* m. «Bue» synes rimeligst ved dette Navn.

53. Hova. Udt. *hø'va*. — Hoffue 1657. Høve 1723.

Synes at maatte være et opr. **Hof* ar, Fem. Flt. Navnet synes dog ikke gammelt nok til at kunne komme af *hof* n. «hedensk Tempel». Det kan heller ikke være *hov* n. «Forhøining, liden Høi» (der efter Aasen netop bruges i Nes), da dette ikke synes at passe til Stedsforholdene. Heller ikke Formen vilde stemme.

53, 9. Laastuen. Udt. *lá'stugu* [opgivet *lá'*].

Se GN. 52, 10.

53, 18. Frokmoen.

Har sit Navn af Frok i Norderhov GN. 3, gennem en derfra indflyttet Mand (O. R.).

53, 21. Teterud. Udt. *té'terú*.

Af tita f. «liden Fugl, Meise», som her udtales tete: her skal endnu være meget Tite. *Sml. Tetebraaten* i N. Aurdal GN. 105, 6.

54. Espeset. Udt. *ø'spesæt*. — Eßbesetter 1578. Æspesetter 1617. Espeseet 1657 (2 Gaarde). Espeset 1723 (2 Gaarde, hver med 2 Opsiddere).

Af *espi n.*, Sted bevoxet med Aspetrær.

54, 1. Svorteplassen. Udt. *svø'tteplassen*.

Af svorta *f.*, Sværtejord, jernholdig Sumpjord, som bruges til Farvestof.

54, 16. Rensla. Udt. *ræ'nnsló* (ogsaa opgivet *-sla*).

Af rennsla, der i Hallingdal betegner en Bakke, hvor man render eller styrter ned Ved eller Tømmer (= laup, løypa). Udtaleformen er bestemt Dat. Flt. Jfr. Gol GN. 5, 48.

54, 17. Binderbraaten. Udt. *bi'ndarbrötinn*.

Af bindar, en som binder, her om Garnbinder (Fisker).

54, 35. Sommerhaugen. Udt. *så'mmarhaugen*.

Navnet forekommer efter Postadressebogen ogsaa i Nes Akersh. og i Saude. Det maa betegne en Lysthaug eller et Sted, som kun beboes om Sommeren.

54, 38. Træo. Udt. *træ'ö*.

Bestemt Dat. Flt. af træ (*træe n.*, Aker, der (i et Par Aar) faar hvile og benyttes til (inghegnet) Græsengang for Kvæget (Indl. S. 82 under *trøð*).

55. Rolshus. Udt. *rø'lishús*. — Rolþhuþ 1578. Rolffshus 1657. Rolfshuus 1723.

Af Mandsnavnet Rólfir (*Hrólfir*, *Hróðulfr*): se PnSt. S. 207 *f.* Samme Gaardnavn er Rofshus i Mo GN. 30 og Rauland GN. 42.

55, 3. Maurebraaten. Udt. *mau'rebrötinn*.

Af maur, Myre.

56. Eidal. Udt. *ei'ddal*. — Edall DN. IV 784, 1514. 1593. 1604.^{1/1}. Ædall 1617. Eidall 1657 (3 Gaarde, hvoraf den ene — gl. M.-No. 92 — med Underbruget Lange Slett).

Ligger ved Rukkeelven, der hos Wiel XXXII S. 135 kaldes Eidalselven og vel oprindelig paa dette Sted har baaret Navnet *Eiða, en Afledning af *eið n.*, der bl. a. bruges om dyb Indsækning i Fjeld, der giver let Vei mellem to Bygder: Elven gaar netop langs Bygdeovergang; se NE. S. 37. Jfr. Sigdal GN. 86.

[**56, 1. Langeslet.** Udt. *la'ngeslett*. — Se under GN. 56].

Af slett *f.* = sletta «Slette». Navnet ogsaa GN. 54, 11.

56, 3. Ødegaarden. Udt. *ei'galen*.

Ved Ødegaard forståes nu almindelig en ubeboet eller forladt Gaard, der bruges under en anden. Ordets oprindelige Betydning er dog vistnok: ny Gaard i en Ødemark; se Aasen under Øydegard, Mehlum S. 264, Strøm S. 241. Efter sidstnævnte var Ødegaard det samme som Fjerdingsgaard, og endnu bruges Ordet paa Østlandet om et lidet Gaardsbrug. Navnet forekommer ikke i oldnorsk, men var i 16. og 17. Aarh. officiel Benævnelse for Nyrødninger, der nød endel Aars Skattefrihed. Senere er den ofte blevet fast Navn.

56, 8. Husemoen. Udt. *hú'semó'n*.

Egentlig: Mo med Huse. Sml. Husengen, Husemyr o. lign.

56, 12. Krafselien. Udt. *krä'fselie*.

Benævnt efter Krafsevandet, der — ligesom Krafsetjernet i Rollag — synes at maatte komme af krafsa «kradse, skrabe, grave».

56, 15. Aamellem. Udt. *å'milljo*.

Benævnt efter Beliggenheden mellem to Aaer (Markeaaen og Rukkeaaen). Navnet ogsaa i Lom GN. 56. Sml. Bækkellem, Vatnemellem o. lign. Navne (Bd. I S. 162). Se Indl. S. 16 om «Præpositionsnavne». En anden Plads er det af Wiel XXXII S. 135 nævnte «Aamellum» paa Gaarden Garnaas's Eiendele.

56, 17. Laaflaten. Udt. *lå'flate* [opgivet *lå'*].

Om første Led se GN. 52, 10 og 53, 9. Sidste Led er fløt f. «Flade» (Indl. S. 50).

56, 19. Stuvengen. Udt. *stú'vængji*.

Af stúfr m., Stump, altsaa vel egentlig: Eng med gjenstaaende Træstubber.

56, 23. Klype. Udt. *klí'pe*.

Klype n., smal Bjergkloft. Klype, Klypen, Klypa forekommer ofte som Navne paa Smaøjorder paa Østlandet.

56, 29. Finnebraaten. Udt. *fi'nnebrótinn*.

Ogsaa i Sigdal GN. 142, 2 og Flesberg GN. 133, 18. Snarest af finn (finne) «nardus stricta»; sml. Aadalen GN. 13. Den hyppige Forekomst af dette Plantenavn i Gaardnavne skyldes maaske den Omstændighed, at den er meget vanskelig at meie og saaledes er et slemt Ukrud.

56, 39. Skollerud. Udt. *skø'llerú*.

Se Aadalen GN. 8, hvor Muligheden af at udlede Navnet af et Elvenavn *Skalla nævnes: ogsaa dette Brug ligger ved en Bæk. Alligevel synes denne Forklaring her, hvor Navnet er saa ungt, temmelig dristig, medmindre der foreligger Opkaldelse. Rimeligere er det vel at tænke paa skolle m. «tør stenet Banke i Aker eller Eng» (Ross), altsaa ensbetydende med skalle, der ogsaa forekommer i Gaardnavne. Gaarden ligger efter Mehlum S. 303 paa en Haug, der ligner en skaldet Isse.

56, 54. Grønhovd. Udt. *grø'nnhøvd*.

Er en Sæter ved Grønelven, hvis oprindelige Navn vel er Grøna (se NE. S. 83 f.). Sidste Led er hovde (se GN. 36) med afkuttet Endevokal; sml. -bak af -bakke.

56, 62. Kvarve. Udt. *kvá'rve*.

Af hvarf n. «Krumning» (se Indl. S. 58): Bruget ligger i en Indbugtning af Fjeldet.

[56, 71. Munkebraaten].

Efter en Mand med Tilnavnet Munken, saa kaldt, fordi han stadig talte om en Munch, hvis Bekjendtskab han havde gjort som Arbeider paa Kristiania Slot.

57. Ormebakhaugen. Udt. *ø'rmebákhaugen*.

Sml. GN. 56, 61 Ormebakengen. Til Udtalen sml. Heggebakke og Ytrebakke i Skodje (GN. 2 og 26, 2), begge udt. -bák.

58. Tronrud. Udt. *tró'ndrú*. — Tronrud 1657. Troenrud 1723.

Af Mandsnavnet *Þróndr*: se PnSt. S. 264 f. Denne Udledning stemmer med et i Bygden udbredt Sagn: se Mehlum S. 305. Her foreligger dog ogsaa Muligheden af at aflede af et Elvenavn, idet Tronrudelven oprindelig kan have baaret Navnet **Þrónda*, om hvilket se NE. S. 256. Elven kommer efter AK. fra nogle Kjeru i Nærheden af Fjeldet Gragalten, hvis ældre Navn godt kan have været *Þróndr*, der paa oldnorsk betyder «Galt» og ogsaa ellers optræder som Fjeldnavn (saaledes Tronfjeldet i Tønsset og i Opdal S. Trondhj.). Mod denne Udledning taler dog den Omstændighed, at Gaardene i Rukkedalen ikke synes at være ældre end omkr. 1550. Gaardnavnet Tronrud gjenfindes inden Amtet i Norderhov GN. 70, Ø. Eker GN. 106, Nore GN. 139, hvortil Tronerud i Lier GN. 118, 4 og *Þrondarud* i Røken (RB. 280).

58, 2. Boskjernlien. Udt. *bá'sskednlíe*.

Ved Bostjern, der paa AK. skrives Baaskjærn og opgives at komme af *bátr* (altsaa: Tjern med Baad). Ellers kunde ogsaa tænkes paa *botn* «Bund» (nærmest i Betydningen «Dalsenkning»). Sml. Boskjen i Fyresdal.

58, 5. Kuluset. Udt. *kú'lusæt*.

Sæter ved en Kildeelv til Tronrudelven. Vel af Elvenavnet Kula, der forekommer i denne Form i Aal og som Kulu (udt. *kú'lu*) i Gol og er afledet af *kuln*. «Kuling, Blæst»: se NE. S. 133.

58, 8. Gjordingene. Udt. *jæ'lingadn*.

Ogsaa Gol GN. 46, 22. Af *gerðing f.*, Indhegning, indhegnet Stykke Jord. Gjordingen er et hyppigt Navn paa Smaabrug.

58, 11. Soleim. Udt. *só'leim*.

Nyere Navn, som passer til Beliggenheden: se Mehlum S. 302.

58, 23. Smette. Udt. *smætte*.

Smette n., smal Aaabning, smal Vei mellem Huse, Smuthul. Jfr. Opdal GN. 108, 7.

58, 26. Leirskallen. Udt. *læi'rs kallinn*.

Navnet findes oftere. Sidste Led er skalle m. «tør, stenet Forhøining», samme Ord som oldn. *skalli* «skaldet, haarbart Hode» (men rimeligvis forskjelligt fra Skalle «Hjerneskal», hvormed det i Indl. S. 75 forbindes).

58, 29. Stupa. Udt. *stú'pa*.

Samme Navn GN. 86, 32. Ordet (der mangler i Ordbøgerne) betyder Ulvgrav: her var tidligere en saadan.

58, 31. Sandanbraaten. Udt. *sa'ndannbrætinn*.

Sandan er bestemt Flt. af *sandr m.*, Sandstrækning (nu i Dialekten *sandadn*).

58, 35. Engen. Kaldes *jø'renængji*.

Daglignavnet indeholder Mandsnavnet Jørgen.

58, 36. Skjervemoen. Udt. *sjí'rvemó'n*.

Benævnt efter Elven Skjerva (ikke nævnt i NE. S. 220 f.), ved hvis Udløb i Rukkeelven Gaarden ligger. Sml. Hole GN. 66. Det hyppige Gaardnavn Skjerve, Skjerven har ellers sædvanlig en forskjellig Oprindelse (**Skerrfar*, **Skerrfvin*, til skarv «nogen Fjeldgrund»).

58, 37. Slettumpladsen. Kaldes *slé'ttámm*.

Her er ingen Slette, men bare Sten og Ur. Navnet skal stamme fra en Mand kaldt Slettum-Arne, maaske fra Pladsen Slettum (nær GN. 62), der imidlertid heller ikke er slet, men bakket. Vel Opkaldelsesnavn: Slettum forekommer oftere i Kristians Amt og er der Dat. Flt. af *slé'tta* «Slette».

58, 40. Lyseren. Udt. *lí'seren*.

Ligger ved Lyserbækken, der er benævnt efter Indsjoen Lyseren, som har Afløb til Buvandet. Samme Sjonavn i Enebak (se Bd. II S. 219). *Lýsir*, den lysende; sml. Elvenavnet *Lysa* (NE. S. 150 f.). Ogsaa Lysefjorden i Ryfylke har tidligere hedt *Lýsir* (N. Fjordnavne S. 38).

58, 42. Huse. Udt. *hú'se*.

* *Húsar*, f. Flt. af *hús*. Ogsaa i Formen *Huser*.

[59. Nybraaten. Udt. *ní'brótinn*].**[60. Kulhuset].**

Sml. Kolhusi Bodin GN. 52, Kolhusmoen Dovre GN. 73, 1 og N. Fron GN. 4, 3, Kulhusmoen Gol GN. 1, 4, Kolhusdalen i Sandsvær. Egentlig: Hus til Opbevaring af Trækul, eller snarere: Hus for Kulbrændere (se kolhus hos Aasen).

61. Gudbrandsrud. Udt. *gu'bbrannsrú*. — Gulbrandtzrud 1578. 1593. 1617. Guldbrandtzrud 1604.^{1/4}. Gulbrandsrud 1723.

Af Mandsnavnet *Gudbrandr*; se PnSt. S. 99.

61, 1. Johannesgaarden. Udt. *jé'hansgalen*.**61, 2. Grasdok.** Udt. *grá'sdökk*.

Dökk f., Fordybning (Incl. S. 48).

61, 7. Jordeslien. Udt. *jó'teslie*.

Jorde = oldn. *gerði n.*, indhegnet Jordstykke; se Incl. S. 51.

61, 9. Fusserud. Udt. *fu'sserú*.

Da Folk fra Fusserud benævnes «Fussen», foreligger vel snarest et Tilnavn, maaske fusse «Landstryger» eller «Kludrer». Ellers er Fussen Navn paa et Fjeld i Bjarkø.

61, 14. Olfisklien. Udt. *ó'lfisklie*.

Er en Støl i en Li ovenfor Vandet Olfisken (udt. *ó'lfisken*). Om Navnets Oprindelse kan intet sikkert siges. Det hører neppe sammen med Sæteren Olset, der ligger i Aal lidt nordenfor Vandet ved en deri løbende Bæk og skal være benævnt efter Ole Engelstrup («Hr. Ole»), der var Sogepreest i Aal 1681—1725 og ryddede sig denne Langstøl.

61, 16. Saaten. Udt. *sá'te* (Dat. *sá'ten*).

Er en Sæter ved Vandet Olfisken. Af saat f., Fiskeplads ved Strandbredden (egentlig: Siddeplads). Jfr. GN. 68.

62. Sjurgursrud. Udt. *sju'gulsrú*. — Siuffsrud 1657. Siversrud 1723. [Alm. skr. Syversrud].

Nordligst i Nessingsodegaardene. Af Mandsnavnet *Sigurðr*; se PnSt. S. 215 f. Genitivformen *Sigurðs* (for ældre *Sigurðar*) forekommer allerede i 1342.

[63. Majorbraaten. Udt. *mā'jærbrötinn*].

Har vel været leiet eller beboet af en Major. Se GN. 71, 7.

[64. Majorløkken].

Se GN. 63 og 71, 7.

65. Rukke. Udt. *ru'kke*. — Ruche 1723. [Ogsaa skr. Ruke].

Udledes i NE. S. 200 af Elven Rukke, ved hvilken Gaarden ligger. NE. S. 37 angives imidlertid denne Elvs oprindelige Navn at have været *Eiða* (se GN. 56). Maaske har den under sit Løb skiftet Navn, ligesom den ovenfor Rukke endnu kaldes Markeelven. Elvenavnet *Rukka (Hrukka) er aabenbart samme Ord som oldn. (h)rukka f. «Rynke, Foid» (Folkespr. rukka), en Sideform til Folkespr. skrukka, hvoraf Elvenavnet Skrukka (se NE. S. 229). Rimeligvis sigter Navnene til et trangt Elveløb, der ligesom danner en Rynke i Landskabet.

65, 9. Gunvalds-Rukke. Udt. *gu'nnvallsrukke*.

Af Mandsnavnet Gunnvaldr, der endnu bruges: se PnSt. S. 106.

66. Rukkelien. Kaldes *ró'tegal*. — Ruchelien 1723.

Se GN. 65. Daglignavnet efter en indflyttet Mand fra Rotegaard i Tunhovdgrønden i Numedal (O. R.). Kaldtes tidligere Rotegaards-Rukke og ryddedes 1679 (Mehlum S. 304).

66, 7. Timelidokken. Kaldes *dø'kki*.

Ligger ved en Tverbæk til Dokka. Denne Bæk har vel baaret Navnet *Tíma; sml. Timenes i Oddernes GN. 64, der ligger ved en Elv (NE. S. 269). Sidste Led er døkk f. «Fordybning».

66, 9. Laa-Rukke. Udt. *lā'rukke*.

Se GN. 52, 10. Ligger ved Rukkeelven.

[67. Myking. Udt. *mí'king*].

Sæterlag ved Mykingvatn, hvorfra Mykingelven rinder ud i Rukke. Samme Navn bærer Gaarde i Aal (GN. 93), Haus, Manger og Lindaas (skr. Mykingar i Gen. BK. 32 b, a Mykingum BK. 7). Det antages i Bd. II S. 348 for afledet af mykr, myki f. «Møg», der ogsaa forekommer i andre Gaardnavne (jfr. Bd. XVI S. 170). Mod denne Udledning kunde anføres den lukkede Udtale af Rodvokalen, der dog kan forklares af det palatale k's Indflydelse. Det svenske Gaardnavn Mykinge forklares af Hellquist, Ortnamn paa -inge S. 99 som et Slegtsnavn (i oldn. Form Mýkingar), dannet af Mandsnavnet Mjúkr (se O. Nielsen S. 66) = angelsaksisk Méoc. Imidlertid synes Gaardnavne af denne Art ellers ikke at forekomme i Norge.

68. Saaten.

Se GN. 61, 16 (der ligger lige ved, begge ved Olfisken).

[69. Præstebakken].

Er en Bakke ovenfor Præstegaarden.

70. Ness Præstegaard. — [a Ness DN. XIII 131, 1480—90. Ness NRJ. IV 86, 1528. Ness NRJ. IV 385, 1528. Næss preste-gaard JN. 351].

Se Herredsnavnet.

71. Arnegaard øvre. Bruges ikke. — Aannegaard NRJ. IV 86, 1528. [Arnegard NRJ. IV 385, 1528]. Odnnegaardt 1578. Arnegaard 1593. Arnegaardt 1604.^{1/1}. Arnegaard 1617. 1657 (2 Gaarde).

1723 (2 Gaarde, den ene — gl. M.-No. 86 — med 2 Opsiddere, den anden — gl. M.-No. 87 — med Underbrug Mæhlen og 3 Opsiddere).

Af Mandsnavnet *Arni*. Samme Gaardnavn Nes GN. 51, Gol GN. 46, Aal GN. 121: alle disse er nu ude af Brug, idet de er fortrængt af Specialnavnene paa de Gaarde, som er opstaaet ved Udstykning af dem. I Brug er derimod Navnet i Aal GN. 40, 56 og 91 (udt. *å'ngalen*). Se PnSt. S. 10 ff. — Mæhlen er GN. 51, 1.

71, 3. Beiaroen. Udt. *bei'aróne* (Dat. *-rón*).

Efter Fjeldet *Beia*, hvis oprindelige Navn er *Bægja*, til Folkespr. *bægja*, *bægje* «Hindring» (baag «hinderlig, vanskelig»), sigtende til den vanskelige Adgang. Samme Forklaring giver Mehlum S. 294. Sml. *Beian* paa Ørlandet (Bd. XIV S. 50). Sidste Led er *ró f.*, Krog, Afkrog.

71, 7. Majormoen. Udt. *mā'jærmó'n*.

Se GN. 63 og 64. Sml. Mehlum S. 295: «Paa Majormoen har der antagelig boet en Major, maaske kun midlertidig under Øvelserne paa den gamle Excercerplads tætved.» Navnet skal stamme fra en Major Selmer.

71, 12. Hølskogen. Udt. *hø'lskógen*.

Sml. Br.-No. 26 Hølvolden under samme Gaard. Af *hól n.*, Hul (Incl. S. 56).

71, 18. Gaukerud. Udt. *gau'kerú*.

Af *gauk m.*, Gjøg.

[71, 28. Steakeren].

Af *ste* «Elvebakke»: ligger paa et Ste ved Storelven. Jfr. GN. 78, 8.

72. Onsgaard. Udt. *u'nnska* (ogsaa opgivet *ø'nmska*). — Oudensgaardt 1578. Øudensgaard 1593. Offuennsgaardt 1604. Øudensgaard St. S. 133. Onsgaard 1657. Ondsgaard 1723 (2 Opsiddere).

Samme Navn er vistnok Unsgaarden i Aalen GN. 45, 1 (udt. *ø'nmsgalen*). Det udledes i PnSt. S. 25 af Mandsnavnet *Auðun*, der i 15. Aarh. findes skrevet *Oden*, *Odin*. De ældre Navneformer taler sterkt for Rigtigheden af denne Forklaring, der dog forudsætter en Genitivform *Auðuns* for det oprindelige *Auðunar*; den første Form forekommer ogsaa hyppig fra 14. Aarh. af (se Lind, *Dopnamn* S. 103 f.).

72, 2. Bekkeset. Udt. *bæ'kkisæt*.

73. Havarsgaard nordre. Udt. *há'vaska*. — [Hoffuorsgard NRJ. IV 577, 1542]. Hoffuirsgaardt 1578. Hoffuordzgaardt 1593. Hoffuersgaardt 1604.^{1/2}. Hoffuordtzg. 1617. Hoffuersgaard 1657 (2 Gaarde). Hoffversgaard 1723 (1 Gaard).

Sml. GN. 84 (og 80) samt Aal GN. 81. Af Mandsnavnet *Hávarðr*, der fremdeles bruges. Genitivformen *Hávarðs* er tidligst paavist 1311 (PnSt. S. 119 f.).

74. Tolleysgaard. Udt. *tø'lliska* [efter PnSt. S. 262 *tø'lleiska*]. — Tollisgaardt 1578. 1593. Thollißgaard 1604.^{1/1}. Thollefsgaard 1657 (2 Gaarde). Tollesgaard 1723 (1 Gaard).

Af Mandsnavnet *Þorleifr*. Sml. Aal GN. 117, 1.

75. Arnegaard nedre.

Se GN. 71.

75, 1. Smedsmyre. Skal kaldes *mí'ré*.

76. Devegge nordre. Udt. opgivet som *ve'jji* og *deve'jji*. Navnet bruges ikke. — Diguegge NRJ. IV 86, 1528. Donnegge (!) 1578. Deuegge 1593. Douegh 1604.^{1/1}. Deuffegge 1617. Deuege 1657 (2 Gaarde). Devege 1723.

Den ældste Skriftform tyder paa, at Navnet oprindeligt har lydt *Digrveggir eller muligens á Digrveggi (sml. Degvol, udt. *dé'vól*, paa V. Toten, der synes at være *Digrváll, og Devold i Grytten af *Digrvøllr). Navnet («de svære Vægge» eller «den svære Væg») kan stamme fra den nærliggende høie Fjeldvæg (jfr. Bd. VI S. 123 om Gaardnavnet Vegge, Vegger); men da dette Fjeld bærer et andet Navn, er det rimeligst, at Navnet skriver sig fra Gaardens ældgamle Hovedbygning (nedrevet for omkr. 60 Aar siden), der var bygget af saa massivt Tommer, at hele Huset kun bestod af 6 Stokke i Høiden: se Wiel XXXI S. 172 ff. Til Udtaleformen *ve'jji* sml. Sognavnet Eidanger, udt. *danger* (se N. Fjordnavne S. 70 f.). Devegge forekom tidligere ogsaa i Modum (se «Forsvundne Navne»); Devegg er Sæternavn i Rollag (ved Nørsteelven), i Nore (ved GN. 1 og ved Nonsbøvd ved Deveggeelven, der falder i Opdalselven ligeoverfor Opdals gamle Kirke).

[76, 6. Flokeløkken].

Forklars i PnSt. S. 72 af Appellativet floke m. «Gren med tæt sammenhøiede Kviste». Navnet opgives imidlertid at komme af et i Stedets Dialekt forekommende floke «fladt Jordstykke» (samme Ord som oldn. flóki «Flyndre», egentlig «den flade»), der dog mangler i Ordbøgerne. Bruget er en Akerløkke paa en Flade ved Nes Kirke.

76, 9. Bjerringgaarden. Udt. *bjæ'ringgalen* [opgivet *bjæ'ring*]. Kanske af et Familienavn. Sml. Bjerringbraaten GN. 81, 1.

76, 18. Stertebakken. Udt. *stæ'tebakkinn*.

Stertebakke er efter Karter ogsaa Navn paa en Plads i Kongsberg Sogn. Her i Nes er Bruget saa kaldt i Modsætning til det nærliggende Brug Bakken. Første Led kan ikke være *stertir* m. «Stjert, Hale», der i Hallingdal heder stjært, heller ikke det deraf afledede Elvenavn Sterta (NE. S. 246 f.), men maa høre til *sterta* «anstrenge sig, slæbe, stræve» og saaledes betegne en tung Bakke. Jfr. Mehlum S. 308: «Stertebakkens Navn kommer af, at den gamle Vei var tung at komme op der». Bruget kaldes ogsaa Stroitebakken, af *stroyta*, «slæbe, drage».

76, 34. Bjørneskar. Udt. *bjø'dnaskal*.

Efter et Fjeldskar.

77. Olsgaard. Udt. *ól'ska*. — Aalsgaard NRJ. IV 86, 1528. Aalsgaardt 1578. Aalssgaard 1593. Allþgaardt 1604.^{1/2}. Aalsgaard 1617. Ollþgaard 1657. Olsgaard 1723.

Samme Navn i Gol GN. 35. Rimeligvis af Mandsnavnet Qlvir, der fremdeles bruges i forskellige Former: se PnSt. S. 285 f. Sml. Ølstad i Røken GN. 23, der i RB. skrives i Aulistadum (Aulir er en Sideform til Qlvir), Olsholm i Buviken GN. 1, i AB. skrevet af Oluisholma.

77, 3. Buvandet. Udt. *bú'vattne*.

Egentlig Navn paa det Vand, ved hvilket Sæteren (der af Mehlum S. 314 kaldes Buvásbrenna) ligger. *Búða(r)vatn, af búð f. i Betydningen Fiskerbod eller Sæterbod, hyppigt Navn paa Vande.

78. **Grimsgaard nordre.** Udt. *græ'mmska*. — Grimsgaard NRJ. IV 86, 1528. Grimsgaardt 1578. 1593. 1604.^{1/1}. 1657 (2 Gaarde). Grimsgaard 1723 (2 Gaarde, under gl. M.-No. 88 Husmandspladsen Aaß).

Af Mandsnavnet Grimr, der endnu bruges paa fl. St.: se PnSt. S. 94 ff. Jfr. GN. 82.

78, 2. **Primset.** Udt. *prei'nsæt*.

Bør skrives Preinset (O. R.). Navnet forklares af det hallingdalske preinast «trætte», sigtende til, at der har været Trætte om Sæteren. Sml. Preinsrud i Aal (ved Votna) og i Hemsedal.

78, 4. **Todok.** Udt. *tó'dökk*.

Af *tó* f. «græsklædt Afsats, liden Grønning mellem Klipper», og *dökk* f. «Fordybning».

78, 8. **Brattestø.** Udt. *brättesté*.

Burde skrives Bratteste, af det hallingdalske ste n. «Aabred, Elvebred» (medens *stø* f. her betegner «Landingsplads for Baade»). Sml. Steakeren GN. 71, 28. Navnet Brattestø forekommer fl. St.

78, 10. **Grønna.** Udt. *grø'na*.

Vistnok: Grønning. Vel samme Navn som Grønen paa Ø. Toten GN. 37, udt. *grø'na* (Dat. *-nen*), jfr. Bd. IV, 2 S. 326.

78, 14. **Bottolvsletten.** Udt. *bóttálvslétte*.

Af det endnu almindelige Mandsnavn *Bótolfr*: se PnSt. S. 48.

78, 31. **Leina.** Udt. *lei'na*.

Svagt Subst. (i bestemt Form) dannet af *le i n* f., Skraaning, Li (i Hallingdal særlig om en kjedelformet Sænkning).

78, 47. **Raskestuen.** Udt. *rá'skestugu*.

Mehlum S. 297, der kalder Bruget for Raskehuset, siger, at Navnet kommer af, at Gaarden en Tid var beboet af en Familie Rask.

78, 49. **Sjaaheim.** Udt. *sjá'heim*.

Forekommer oftere som Navn paa Steder, liggende paa en Aaskant med Udsigt over Hjembygden (Incl. S. 19), saaledes i Norderhov GN. 162, 3, Gol GN. 38, 22 og i Hemsedal GN. 90, 7. Mehlum S. 299 siger, at Gaarden ligger frit paa en Bakke med god Udsigt over Dalen. Sml. Sjaaheimstølen GN. 70, 2.

79. **Tollefsrud.** Bruges ikke. — Tollefsrvd NRJ. IV 87, 1528. Tollufsrud 1657. Tollesgaard 1723.

Citatet fra NRJ. tilkommer vistnok GN. 15. Tollesgaard (1723) skyldes Forvexling med GN. 74.

79, 2. **Jordet.** Udt. *jó'le, jó'tí*.

* *Gerðin*, indhegnet Jordstykke (Incl. S. 51).

79, 3. **Bringebraaten.** Kaldes *brótinn*.

Der har været en Gaard Bringene, oplappet og udlagt for en Menneskealder eller to siden. Hertil har foruden dette Brug ogsaa hørt GN. 80, 11 Bringeakeren, ligesom GN. 87, 8 Bringerydningen vistnok er ryddet herfra. Navnet skriver sig fra de nærliggende Fjelde, hvoraf et bærer Navnet Bringnatten. Af *bringa* f. «Bryst», i Stedsnavne om Fjeldtoppe med bred For- side. Se Flesberg GN. 23.

79, 16. Tryteholo. Udt. *try'teholó* (Dat.; tildels hortet ogsaa Nom. *-holudn*).

Egentlig: Abborhullene, af tryta «Abbor».

79, 17. Kalvskind. Udt. *ká'lsjinn*.

Forklares i Indl. S. 33 og Bd. IV, 2 S. 162 som beroende paa en Sammenligning af Jordveien med et Kalveskind, men skriver sig vel snarere fra, at Afgiften deraf i sin Tid var beregnet til et Kalveskind. Sml. Ström, Beskr. over Eger S. 241, hvorefter et Skind ved Beregning af Skylden havde Værdi af $\frac{1}{12}$ Hud eller 1 Skippund Tunge. Foruden kalfskinn brugtes ogsaa færskinn og bukkskinn som Navne paa Jordstykker: se Fritzens Ordbog II S. 249 og Bd. XIII S. 104. Fra Landskylden stammer ogsaa Gaardnavnene Spaudet og Örtugen. Endelig kommer for yngre Navne af denne Art i Betragtning, at Nyrødninger i 16. og 17. Aarh. hyppig betaltes med en Ubetydelighed, som en Gjed, en Skindfeld o. lign., eller endog med slet intet: se Mehlum S. 174.

79, 18. Engelstuen. Udt. *æ'ngelstugu*.

Sms. med Mandsnavnet Ingjald, som nu i første Led almindelig lyder Engels-: se PnSt. S. 144 og sml. Modum GN. 19. I Nutidsformen Engel (Aasens Navnebog S. 25) indgaar maaske ogsaa et gammelt Engill, Sideform til Qngull: se Lind, Dopnamn S. 234 f. (PnSt. har blot den svage Form Engli).

80. Roen. Udt. *ró'ne* (Dat. *rón*). — Hoffversgaard 1723.

Ró = rá f., Vraa, Afkrog (Indl. S. 69): Gaarden ligger overst oppe i Nesbyen i en Krok under det steile Beia. Om det ældre Navn se GN. 73 og 84.

80, 3. Veaoerne. Udt. *vé'æinadn*.

Ligger ved Storelven; her samler sig Tommer under Flommen.

80, 7. Svang. Udt. *svang*.

Navnet forekommer ogsaa i Gol GN. 38, 12 og i Lier; sml. GN. 92, 18, Svange i Ævanger (i Suanga DN. I 133) og Svangen i Buviken GN. 29. Vistnok til svangr «smal, tynd» (egentlig: svunget indad); sml. norsk Svange (Lyske, Laarkrik paa Dyr) og dansk Svang (Hulningen under Fodbladet), egentlig: indsvunget Sted. Navnet Svang sigter saaledes til en Indsnævring af Terrainet eller af et Vand eller Elv, her vel af Brumma, ved hvilken Indsø Bruget ligger.

80, 11. Bringeakeren. Udt. *bri'ngákern*.

Se GN. 79, 3. Bringaaker i Botne (a Bringaakrom 1390) og Bringhuakr BK. (paa Voss) forklares i Bd. VI S. 70 af bringa f. «Bryst», i Stedsnavne om en sterk Skraaning i Terrainet.

80, 15. Todalen. Udt. *tó'dalen*.

Ogsaa GN. 73, 2. Se GN. 40.

80, 15. Sparkop. Udt. *spa'rkupp*.

Imperativnavn: se Indl. S. 19. Jfr. Mehlum S. 293: «Sparkop betyder Stedet, som er sparket op med Hakke og Spade uden Hestehjelp.» Sparkop er ogsaa Navn paa et Skjerp i Grøslimarken i Flesberg (Kraft² II S. 205). Jfr. Dialektens *sparkint* «trælsomt».

80, 16. Frekepladsen. Udt. *fré'keplassen*.

Navnet skal stamme fra en Mand kaldt Freke-Gudbrand. At freke her er et Tilnavn, derpaa tyder ogsaa, at Folk fra Pladsen endnu faar Freke-

foran sit Navn (jfr. GN. 52, 10). Det maa høre til frek «graadig, begjærlig» (oldn. frekr). Af anden Oprindelse er vistnok de gamle Gaardnavne Frekeland i Leikanger (Frekaland BK. 48), Frekhaug i Alversund og Frekøen i Sande Romsd.; sml. ogsaa Frekøyjarsund i Kongesagaerne om et Sund i Bud og Frekesund (udt. *fræ'ka-*) i Ryfylke; se Bd. XIII S. 24. O. Nielsen S. 26 udleder af Stedsnavnene Frægelund, Frægdrup et gammelt Personnavn *Freki; det vilde dog være dristigt at forudsætte et saadant for de norske Stedsnavne.

80, 18. Mjellhovdvolden. Udt. *mjæ'llhovdvollen*.

Af mjøll f., nyfalden tør Sne.

81. Devegge søndre. — Devegge 1723 (2 Opsiddere).

Se GN. 76.

81, 1. Haged. Udt. *ha'galé*.

Her har altsaa været Hestehage, før der blev Gaard.

82. Grimsgaard søndre.

Se GN. 78.

82, 4. Jørgenmoen. Udt. *jø'venmó'n*.

Blev først bebygget af en Mand ved Navn Jørgen (Mehlum S. 296).

[83. Peisepladsen].

Af peis m. «nabent Ildsted». Jfr. Peistorpet i Aasnes GN. 1.

[84. Havarsgaard søndre].

Se GN. 73 og 80. Jfr. Mehlum S. 296: «Gaarden kaldtes oprindelig Deveggerudningen, fordi den hørte til Gaarden Devegge; siden kaldtes den Søndre Haavarsgaard, og i den sidste Tid kaldes den Rudningen.»

[85. Nes Eksercerplads].

86. Haraldset. Udt. *ha'rvalsæt*. — Hareløbet 1657. Haraldset 1723.

Af Mandsnavnet Haraldr (PnSt. S. 115 f.).

86, 21. Smyllien. Udt. *smj'lié*.

Af Plantenavnet *smele*, *smile* «*aira flexuosa*», her udtalt *smj'li*. Sml. Smyllistølen i Gol GN. 15, 9, Smylisaas i Hiterdal GN. 74, 1 o. fl. Efter Strøm S. 88 holdtes Planten for det ypperligste af alle Fodermidler.

86, 37. Dølepladsen. Udt. *dø'leplassen*.

Samme Navn i Skoger GN. 79, 24. Navne som Dølpladsen, Dølstuen, Dølgaarden skriver sig som Regel derfra, at en Døl (Mand fra et større eller et høitliggende Dalfore) har været bosat paa Stedet. At udgaa er fra Ordets Anvendelse som Tilnavn. Samme Oprindelse har mange Navne paa Døle-, saaledes Dølehuset i Hemsedal GN. 62, 5. Derimod kan Dølehaugen i Modum GN. 69, 10 indeholde Elvenavnet Dela.

86, 38. Fekjene. Udt. *fè'kadn*.

Bestemt Form af *fitjar*, Flt. af *fit f.* «frodig Græsmark, særlig ved Vandløb» (Indl. S. 49). Sæteren ligger ved en Elv (Fekjaaaen). Jfr. Hole GN. 18.

87. Paaverud. Udt. *på'veru*. — Paaverud 1657. Poverud 1723.

Navnet findes ogsaa i Asker GN. 91; sml. Paavestad i Holand GN. 136, Pavelund i Rollag GN. 57, 8. Af *påfi* «Pave», brugt som Mandstilnavn (se K. Rygh S. 48 og RB. S. 411. 474).

87, 4. Skaaterudmoen. Udt. *skå'terúmó'n.*

Vel af det hallingdalske skaate f. «ungt og rankt Træ» (Ross). Bruget ligger ved Storelven, hvor Tommer driver op, men Navnet sigter vistnok til Skogvexten. Mehlum S. 294 f. skriver Navnet Skotterudmoen og siger, at det er opkaldt efter Skotten Clemens Bonde paa Devegge. Dette er vistnok kun et etymologiserende Sagn.

87, 8. Bringerydningen. Kaldes *bændikkplassen.*

Se GN. 79, 3.

87, 9. Aasegutpladsen. Kaldes *sjunge- (sjø'nge-)plassen.*

Ved Brunnum. «Aaseguten» vil sige: Søn af Aase. Jfr. Gurigutmoen i Aal og Hellegutøen i Hol GN. 6, 9. Om Daglignavnet se GN. 50.

87, 12. Grøtødden. Udt. *grø'tøddinn.*

Grjót n., Sten.

88. Gire. Udt. *jí're.* — Giøre 1578. Gierenn 1593. Girrenn 1604.^{1/4}. Girj 1617. Gerj 1657. Giri 1723 (2 Opsiddere).

Ligger høit paa Fjeldet ved Girelven, der har et vildt og brusende Løb med bratte Gjuv og høie Vandfald. Elvens oprindelige Navn er vistnok Gira, hvilket ogsaa er Navn paa en Tverelv til Ljøra i Trysil: se NE. S. 72 (hvor Girelven dog ikke nævnes). Ordet er dannet af gir m. «Strømning i Vandet» (ogsaa «Opbrusning»).

88, 4. Brynilskjern. Udt. *bry'nílskedn.*

Kan ikke indeholde Kvindenavnet Brynhildr (PnSt. 54), men kommer af Mandsnavnet Brynjulfr, der nu ofte har Formen Brynil (Brynnel); sml. Bd. III S. 354.

89. Brunsvold. Udt. *brú'nnsvall.* — Brunðuoldt 1578. 1593. Brunsualld 1604.^{1/4}. Brunðuoldt 1617. Brundtzuoldt 1657. Brundsvold 1723.

Forklares i PnSt. S. 53 af Mandsnavnet Brúnn, der kan paavises et par Gange fra Norge og kjendes fra Sverige og Danmark. Sml. Brunsvellir under «Forsvundne Navne» i Norderhov Herred. Paa Grund af Vokaludtalen tør neppe tænkes paa brunnr m. «Brønd, Kilde».

89, 9. Desarud. Udt. *dé'sarú.*

Navnet findes ogsaa i Sigdal GN. 14 (skr. Dysærud i 1617) og er efter PnSt. S. 58 mulig samme Navn som det paa fl. St. forekommende Diserud, der er sms. med Kvindenavnet Dis(a), som i MA. forekommer adskillige Gange i Norge (Aasen har Disa fra Telemarken o. fl. St.). Man maatte da antage, at i'et var blevet kort ved Indflydelse af sms. Navne som Haldis, Tordis. Mehlum S. 291 formoder, at Desarud er dannet af det hallingdalske dös f. «Skjort, Stakk», Flt. desa, for hvilket Ord Aasen (under Dos) formoder en ældre Betydning «Høstak» (= desja hos Ross, oldn. d e s). Hermed stemmer dog ikke det lukkede e i Navnet.

89, 11. Imlene. Udt. *i'mladn.*

Sætrene ligger ved Imletjernet, hvorfra Svanebækken løber ned i Sævreelven. Denne Bæk har vel i sit øvre Løb (ovenfor Svantjern) baaret Navnet *Ímil (Gen. *Ímlar), en Afledning af i m n. «Støv» (vistnok ogsaa «Damp», som svensk imma, sml. Folkespr. ima «dunste, dampe»). Hermed sammenstilles i NE. S. 117 Emlem Borgund Sdm. GN. 6 (skr. af Imileimum AB. 79) og Immeln (Imell 1624) som Navn paa en Sjø i Skåne. I NRJ. IV S. 591, 1542 nævnes en Gaard Jmelstadt.

90. Nordhagen. Udt. *nó'lhajinn* (Dat. *-haga*). — Noerhauge 1617. 1657 (2 Gaarde). Nordhaffue 1604.^{1/4}. Nordhauge 1723 (2 Gaarde, den ene — gl. M.No. 164 — med 2 Underbrug Sanden).

Hagi m., Havnegang (Indl. S. 52). — Sanden er nu Navn paa GN. 89, 10. 13—16. 18. 22.

91. Mælum. Udt. *mæ'lumm* (*-ømm*). — Mellum 1657. Mællum 1723.

Hyppigt Navn — dog overalt ellers med Tostavelsestone — i Hedemarkens og Kristians Amter; i Buskeruds videre i Norderhov GN. 139, 1 og paa Modum GN. 52. *Meðalheimr*, Mellemgården, af *meðal* «melle» og *heimr* (der i Hallingdal ogsaa lyder *-eim*, ligesom denne Gaard paa AK skrives *Meleim*).

92. Børtnes. Udt. *bø'tnes*. — Byrness NRJ. IV 87. 1528. Biortnis 1578. 1617. Borttnnes 1604.^{1/4}. Børtnes 1593. Biortnes 1657. Børtnes 1723 (2 Opsiddere).

Samme Navn i Gulen og Hafslo. **Birkines*, af *birki* n. «Sted bevoxet med Bjerketrær»: Gården har, efter Mehlum S. 290, lovrige Lier i Baggrunden. Jfr. Bjertnes af *Bjarknes*. Et Par af de ældre Former synes at henvise til **Bjqrknes*.

92, 1. Sverig. Udt. *svæ'ri*.

Ogsaa i Nore GN. 149, 2; jfr. GN. 100 nedenfor. Siges af Mehlum S. 290 at være et spøgefuldt Navn for en fraskilt Gaardpart.

92, 2. Hankenhus. Udt. *ha'nkenhús*.

Et Gaardnavn Hanken findes i Balestrand og Børgund; sml. ogsaa Hankerud Flesberg GN. 9, 11. Mehlum S. 289 antager, at Navnet her stammer fra en Person, der har faaet Opnavnet Hanken paa Grund af, at han hyppig anvendte den hallingdalske Banden «hanken».

92, 18. Svankkjernlien. Udt. *sva'ngkednlie*.

Se GN. 80, 7.

[**93. Mikkelplassen**].

Nyt Navn.

94. Islandsrud. Udt. *i'sslannsrú* (ogsaa opgivet *i's*). — Islandsrud 1723.

Vel ligefrem af *Iss* m., *Is*. Mehlum S. 290 bemærker med rette: «Der lægger Isen sig først om Høsten, og der ligger den længst om Vaaren.» Det nogle Gange forekommende Navn Island kunde ogsaa tænkes opstaaet ved Opkaldelse af den bekjendte Ø (se Bd. VI S. 79; K. Rygh Thj. VSS. 1900, No. 7, S. 25 siger derimod: «At Island skulde være Opkaldelse, er ubevisligt og usandsynligt»). Eller det kan indeholde Elvenavnet *Ísa* (NE. S. 119); se Bd. XV S. 13. Ogsaa her er en Bæk.

95. Kaatarud. Udt. *kø'tarú*. — Kaatterud 1723.

**Kotarud* er efter S. B. forkortet af **Kotararud*, af **kotari*, «Beboer af et køt (Køt, Hytte)». Samme Navn er Kaaterud i Rakkestad (*Kotarud* RB. S. 160), medens de enslydende Navne i Stange og i Enebak synes forskellige: se Bd. III S. 149, VI S. 123 f.).

95, 7. Dokken. Udt. *dø'kké*.

Døkk f., Fordybning: Indl. S. 48.

95, 9. Hallen. Udt. *ha'lle* (Dat. *ha'llen*).

Ogsaa i Hemsedal GN. 83, 8 og Aal GN. 95, 9. Hall «Helding, Bakke» er i Hallingdal Hunkjensord, ellers mest Intetkjon (oldn. hallr m.): sml. Indl. S. 58.

95, 10. Torrispladsen. Udt. *tó'risplassen*.

Torris, Torres, Torris er Nutidsformer af Mandsnavnet Þorgils.

95, 11. Skjellerud. Udt. *sjæ'llerú*.

Vistnok af Plantenavnet skjella (skjellegras) «*rhinanthus crista galli*, Skjaller», der er samme Ord som skjella «Skralde til at skræmme Dyr og Fugle fra Akrene», til Verbet skjella «skralde, rasle»: Navnet skriver sig fra Frøets Raslen inde i Kapselen. Gaardnavne paa -rud indeholder oftere Plante- navne i første Led (se t. Ex. Aadalen GN. 11). Skjellerud findes oftere paa Østlandet, men ingensteds anført i gammel Form.

96. Myli. Udt. *mý'li* og *mí'li*. — Mjøl 1657. Mjøelie 1723.

Paa AK. skr. Mjolid, ellers ofte Mjoli. Af mjór (mjár) «smal», der ofte forekommer i Stedsnavne.

97. Aalton. Udt. *á'tón*. — Aaltoen 1723.

Sidste Led er *tó* f. «Afsats»: Gaarden ligger paa en To eller Jar. Første Led forklares i PnSt. S. 4 af Mandsnavnet Áli (der efter Aasen endnu skal bruges i Nordland), idet dog ogsaa andre Muligheder nævnes, saaledes Uledning af Tjænavnene alm r og ql r (Or).

98. Bødalen. Udt. *bø'dalen*. — Burdall 1617 (under Børtnes). Brødallen (!) 1657. Børdahlen (1723). [Endnu alm. skr. Børdalen].

Bødalsvandet (ældre: Børdalsvandet) er Navn paa det Vand, hvorfra Rimeelven (hos Wiel: Børdøla) kommer; se GN. 14. Ogsaa Bødalen ligger ved en liden Elv, der vel tidligere har baaret Navnet Børdøla og i endnu ældre Tid har hedt *Børðø (af *børð* n., Rand, Kant), om hvilket Elvenavn se NE. S. 20 f.). Den ældre Form *bø'dalen* er blevet Bødalen ved dissimila- torisk Udstødelse af det første *l* (se Indl. S. 21).

98, 1. Heio. Udt. *hei'ó*.

Dativ Flt. i bestemt Form af *heiðr* f. «Hei».

98, 2. Hollo. Udt. *hø'lló*.

Bestemt Dativ Flt. af *holl*, f.: se GN. 95, 9.

98, 6. Suterud. Udt. *sú'terú*.

Forekommer oftere i Buskerud, Hedemarken og Smaalenene og forklares af et ældre *Sútararud* (paavist f. Ex. ved N. Eker GN. 15, 8), af *sútari* «Skomager» (latinsk *sutor*). Hvor Navnet, som her, er ungt, kan dog dette Ord neppe foreligge. Man har her ganske vist — som antaget af Mehlum S. 288 — et «nedsættende Navn», sms. med *sut* f. «Klage». Rimeligvis beror dog denne nyere Betydning paa Omydning af det ældre Navn.

99. Rustaden. Udt. *rú'ssta'nn*. — Rudstadt 1604.^{1/4}. Rud- stad 1657.

Se Aadalen GN. 19.

99, 1. Gutepladsen. Udt. *gú'teplassen*.

Gutesæteren i S. Aurdal GN. 33, 14 forklares i Bd. IV, 2 S. 226 af *gut* m. «ngift Mand».

99, 7. Brenno. Udt. *brænnó.*

Bestemt Dat. Flt. af *brenna*, Jord, som er ryddet ved Brænding: se Hole GN. 82.

99, 7. Brennehovd. Udt. *brænnehövdinn.*

Af *höfði* m., Fjeldpynt, der i Hallingdal lyder hövde (og hovda); se Incl. S. 58 under *höfuð*. Sml. Gol GN. 26, 8.

99, 8. Rognedokken. Udt. *rau'nedokki.*

Af *raun* f. «Rogn» og *dokk* f. «Fordybning».

[100. Sverigsæteren].

Sml. GN. 92, 1.

101. Sævre. Udt. *sævré.* — Sæfren NRJ. IV 86, 1528. Søffrenn 1578. Søffre 1593. Søffre 1604.^{1/2}. Søffrj 1657. Søfre 1723.

Vel snarest — til Trods for de to førstnævnte Former — af et opr. **Sævareid*, Eidet ved Sjøen, af *sær* m. «Sjø». Gaarden ligger ved Enden af Sjøen Bromma (Brumma), en Udvidelse af Hallingdalselven. *Eid* staar her i Betydningen «Vei langs en Stryk» (se Incl. S. 48); strax nedenfor er en Stryk, saa at Baadene her maa trækkes opover (Vibe S. 156).

101, 1. Gjeiterygg. Udt. *jeiterygg.*

Gjeitryggen er et hyppigt Fjeldnavn. Sml. Svineryggen, Galteryggen, Bjørneryggen etc. (se Bd. III S. 387). Bruget i Nes ligger efter Mehlum S. 285 paa en Bakke, der ligner en Ryg.

101, 12. Rauk. Udt. *rauk.*

Raukr (*hraukr*) m., liden Stak eller Stabel, endnu brugeligt i Folkespr. Her egentlig Navn paa en Fjeldtop, der alm. kaldes Høge-Rauk; denne er efter Mehlum S. 284 «en rund, kegleformig Fjeldkolos, akkurat lig en Høstak»: sml. Fjeldet Storrauken i Aasnes (hvorefter Gaardnavnet Rauken) og Ø. Eker GN. 28. Et beslegtet Navn er *Ruken* i Hol GN. 19, 14, et andet *Rjúkr* (*Hrjúkr*), hvorm se Bd. II S. 49, VI S. 96.

101, 14. Panten. Udt. *pa'nten.*

Pantr m., Pant; nu i Folkespr. Intetkjøn. Eiendommen har Navn af, at den har været pantsat for Gjæld.

FORSVUNDNE NAVNE.

Effuesetter 1604.^{1/4, 1/4}.

Af *efja* f., hvorm se Incl. S. 48. Gaarden har muligens ligget i Gol.

Rienne 1604.^{1/4}.

Vel samme Navn som Rian i Børsen og Leksvikken, der i NE. S. 191 f. sættes i Forbindelse med Elvenavnet **Rid*. Ogsaa denne Gaard har muligens ligget i Gol. Rifjeldet mellem Nes og Flaa horer neppe hid.

[Ladell NRJ. IV 328, 1528].

Kan ogsaa ligge i Flaa. Navnet er identisk med Lahell Lier GN. 116.

[Sweren NRJ. IV 385, 1528].

Kan ogsaa ligge i Flaa. Navnet er vel identisk med Svere Lier GN. 84.

NEDLAGT KIRKE.

Paa Gaarden Garnaas (GN. 47) skal efter Wiel XXXI S. 177 have staaet et Kapel, hvoraf Levninger endnu fandtes, ligesom en Aker strax derved, kaldet «Kaarsbo-Ageren», i sit Navn bevarede Mindet om Begravelsesstedet.

GOL HERRED.

Herredets og Sognets Navn: Gol, udt. *gól*.

Ældre Navneformer: i Gord DN. II 86, 1309. V 52, c. 1310. I 468, 1416. [j Gord DN. XVI 87, 1424 (?)]. ecclesia de Gord PN. 24. Gersokn (!) AB. 107. Gardda, Garda k., s. DN. V 708, 1499. Gaarde s. DN. IV 796, 1524. [Goull k. JN. 351].

Gord betegnes i Indl. S. 51 som et uforklaret Navn. Identisk er Gordh DN. XVI S. 66, 1413 i Helsingland. Rimeligvis har Gord oprindeligt betegnet den tætbyggede Grænd omkring Gols Kirke (Golsreppen, GN. 22—35). Her synes den i NRJ. IV 577, 1542 nævnte Gaard Little Gord at have ligget. Ligesom den sammesteds beliggende Gaard Golberg (GN. 25) synes ogsaa Navnet Gol at henvise til Elvenavnet Gord (Sideform Garda), egentlig »den indhegnende, Grenseelven» (beslegt med garðr m. Indhegning): se NE. S. 64 f. samt Norderhov GN. 66 (Garhammer) og Nes GN. 47 (Garnaas). Rimeligvis har da Hemsil i sit nedre Løb været kaldt Gord.

Gols Kirke havde i den katholske Tid egen Præst (se DN. II 86, V 54). Den blev Hovedkirke ved Resl. ^{17/12} 1836, da Gol fraskiltes Nes, hvis Annex det tidligere var. Gol gamle Stavekirke laa ved Kjernal og skriver sig fra omkr. 1200; den er nu flyttet til Bygde ved Kristiania. Den nye Kirke staar paa en Bakke ved Eisgaard; den er af Tømmer og opført 1882.

Gaardenes Navne: **1. Li søndre.** Udt. *li*. — Lie 1578. Lij 1604. ^{1/2, 1/4}. Liidt 1593. Lj 1657 (3 Gaarde). Søndre Lie 1723 (2 Gaarde, hver med 2 Opsiddere).

Lið (H11ð) f., Li. Ligaardene ligger høit over Dalen.

1, 10. Køsene. Udt. *kø'sidn*.

Kø s f., Dynge, i Folkespr. særlig om Dynge af omhugne Buske og Trær. Efter Essendrop, Beskriv. over Lier S. 163 f. forstaaes herved et Engstykke, som ryddiggjøres ved, at alt Vedfang lægges i Dyrger og opbrændes, hvorefter den saaledes gjødede Mark tilsaaes; efter saaledes at have fungeret som Aker i et Aar, bliver Stykket igjen Eng.

1, 14. Ommundslí. Udt. *ø'mmunslí*.

Nyt Navn, sms. med Mandsnavnet Ommund, oldn. *Q g m u n d r* (PnSt. S. 284).

1, 18. Steingrimslí. Udt. *stei'ngrimslí*.

Af Mandsnavnet Steingrimr (PnSt. S. 233), der endnu bruges i Hallingdal og Buskerud Fogderi.

[1, 21. Granggaarden. Udt. *gra'ngalen*].

Skrives alm. og rettest Grangaarden: her var tidligere tæt Granli. Derimod er Grangaard i N. Land GN. 122 Grannagardr, Nabogaarden, af granni m. «Nabo».

1, 23. Uthallen. Udt. *ú'thalle* (Dat. *-hallen*) [opgivet *-hall'n*].

Jfr. Nes GN. 95, 9. Egentlig: det ndoverheldende Sted. Bruget ligger overmaade brat høit oppe under vilde Fjeldet.

[1, 35. Veikulvolden].

Er en Hjemseater paa Sydsiden af Veikulnatten, en høi Fjeldnat med Varde. I Nærheden ligger det bugtede Veikulstjern. Første Led hører vistnok til *vikja* «vige tilside» og har muligens betegnet «bugtet». Maaske er beslegtet svensk Sjønavn Veckeln (af udpræget Bueform) og andre af Hellquist, Sjønamn S. 696 f. omhandlede Navne. Ligesaa hører vistnok hid Veikle i N. Fron GN. 138 ved Elven Veikla (uforklaret i Bd. IV, 1, S. 114) og Veikle paa Orlandet.

[1, 39. Trælupremmen].

Jfr. Mehlum S. 322: Trælup «Bruget, der er trællet op til Aker ved tungt Arbeide.» Imperativnavn. Er nu udlagt.

2. Li mellem. — Mellumlie 1723.**2, 1. Viljelsli.** Udt. *vi'lljølmsli*.

Af Mandsnavnet Vilhjalmr, der fra 12te Aarh. af brugtes almindelig i Norge (PnSt. S. 283).

2, 2. Bergene. Udt. *bæ'rji* (Dat. *bæ'rgó*).**[2, 3. Trolset].**

Vel af «Troid»: Bruget ligger efter Mehlum S. 322 paa en svimlende Høide langt fra Folk.

3. Li nordre. — Nordre Lie 1723.**3, 4. Gladhus.** Udt. *glá'hús*.

Ogsaa Navn paa GN. 48, 24; sml. Glahus i Hollen. Glad- som første Led forekommer i Stedsnavne særlig, hvor andet Led betegner en Høide: Glabak (Sigdal, ifølge Postadressebogen), Glaberg (Modum GN. 26, 7), Gladbak, Gladbakke, Gladhaug (f. Ex. i Nes efter DK.), Glakollen. Her foreligger utvilsomt Subst. glad = solglad (solarglad) n., Solnedgang (sml. *glada*, *gaa ned*, om Solen), saaledes at den egentlige Betydning bliver: Høide, bag hvilken man fra et bestemt Sted (hvor Navnet maa antages givet) ser Solen gaa ned. Sml. det ensbetydende *Sólbjörg* (se Hole GN. 73) og Solset (se Nore GN. 140, 5) samt de med Non, Dugur etc. sms. Stedsnavne (se Flaa GN. 23, 4). Paa samme Vis forklares naturlig Navnet Gladeim N. Aurdal GN. 12, samme Navn som Glaim i Rollag GN. 19; sml. oldn. *Glað(s)heimr* om en af de himmelske Gudeboliger. Ligesaa Gladseen i Flatanger (Gladzøe 1460), Glasen i Edø, Glasrud i Krødsherred GN. 193 og de øvrige i PnSt. nævnte

Stedsnavne (der af O. R. under sterk Tvil udledes af et ikke forekommende Mandsnavn *Glaðr). Sml. Aal GN. 22, 7. Gladhus ligger høit, men kan alligevel maaske være dannet i Overensstemmelse med en nyere Opfatning af disse Sms. som betydende «Glædens Hjem»; Mehlum S. 323 gjengiver Gladhus med «Glædens Hus».

4. Frøisaaker søndre. Udt. *frøi'såk*. — Frøisaack NRJ. IV 86, 1528. Frøsogh 1578. Frøssagger 1593. Frøssagger 1604.^{1/1}. Frøsaager 1657. Frøsaager 1723 (2 Opsiddere).

Af Gudenavnet Frøyr. Gaarden har da engang hørt til et Hov for Frøi; sml. GN. 5.

4, 3. Kobberviken. Udt. *kå'parviki*.

Navnet forekommer ogsaa i S. Aurdal GN. 50, 1 (udt. *kå'par*); sml. Kobbervik i Dybvaag Ndn., Kopervik i Hammer og i Avalsnes. Dertil kommer Ladestedet Kobberviken i Skoger, omtalt som saadant allerede i DN. V No. 137, 1340 (j. Koparvikinni) og ifølge JN. S. 346 benævnt efter den nærliggende Gaard «Kaaberuig». Det er vanskeligt at finde nogen anden Grund til Navnet end Vandets eller Bundens Kobberfarve. Sml. de svenske Sjønavne Koppartjärn, Blysjön, Erlängen (gammelsvensk *er* «Kobber, Bronze»), Stålvattnet o. fl. Kobberviken er en Sæter ved et Fjeldvand. Kapar er den hallingdalske Form for «Kobber». Sml. Hemsedal GN. 82, 7. De i Bd. XVI S. 110 og VI S. 24 forsøgte Forklaringer af Navnet med Kobber- anser jeg for urigtige.

4, 9. Rukan. Udt. *rú'kan* [opgivet *rú'kadn*].

Antages i NE. S. 194 for oprindelig Fosnavn: Rjúkandi, den rygende. Sml. Rukan i Saude, Rjukandefossen (paa DK. skr. Riukan) ved Tuv i Hemsedal, Rykan i Opdal (jfr. GN. 93, 9) og flere i NE. nævnte Fosnavne. Denne Antagelse modbevises ikke ved, at Verbet nu i Hallingdal udtales *rjoka*. Rimeligere vilde det være at opfatte Rjúkandi som det oprindelige Navn paa Rukebækken, ved hvilken Rukan ligger (den i NE. S. 200 fremsatte Formodning, at Ruke paa AK. er Feil for Rukke, er ikke rigtig). Som Elvenavn findes Rjukan i Tinn. Imidlertid er en tredje Forklaring noget nær sikker: Hjemseteren er opkaldt efter Fjeldnatten Ruken, ved hvilken den ligger. Om Fjeldnavnet se Hol GN. 19, 14.

5. Hoftun. Udt. *hø'ftúnó* (kun én opgav *-túnadn*). — [Hoftun NRJ. IV 577, 1542]. Hoftun 1578. [Hoftun JN. 351]. Hoftun 1593. Hoftun 1604.^{1/1}. 1617. Haftoren 1657. Hoftun St. S. 128. Haftorn 1723 (2 Opsiddere).

Samme Navn i Suldal. Skrivemaaden Haftorn beror maaske paa folketymologisk Tilknytning til Hagtorn: Wiel f. Ex. skriver Trænavnet «Haftorn»; jfr. dog Hagtør for Hafþórr (Lind, Dopnamn S. 443 ff.) og Bd. VI S. 392. *Hoftúnir, af hof n. «Gudetempel» og tún n. «indhegnet Sted, Gaardsplads: Gaarden har visselig oprindelig hørt til Frøyshovet (se GN. 4). Sml. Sigdal GN. 94. Hoftun og Frøisaaker ligger i Grænden Hera (GN. 1—9, udt. *hø'ra*), der ved sit Navn (oldn. *herað* n. «Herred») angiver sig som den tidligst bebyggede Del af Distriktet. Jfr. om Heradsbygden under «Gamle Bygdenavne» i Norderhov. Hera er ogsaa Navn paa en Bygd i Lister.

5, 6. Turkop. Udt. *tu'rkupp*.

Turkop forekommer oftere som Pladsnavn (saaledes ogsaa GN. 48, 11 og paa Mødem). Det er et saakaldt «Imperativnavn» (Indl. S. 19). Pladsen ligger paa en tør Forhoining ved Turkopaaen, en af Lielvens Kilder; ogsaa GN. 48, 11 udmerker sig ved Tørhed. Mehlum S. 323 bemærker med rette, at Navnet betegner Stedet som saa tørt, at Aarsvexten tørker bort. I Bd. I S. 99, VI S. 6 antages derimod Navnet at sigte til Beliggenhed paa fugtigt, sidlændt Sted.

5, 7. Brenn. Udt. *brænn*.

Denne afkortede Form af Brenna (hvorom se Hole GN. 82) er vel udgaet fra Sammensætninger. Den er hyppig paa Østlandet (Incl. S. 45).

5, 8. Hjallen. Udt. *ja'llen*.

Hjallr m., flad Afsats i en Li eller Fjeldside (Incl. S. 55). Dette Ord har i Hallingdal bevaret sin Diftong.

5, 10. Røggjen. Udt. *rø'ggjinn*.

Ligger paa Grænsen af Nes og er samme Navn som Nes GN. 46, 9.

5, 15. Rødalen. Udt. *rø'dalen*.

Sæter ved en liden Elv, der gaar fra Rødalsvandet til Høvren. Denne Elv har vel hedt Rea, der oftere forekommer: se NE. S. 203.

5, 20. Krusedokken. Udt. *krú'sedøkkji* (Dat. *-døkken*).

Hører vel, ligesom andre med Krus(e)- sms. Navne (f. Ex. Krusefjeld i Høgsfjord, Krustjern i Gjerdrum), sammen med Dialektordet krus n. «Samling af smaa vantrevne Trær». Sml. Bd. I S. 199, II S. 326. Eusartet er Brusedokken i Aal GN. 24, 4.

5, 21. Fanterud. Udt. *fa'nterú*.

Af fant, der i Hallingdal betegner en fremmed, indflyttet Person, som holder sig afsondret og ikke vil omgaaes med Egnens Indbyggere (Aasen).

5, 23. Endefjeld. Udt. *æ'ndefjell*.

Ogsaa GN. 7, 2 og 9, 2. Hermed kunde man fristes til at sammenligne Endeberg i Sigdal GN. 84, 1, der i PnSt. S. 61 f. forklares af Mandsnavnet Eindriði (nu mest Endre). Formen Ende- for Endre- synes dog kun at høre hjemme, hvor andet Led indeholder et r (der har virket Dissimilation); af de paa anførte Sted opregnede Navne danner kun Endestad i Kinn GN. 59 Undtagelse herfra. Ved Endefjeld tør derfor Appellativet «Ende» foreligge. Denne Antagelse hæves til Vished ved Stedets Beliggenhed ved Enden af Nystølfjeldet.

5, 30. Floget. Udt. *flø'ge* (Dat. *flø'ji*), ogsaa opgivet *fla'ge*.

Flog n., Klippevæg, ubestigelig Bjergside. Samme Betydning har i Hallingdal flag n. (sml. Flaagan i Sigdal GN. 80). Denne Gaard kaldes af Mehlum S. 322 for Flage.

5, 48. 49. Rensla. Udt. *ræ'nnsla* (Dat. *-lunn*).

Se Nes GN. 54, 16.

6. Froisaaker nordre.**6, 3. Anfinnoen.** Udt. *a'nnfinnmó'n*.

Af Mandsnavnet Anfinn (A r n f i n n r).

7. Hagen. Udt. *ha'jinn* (Dat. *ha'ga*). — Findsgaarden 1723.

Det ældre Navn er sms. med Mandsnavnet Finnr.

8. Eikle. Udt. *ei'kle*. — a Æiklidi DN. II 209, 1342. Eicklid NRJ. IV 86, 1528. Eccle 1578. [Egli, Eglj JN. 351]. Ecklij 1593. Ecklj 1604.^{1/1}. Ecklij 1617. Echlj 1657 (2 Gaarde). Eichlie 1723 (ligesaa).

Samme Navn er Eikli i Norderhov GN. 46, Ekle i Strinden GN. 116 (skr. af Eiklidhe AB. 119) og Ekli i Orkedalen GN. 42 (skr. af Eiklidi AB. 54) samt Ekle i Værdalen GN. 26 (skr. a Æiklidi 1326).

Oldn. *eiklið n.*, et med Aabning, (*h*)*lið n.*, forsynet Indelukke for en Elvebaad (*eikja*). Gaarden i Gol ligger ved Hallingdalselven; her har da været Overfartssted.

9. Noreim. Udt. *nø'reim*. — a Norræymi DN. II 209, 1342. Naarem NRJ. IV 86, 1528. [Narem NRJ. IV 328, 1528. Norum NRJ. IV 577, 1542]. Naarim 1593. Norim OC. 99. Narrim 1604.^{1/2}. Narumb 1617, 1657. Narum 1723.

Navnet forekommer i forskellige Former (Norum, Noreim, Norem, Naarum, Narum) ialt 17 Gange, deraf kun 1 Gang nordenfjelds. Se Bd. I S. 328. II S. 248. IV, 2 S. 108 og 99. XV S. 181. *Nórheimr, af *nór n.*, snevert Sted i Elv, Sund, Fjord eller Indsø (Indl. 69). Gaarden ligger ved Hallingdalselven, der etsteds indsnævres ved en «*øy*» (under Flom omflydt Landstykke). Dalen indsnævres ved Lisbetnobben.

9, 3. Viko. Udt. *vi'kó* [opgivet *vi'kadn*].

Dat. Flt. af *vík f.*, Vik.

9, 4. Rolshus. Udt. *rø'lhús*.

Se Nes GN. 55.

9, 6. Rusten. Udt. *ru'ste* (Dat. *-ten*).

Se GN. 13.

[**9, 10. Lomanddøkken.** Udt. *la'mmandøkki*. — Ogsaa skr. Lamanddøkken og Lagmanddøkken].

Har — som rigtig bemærket af Mehlum S. 325 — Navn af, at Lagmanden har været deroppe i det 17. Aarh. og afsagt Dom i en Aastedssag. Jfr. GN. 29.

10. Breidok. Udt. *brei'dökk*. — Bredoch 1657, 1723.

Af *breiðr* «bred» og *dökk f.* «Fordybning».

10, 5. Kamben. Udt. *ka'mben*.

Kambren, Kam, i Gaardnavne om Fjeldkam (takket Fjelddryg). Sæterlaget ligger i en Aasli (Mehlum S. 350).

10, 5. Rekkiset. Udt. *ræk'kisæt*.

Ogsaa GN. 13, 19. Er en Sæter (Hjemstøl). Vel af rekkje n. = rekkja f., Kreaturvei.

10, 7. Storøen. Udt. *stó'róine*.

Ligger paa en Ø.

10, 8. Hjallen. Udt. *ja'llen*.

Se GN. 5, 8.

11. Berg. Udt. *bærg*. — Berig 1657 (2 Gaarde), Berg 1723 (1 Gaard).

11, 6. Bergeremmen. Udt. *bæ'rgaremmen*.

Se Nes GN. 14.

12. Trælverket. Udt. *tré'verki*. — Threlluerck 1604.^{1/4}. Trælverch 1723.

Lydforholdet er det samme som ved Trebostad i Beitstaden GN. 171 (skr. Threbosta 1626) og ved Trefjord i Flatanger GN. 26 (skr. af Thræla fyrde AB. 85); se ogsaa Bd. VI S. 23 (Treholt). Oldn. þrælverk n.,

Trællearbeide: Gaarden er maaske i meget gammel Tid ryddet af en Træl, der har kjøbt sig fri for opsparet Fortjeneste. Dog kunde ogsaa tænkes paa en overført Brug, idet Gaarden ligger høit i Aasen med tung Adkomst. Sidste Leds Form er forsaavidt paafaldende, som *verki* i Hallingdal er Dativ eller Flertal (ellers *verke*).

12, 2. Johannesdalen. Udt. *je'hansdalen*.

12, 3. Slotsmarken. Udt. *slø'ssmarki*.

Paa Slot i Betydningen «Bygdeborg» synes neppe at kunne tænkes, snarere da paa Dialektordet slot n. «liden Dal eller Dalende med svagt skraanende Sider» (efter Ross brugeligt i Valdres med Udtalen *slot*). Navnet opfattes dog som sigtende til Slagsmaal mellem Grændefolk (jfr. «slaaskjæmpe»): her har boet sterke Kjæmper.

12, 8. Stake. Udt. *sta'ke*.

Er vel identisk med det sædvanlige hallingdalske stakje «Stage», der enten har været Navn paa en Høide i Nærheden (Bruget selv ligger i en Dal) eller er at forklare som Gaardnavnet Stang (jfr. Indl. S. 80). Samme Navn er Stage under Aal GN. 113.

12, 11. Rensla. Udt. *ræ'nnsla* (Dat. *-slunn*).

Her er en brat Tømmerrensle.

13. Rust. Udt. *rust*. — Rust 1657. Ruust 1723.

Ligger ved Udløbet af Rusta (udt. *ru'sta*) i Hallingdalselven. Her er dog Elvenavnet vistnok dannet af Gaardnavnet: se NE. S. 201. Dette er rust f. «Lund, Samling af Trær», endnu brugeligt i denne Betydning i Hallingdal.

[**13, 3. Ørterstølen.** Udt. *ø'tterstølen*].

Benævnt efter Ørterbækken, der løber gennem Fjeldvandet Ørteren, til el p tr f. «Hunsvane»: se NE. S. 305 f. og sml. Hol GN. 73, 1.

[**13, 12. Nigaarden.** Udt. *ni'gal'n*].

Kaldes ogsaa Rust nedre. Sml. GN. 17, 42 Nigaarden eller Rotneim nedre. Egentlig: ne'i garde. Den tidligere Eier Nils Hoftun kaldes altid Nils Nigale (modsat Oppigale).

14. Hesla. Udt. *he'hla*. — j Helle NRJ. IV 86, 1528. Hettlandt 1578. 1593. Hettlaugh 1604.^{1/2}. Hetland, Heßlenn 1617. Hetla, Hettaug 1657. Hetla, Hetlae 1723 (2 Gaarde).

Vistnok egentlig *Heslilá, ligesom det paa Vestlandet saa hyppige Hetland er opstaaet af Hesliland (nogle af de ovenstaaende Former skyldes Forvexling med dette Navn). Første Led er hesli n., et med Hassel bevoxet Sted. Sidste Led er lá f. «Strandvand», Folkespr. laa «Sumpvand, Vand, som er rødfarvet af Myrmalm». Dette Ord forekommer hyppig i Stedsnavne, hvor det ofte er afsvækket til -la. Ligesom i flere af de anførte Former skrives det ofte -laug, -long (f. Ex. Brunla i Brunlanes, alm. skr. Brunlaug). Se O. R. i Arkiv f. nord. Fil. VII S. 244 ff. Hesla skrives paa AK. Hella: sml. Helle i NRJ., der synes at vise, at den nuværende Udtale allerede dengang var begyndt at gjøre sig gjældende. Gaarden ligger ved Hemsils Sammenstød med Hallingdalselven.

14, 2. Brastastølen. Udt. *brá'sstastølen*.

Skr. paa Karter Bratstad Sæter; jfr. Lier GN. 98, Norderhov GN. 28, 5. Ligger ved Brastabækken, der løber ud i Rusta og hos Wiel XXXII S. 134 kaldes Brasto-Bækken. Denne Form kan være den oprindelige, idet -st qð

oftere bliver til -stad (Incl. S. 80). *Brattstøð er neppe ligefrem at sammenstille med det oftere forekommende Brattestø (se Nes GN. 78, 8), men indeholder stø f. «Sæterkve» (sml. Hemsedal GN. 52, 12).

14, 3. Personbraaten. Udt. *pæ'rsånnbratinn*.

Ligger ved Personfossen. Mehlum S. 327 skriver Navnene Persan-

14, 9. Stølsdokken. Udt. *stø'lsdøkkj*.

Støl betegner i Hallingdal en Sæter (se Incl. S. 80 under -støð u11). Her skal dog ikke være nogen Dokk.

[**14, 18. Dybendal.** Udt. *jú'pedal'n*].

14, 21. Slaatta. Udt. *slå'tta* (Dat. -tunn).

Bestemt Form af slå'tta f. = slå'ttr m., Slaattelend, Slaatteng.

15. Jegleim. Udt. *jé'ggeim*. — Gejlum 1657. Gieglum 1723 (2 Opsiddere).

Gaarden ligger ved en Bæk, der løber i Siksak ned i Hemsil. Denne Bæk har rimeligvis baaret Navnet *Gigla, til Verbet gigla (gjevla) «vagle, rave», der af Aasen citeres fra Hallingdal. Formen af 1657 skyldes vistnok Sammenblanding med et forskjelligt Navn: se Hol GN. 64.

15, 2. Slaattene. Udt. *slå'ttø*.

Kaldes af Mehlum S. 328 Slaattudn, der er Nom. Flt. Se GN. 14, 21.

15, 3. Ruspergaarden. Udt. *ru'sspørgalen*. [Ogsaa skr. Rustbjerggaarden].

Sml. GN. 13 og Ruspergaardlien Hemsedal GN. 53, 24.

15, 7. Gjota. Udt. *jø'ta* (Dat. *jø'tunn*).

Bestemt Form af det Hallingdalske gjote = Folkespr. gjota f. «langstrakt Hulning i Jorden, langagtig Græsplet mellem Bakker og Klipper» (samme Ord som det danske «Gyde»). Sml. Hole GN. 54, 4.

15, 9. Smylistolen. Udt. *smj'listølen*.

Se Nes GN. 86, 21.

15, 12. Løydokken. Udt. *lau'(v)døkkj*.

Der er svær Løvsog omkring Gaarden (Mehlum S. 332).

15, 14. Høisjøen. Udt. *høi'sjøen*.

Egentlig Navn paa den lille Indsjø, ved hvilken Sæteren ligger. Første Led er hø y n. «Hø», sigtende til, at her indbjerges Hø; sml. Hoivaag(en) i Nordland.

16. Øien. Udt. *øi'ne*. — Øen 1657. 1723.

Er en Ø i Hallingdalselven. Øyne er den hallingdalske bestemte Form for Nominativ Ental (ubestemt øyn).

16, 2. Fossebakkene. Udt. *fø'ssebakkø*.

16, 3. Torsteinsrud. Udt. *tå'ssteinsrú*.

Se Aadalen GN. 24, 3.

16, 6. Kringlen. Udt. *kri'ngla*.

Kringla f. «Kreds, Ring» forekommer i mange nyere Gaardnavne, sigtende til noget afrundet ved Stedets Situation (Incl. S. 62).

16, 8. Langeset. Udt. *la'ngesæt*.

* Langasetr, Langgaarden, almindelig i Formen Langeset.

17. Rotneim. Udt. *røttneim*. — [Rotnion NRJ. IV 577, 1542].

Rotnim 1593. Radtnem 1604. Rottrim (!) 1617. Rotnem St. S. 124. Rottnem 1657 (4 Gaarde). Rotnem 1723 (4 Gaarde, de 2 — gl. M.-No. 7 og 61 — hver med 2 Opsiddere).

Er en Grænd ved en liden Elvs Udlob i Hallingdalselven. Denne fra Højsjøen kommende Bæk har muligens været kaldt Rotna, der forekommer som Elvenavn i Grue: se NE. S. 198 f., ligesom et Elvenavn Rotn foreligger i adskillige svenske Stedsnavne: se Hellquist, Sjönamn S. 481 f. Hos Wiel XXXII S. 131 kaldes imidlertid Elven for Verma, hvilket gjør Forklaringen mindre sikker. Sml. Rotnebu i Ullensaker GN. 101, hvor intet Vandløb findes. Maaske er første Led Hrotna, Gen. Flt. af *hrota = Folkespr. rota f. «Jordskred, Stenscred»; eller et *hrotn af samme Betydning. Rotneim-grænden ligger under bratte Styrtninger med jævnt heldende, bergfrie Sletter fra Aasen ned til Elven og kan vistnok let have været udsat for Skred.

17, 14. Perigaarden. Udt. *pæ'rigalen*.

Af Mandsnavnet Per. Formen er som ved det følgende Navn.

17, 29. Gutigaarden. Udt. *gú'tigalen*.

Sml. Nes GN. 99 Gutepladsen. Formen er som ved foregaaende Navn: i for e vel ved Indflydelse af g (som ved GN. 94, 1 i Modum).

17, 30. Feten. Udt. *fé'ten*.

Kunde efter Formen være bestemt Dat. af fit f. «frodig Græsmark, særlig ved Vand», men hører ganske vist til den hallingdalske Sideform fét m.: se Hol GN. 123, 53.

17, 38. Under Bergene. Udt. *unde bæ'rgó*.

Præpositionsnavn: se Indl. S. 16. Er ogsaa Navn paa den af 4 Brug bestaaende Grænd (Mehlum S. 320).

17, 38. Granlien. Udt. *grø'nlie*.

Ogsaa Navn paa GN. 22, 2. Se Nes GN. 37, 53.

17, 44. Køsen. Udt. *kø'se* (ogsaa opgivet *kø'si*).

Kø s f.: se GN. 1, 10.

17, 47. Torhaugen. Udt. *tó'thaugen*.

Sms. med Mandsnavnet Tor (Þ ó r ð r).

17, 49. Snuforinkje. Udt. *snú'färinkji*.

Imperativnavn (Indl. S. 19), egentlig: vend for intet. Sigter maaske til, at Veien her har ophørt (nu klover den sig her). Paa Karter skrives Forinkji, hvilket efter Mehlum S. 346 er Daglignavnet.

17, 57. Eilevmoen. Udt. *eil'levmó'n* (ogsaa opgivet *eilemó'n*).

Af Mandsnavnet Eilifr.

17, 58. Dortepladsen. Udt. *då'rteplassen*. Kaldes ogsaa Haugepladsen.

17, 62. Gjerdene. Udt. *jæ'ludn*.

Af det hallingdalske gjerda f. = gerðin, indhegnet Jordstykke (Indl. S. 51). Jfr. GN. 28, 7.

17, 65. Haavaalmoen. Udt. *håvålmó'n*.

Af Mandsnavnet *Hávavardr*, der i Hallingdal udtales *håvål*.

17, 66. Otterdokken. Udt. *ó'tterdøkkí*.

Nyere Sms. med Mandsnavnet Otter (*Óttarr*).

17, 67. Tubbedokken. Udt. *tú'bbedøkkí*.

Neppe af *Tubbi*, Kjæleform for *Þorbjörn* (PnSt. S. 267 f.), men ganske vist af *tubba f.*, der i Hallingdal bruges i samme Betydning som *tuva «Tue»*. Hertil Navne paa andre Lokalteter i Herredet, som *Tubbe* eller *Tuppeaaen* (en Kildeelv til *Rusta*) og de dermed sammenhørende *Tubbe* eller *Tuppehaugen* (GN. 28, 23), *Metubben Tjern* og *Tupesekogen Grænd*. Sml. *Hemsedal GN. 67, 1*.

17, 70. Narveset. Udt. *na'rvesæt*.

Ogsaa Navn paa GN. 21, 2. Af Mandsnavnet *Narfi*, der endnu bruges Hallingdal. Sml. *Narfuesetter* i *Aker*, nævnt 1578.

17, 86. Skaret. Udt. *ská'le*.

Skarð n., Fjeldskar.

18. Bjørnemoen. Bruges ikke. — *Biørnemoen* 1723.

Vistnok af Dyrenavnet.

18, 1. Evjen. Udt. *í'vju* (Dat. *í'vjun*).

Det hallingdalske *ivju* (jfr. *Incl. S. 48* under *efja*) bruges dels om en *Bagevje* eller *Sted*, hvor *Elvevandet* indved *Bredden* gaar tilbage, dels om en *Gren* af en *Elv*, som gaar ind paa *lavereliggende Mark* og danner *små Tjern* eller *Sjøer*, hvis *Vandstand* afhænger af *Elvens*. Her foreligger sidstnævnte Betydning.

19. Fingesgaarden. Udt. *fi'nmesgalen* (ogsaa opgivet *fi'nnis*). — *Finnisgaard* 1617. *Findisgaard* 1657 (2 Gaarde). *Findesgaarden* 1723 (ligesaa).

Rimeligvis af *firne*, *finne n.* «Vildmark» (oldn. *firn*), der af *Aasen* anføres bl. a. fra *Valdres*, men ogsaa bruges i *Hallingdal* (særlig i *Forbindelsen fjell å finne*). *Gaarden* ligger nordligst paa *Aasen*, meget langt inde i *Granskogen* ved en *Tverelv* til *Hallingdalselven*, der hos *Wiel XXXII S. 130* benævnes *Findsa*, oprindeligt vel **Firnisá*. *Lydforbindelsen rn* gik allerede i *middelnorsk* ofte over til *nn*.

19, 3. Gjuven. Udt. *jú've* (Dat. *jú'ven*).

Folkespr. *gjuv n.* (hvorum se *Aadalen GN. 37, 7*) er i *Hallingdal* og *Valdres Hunkjensord* (*Incl. S. 51*). Ogsaa Navn paa GN. 31, 4.

20. Grov. Udt. *gró*. — *Grauff* 1593. *Greff* 1604.^{1/4}. *Graff* 1617. *Groff* 1657 (2 Gaarde). 1723 (1 Gaard, 2 Opsiddere).

Gróff f., *Bækkeleie*, i *Hallingdal gröv «Bæk»*: *Gaarden* ligger ved den fra *Høisjøen* kommende *Bæk* (jfr. GN. 17). Forekommer som *Gaardnavn* i *Hallingdal*, *Numedal*, *Telemarken* og paa *Vestlandet*: *Incl. S. 52*. At den nuværende *Udtale* af *Gaardnavnet* (modsat *Fællesnavnet*) er gammel, viser «*Groe-Fjeldet*» hos *Wiel XXXII S. 131*. *Formerne* fra 1593 og 1617 skyldes *Forveksling* med *gróff f.* «*Sænkning* eller *Hulning* i *Jorden*» (nu i *Hallingdal gröv*).

20, 2. Gaalen. Udt. *gá'len*. [Alm. skr. *Herden*].

Gaarden er et hyppigt *Gaardnavn*, oftest vel sigtende til, at *Eiendommen* har udgjort en *Del* af en *bør* eller *store Gaard* (se *Fritzners Ordbog II S. 560 b*). Hvor *Ordet*, som her, er *Sæternavn*, synes man at maatte antage,

at der oprindelig har været Gaard. Paa Betydningen «indhegnet Stykke» tør der ikke tænkes, da Ordet isaafald maatte have været udtalt *ga'len*. Jfr. GN. 31, 5. Skriftnavnet hører til oldn. her ð r f. «Skulder», sigtende til, at Sæteren ligger paa et Fjeldmøne (jfr. *q x l* i lign. Betydning).

20, 12. Ursdalen. Udt. *ú'lsdalen*.

Snarest af Mandsnavnet *Ulf r*, der flere Steder har holdt sig til Nutiden (PnSt. S. 270 f.).

21. Flategrov. Udt. *fla'tagró*. — Flategrof 1723.

Vel udskilt fra GN. 20. Første Led hører til hallingdalsk flat f. «Flade».

21, 1. Breidokkene. Udt. *brei'dökkó*.

Skrives ogsaa Breidekkene, hos Mehlum S. 331 Brejdækkadn: hallingdalsk dekk heder i bestemt Flt. dekkadn (Dat. dekkó).

22. Haugstad. Udt. *hau'gsta* (mon ikke *hau'ksta*?). — Hauckstad NRJ. IV 86, 1528. Hogstadt 1578. 1604. Haugstad 1593. 1617. Hougstad 1657. Hovstad 1723 (2 Opsiddere).

Gamle Folk paa Stedet siger *há'kksta*, ellers mest udt. *hau'gsta*. Sms. med Mandsnavnet *Haukr*: se PnSt. S. 118 f. Nogen Haug findes her ikke (Mehlum S. 337).

22, 3. Skarene. Udt. *ská'ró*.

Er en Sæter paa Skaraasen. Dat. Flt. af *skør f* i Betydningen «Afsats i en Bergside»: se Hol GN. 43, 17.

23, 4. Farset. Udt. *fá'rsæt*.

Farset i Nes Akersh. GN. 20 antages i Bd. II S. 338 at indeholde *far n* i Betydningen «Befordring over et Vand, Overfartssted». Her i Gol foreligger Ordets almindelige Betydning «Vei»: Veien til Sætervidden gaar over Jorden paa Gaarden.

23. Skaga. Udt. *ská'ga*. — Schauge 1657 (2 Gaarde). Schage 1723 (ligesaa).

Oldn. *skagi m*. «fremstikkende Odde», Folkespr. skagje «en høi fremragende Ting»: Gaarden ligger lunt under et fremspringende Fjeld.

23, 2. Møni. Udt. *mø'ni* [*mø'ne*] (Dat. *møn*).

Se Nes GN. 47, 39.

23, 8. Oset. Udt. *ó'se*.

Óss m. «Os, Udlob af Elv», nu paa Østlandet mængstedes Intetkjensord (Indl. S. 69). Er en Sæter ved Enden af Tisleifjorden.

23, 15. Veahullet. Udt. *vé'ahóte*.

Første Led er *viðar*, Gen. af *viðr m*. «Skog, Træ, Ved». Navnet betegner vel snarest en Fordybning, hvori Brændevad er opdyngtet. Sml. Kulholene GN. 24, 19.

23, 20. Turhus. Udt. *tú'rhús* [opgivet *tú'rrhús*].

Af *turr* «tør»: ligger paa en meget tør Bakke, der om Sommeren bliver ganske brun. Turhus i Bolsø (udt. *tú'rús*) og i Eresfjord (udt. *tú'rús*) forklares i Bd. XIII S. 261 anderledes.

23, 22. Grovhaugen. Udt. *gró'haugen*.

Gróff «Bækkeleie»: se GN. 20 og Hemsedal GN. 59, 23.

23, 31. Ransedokken. Udt. *ra'nsedøkki*.

Sml. Ranseløkken i Aadalen GN. 38, 8 og Ransaasen i Flesberg GN. 37. Neppe til hallingdalsk ransa «rende, løbe omkring». Ransedokken ligger paa en smal Jordryg; en saadan kaldes i Hallingdal rand eller rant m. Antagelig er ranse- og staaet af rants.

23, 32. Bjørnelien. Udt. *bjø'dnalie*.

Sæter ved Bjørnebækken (sml. NE. S. 18).

[23, 33. Valedokken. Udt. *vå'ledøkki*].

Ligger ved Valedokberget. Her skal have været en Varde, hvoraf endnu paavises Levninger. Af *varða* f. «Varde».

23, 35. Vermelien. Udt. *væ'rmelie*.

Ogsaa GN. 35, 7. Ved en liden Elv Verma. En forskjellig Elv er den af Wiel XXXII S. 131 nævnte Verma (se under GN. 17). Verma (egentlig: den varme) synes at have været et hyppigt Elvenavn: se NE. S. 295.

24. Nifstad. Udt. *ní'ffsta*. — Knifstad NRJ. IV 86, 1528. Nybstadt 1578. Nibstad 1593. Nibbestadt 1604.^{1/1}. Nibstad 1617. 1657, 1723 (2 Opsiddere).

Formen i NRJ. henviser til Ordet «Kniv», der nu mængstedes (f. Ex. i Valdres) udtales *niv*. Hermed kan sammenlignes Knive i Ø Eker GN. 201, 202, egentlig Fjeldnavn. Denne Udledning passer ogsaa ganske til Gaarden Nifstads Beliggenhed paa Eggen mellem to Helder. Knifsta findes som Gaardnavn i Uppland. Sml. Nefstad i Vang (Valdres) GN. 66 af *nef* «fremspringende Fjeldpynt».

24, 11. Baasheim. Udt. *bå'sheim*.

Baasheim er Navn paa to Hjemsetre (under Svello og Knaldre). Utvilsomt af *båss* m. «Baas i Fjøs»; jfr. Sigdal GN. 107.

24, 14. Botteskarene. Udt. *bøtteskaradn*.

Om første Led se GN. 28, 21 (og Modum GN. 94, 1). Om sidste Led se GN. 22, 3 og 40, 3. Jfr. Skaran i S. Aurdal GN. 47, udt. *skar'ratn*, Dat. *skar'ró*.

24, 19. Kulholene. Udt. *kø'lhølu'dn* [ogsaa hørt *hø'lun*].

Sms. med *høla* f, Hulning, Fordybning. Egentlig: Hulninger, hvori brændes eller opsamles Trækul. Sml. GN. 23, 15.

24, 20. Fikkesletten. Udt. *fi'kkeslétti*.

Første Led er vel Fitjar-, Gen. af *fit* f. «frodig Græsmark, særlig ved Vand». Udtalen er dog paafaldende: man ventede *kky*.

24, 21. Lybæk. Udt. *ly'bækk*.

Er et ofte forekommende Opkaldelsesnavn (efter Hansestaden), der dog i flere Tilfælde synes opfattet som hjemligt, dels som sms. med lyd «klartlydende, som høres paa lang Afstand», hvilket Ord efter Aasen bruges i Hallingdal (jfr. Mehlum S. 328), dels med *ly* «lunt Sted» (paa sidstnævnte Vis har jeg saaledes hørt Navnet i Gol forklaret). Ogsaa i Hol og i Krøds-herred forekommer samme Navn.

24, 24. Ludderud. Udt. *lu'dderú*.

Forklares som en Forvanskning af Luterud og skrives af Mehlum S. 333 saaledes. Gaarden ligger i en Helling.

24, 28. Musehaugen. Udt. *mú'shaugen*.

Sml. Musebraaten i N. Eker, Muserud etc., af Dyrenavnet.

25. Golberg. Udt. *gø'lbærg*. — Gaardebergh NRJ. IV 86, 1528. [Gordberg NRJ. IV 577, 1542]. Gaadbergh(!), Gaarberrig 1578. Gaardberig 1593. Gaardbergh, Gardberg 1604.^{1/1}. Goelberg 1657 (3 Gaarde). Goelberg 1723 (ligesaa).

Ligger paa et Berg. Samme Navn i Krødsherred GN. 199, 8 (udt. *gø'lbær*). *Gørðberg eller Garðarberg, af Elvenavnet *Gørð: se Herredsnavnet Gol. Sml. Gorset (skr. af Gardasøtre AB. 53) i Rennebu (ved Elven Jora, d. e. *Gjørð, en gammel Afydsform til Gørð) og Gorset i Opdal ved Garaaen (oprindelig Gørð).

25, 5. Rullene. Udt. *ru'lladn* [Dat. *ru'llø*].

Rull m. «Rulle, Valse, rund Stok», forekommer oftere i Gaardnavne. Er et Slaatte- og Akerland af bølgeformet Udseende.

25, 8. Klemma. Udt. *klæ'mma* (Dat. *-munn*).

Klemma (klemba) f. «trang Kløft», alm. Navn paa Smaajorder. Stedet er smalt og indeklemt.

25, 16. Skroivestølen. Udt. *skrei'vestølen*.

Navnet hører sammen med Vesleskroiva i Aal GN. 53, 2, Skroiva i Seljord, Skroivo i Odda S. i Hardanger, Skroivet i Sogn o. fl. Alle disse er oprindelig Navne paa Fjeldtoppe: sml. skroyva f. og skroyve n. «noget som skroller, Stabel» (i Afydsforhold til oldn. skrúf n. «Stak, hvori noget er opstabet»). Om et beslegtet Elvenavn Skroiva (afledet af skrauv f. «Top af Skum») se NE. S. 229.

25, 17. Mattislien. Udt. *ma'ttislió*.

Mattis = Mathias.

25, 26. Smottebraaten. Udt. *smø'ttebrötinn*.

Af Folkespr. smotta f., Smuthul, smalt Pas eller Indløb. Sml. Smaatta i Enebak GN. 6, 18.

25, 41. Billebraaten. Udt. *bi'llebrötinn*.

Forklares i PnSt. S. 36 f. af et Mandsnavn *Billi; sml. Nes GN. 47, 4 og Billehuset, efter DK. Navn paa en Plads ved GN. 29 i Aal.

25, 42. Vermaaker. Udt. *væ'rmåker*.

Af vermi m. «Varme»: har tørlændt og skarp Jord. Bruget ligger ved Hallingdalselven (her kaldt Aalselven).

26. Kjernbal. Udt. *ke'dnbäl*. — Tjænebarde NRJ. IV 86, 1528. Thieneball 1557. Tieneberg 1578. Thiennebar 1593. Thinnbordt 1604.^{1/1}. Thenebar 1617. Kinneberig 1657 (2 Gaarde). Kinneberg 1723 (2 Gaarde, den ene — gl. M.-No. 33 — med 2 Opsiddere).

*Tjarnarbarð, Tjernkanten, til barð n. «Rand, Kant, Brem»: der skal have været en udtørret Pyt i Nærheden af Gaarden (O. R.). Jfr. Mehlum S. 338: «Kjednbal kommer af, at der ovenfor Gaarden har været et Tjøn, og at Gaarden har ligget paa Tjønnetts Bal eller Bred.» Ordet barð forekommer ogsaa i Balberg i Faaberg (skr. Bardeberg i 16de Aarh.) o. fl. Navne, et afledet berði n. i Rødbøl i Hedrum (skr. i Rødbærdhi RB. 49). Se Thj. VSS. 1892 S. 160 f.

26, 8. Brennhozd. Udt. *bræ'nnhøzd*.

Ogsaa Navn paa GN. 48, 16. Af brenna og høfði. Sml. Nes GN. 99, 7.

26, 11. Knaldre. Udt. *knaldre*.

Hører sammen med knaldrutt «knudret (om Vei)» og sigter til det njevne Jordsmon, som udmerker Stedet.

26, 12. Mykleset. Udt. *mykklesæt*.

* Miklasetr, Storgaarden.

26, 20. Suddenlien. Udt. *su'ddenlie* (*su'dnlie*?) [opgivet *su'dnlie'n*].

Sunn(h)lið, den søndre Li; -nn er blevet -dn som i Svaidn af Sveinn. Jfr. Hol GN. 42.

27. Eisgaard. Udt. *eisska*. — Ersgaard NRJ. IV 86, 1528. Ericksgaardt 1578. Eidtzgaard 1593. 1604.^{1/2} Eidsgaard 1723.

Se næste GN.

28. Hersgaard. Bruges ikke. — Herþgaard 1604.^{1/1}. Heersgaard 1617. 1657. Hertzgaard med Gundwigggaard 1723.

Gaarden er nu saaledes ndstykket, at Navnet er uddød. O. R. bemærker herom i NG. Mscr.: «Hersgaard er vistnok kun en Dobbeltgjænger af Eisgaard, og begge har oprindeligt udgjort 1 Gaard (Eiriksgarðr).» Denne Mening er ogsaa utvilsomt rigtig. Mehlum S. 339 oplyser: «Ejsgaard er forholdsvis ny. Handelsmand Bjørn Ejsgaards Fader Viljalm byggede først paa Ejsgaard og købte til sit første lille Jordstykke en Trediedel af Hersgaard. Derfor kaldtes Gaarden altid i hans Tid i Dokumenter; Hersgaard eller Ejsgaard.» Af Eiriks- er fremgaaet paa den ene Side Eids- ved Omfortolkning efter «Eid», paa den anden Side Hers- for Ers-, der er den almindeligste Nutids-form af Eiriks-, ved saakaldt Halvemaal, der forekommer spredt overalt i Landet (Incl. S. 24 f.). — Gundwigggaard synes at være °Gunnveigarðr, af et Kvindenavn *Gunnveig.

28, 4. Aunhauglien. Udt. *au'naulie*. — [Skrives ogsaa Augen-].

Af Mandsnavnet Auðun, hvorfor allerede i MA. findes Augun, der er at betragte som en dialektisk Sideform (se PnSt. S. 25). Samme Gaardnavn GN. 38, 21.

28, 7. Nygjerden. Udt. *ny'jæla* (Dat. *-lunn*).

Af hallingdalsk gjerda f. (ndt. *jæ'ta*) = oldn. *gerði n.* «indhegnet Jordstykke, Jorde» (Incl. S. 51). Jfr. GN. 17, 62.

28, 21. Botn. Udt. *bottn* (Dat. *bø'tte*).

Ogsaa GN. 17, 59. Ordet staar her i Betydningen: Dalsenkning.

28, 23. Tubbehaugen. Udt. *tu'bbehaugen*.

Se GN. 17, 67.

28, 23. Trætteskogen. Udt. *trætteskøgen*.

Lignende Navne forekommer ofte og sigter vistnok altid til, at der har været Tvist om Eiendommen eller om Grænsen (flere saadanne Navne tilhører saaledes Eiendomme, der ligger nær Bygdegrænsen). Lighedan i Sverige: se Hellquist, Sjönamn S. 652.

29. Lagmandsgaard. Udt. *lä'mannskä*. — i Logmansgardenum DN. I 468, 1416. Lomansgaard NRJ. IV 86, 1528. Laugmandzgaard 1578. 1593. Laugmandtzgaard 1604.^{1/2}. Laugmandsgaard 1657. 1723.

Løgmaðr, Lagmand, forekommer hyppig i Gaardnavne, tildels udtalt *la-*, *lo-* og oftere skrevet saaledes (sml. GN. 9, 10). Saadanne Eiendomme har vel oftest engang tilhørt Lagmanden i vedkommende Lagdømme. Enkeltvis forekommer Løgmaðr som Personnavn.

29, 6. Sagabraaten. Udt. *sa'gabrotinn*.

Første Led er *Sagar-*, Gen. af *sog f.* «Sag». Ogsaa Navn paa GN. 33, 11.

29, 7. Trandeim. Udt. *trä'ndeim*.

Det hyppig forekommende Gaardnavn Trandeim, Trandum, Trondeim forklares i Bd. I S. 22 og II S. 387 som opkaldt efter det som Bynavn anvendte Landskabsnavn *Þrónd(h)eimr*, *Þránd(h)eimr*, der endnu tildels udtales med a i første Stavelse (Trannum, Trandeim). Af forskjellig Oprindelse er Trandum i Ullensaker (Bd. II S. 328).

30. Tronsgaard. Udt. *tró'nnskā*. — Tronsgaard NRJ. IV 86, 1528. Trunndtzgaardt 1578. 1593. 1617. Trunþgaard 1657. Tronsgaard 1723 (2 Opsiddere).

Af Mandsnavnet *Þróndr* (*Þrándr*), hvis Genitivform allerede i 1376 kunde lyde *Þrónds*: se PnSt. S. 264 f.

30, 8. Aslebraaten. Udt. *a'sslebrótinn*.

Af Mandsnavnet *Atli*, nu i Hallingdal og Buskerud *Asle* (se PnSt. S. 20 f.).

31. Gol Præstegaard. Udt. *præ'ssgalen*. — Pressgaarden NRJ. IV 84, 1528. [Prestegaard NRJ. IV 328, 1528]. Prestegaard 1617. Præstegaarden 1723.

31, 5. Gaarden. Udt. *gå'ten*.

Se GN. 20, 2.

32. Lislā. Udt. *li'ssla*, *li'ssla*, *li'hla*. — i lilæ Ladhæ DN. IV 796, 1524. j Ladh NRJ. IV 86, 1528. Lille Laa 1578. Lille Lade 1617. Liþela 1657. Lislā 1723 (laa da under Storla).

De ældre Skriftformer viser, at Grundformen ikke kan være den af O. R. i Arkiv f. nord. Fil. Bd. VII S. 250 antagne: *Litlala*, sms. med *la f.* «Strandvand», i Folkespr. «Sumpvand». Sidste Led er derimod identisk med *La* paa Ø. Toten GN. 149 (skr. *Ladhē* i Dat. i 1424, Ladh 1520). til *(h)lað* n. «Stabel», her vel sigtende til hoi Beliggenhed: baade *Lisla* og *Storla* ligger hoi over Hemsil. Se Indl. S. 63 under *laða*.

32, 3. Leikvolden. Udt. *lei'kvøllen*.

Her har Ungdommen samlet sig til Leg, maaske helt fra Hedendommens Tid: se Mehlum S. 338 f.

32, 13. Gjeiskortræet. Udt. *jei'skortræe*.

Af Plantenavnet *gjeiskor* «*Dueurt* (*angustifolium*)» (af *gjeit* og *Plantenavnet skore*); jfr. Tilnavnet *geitskór* i *Íslendingabók*. Sidste Led er træ(e) n. «indhegnet Mark for Kvæg, Hvilemark»: se Nes GN. 54, 38.

33. Storla. Udt. *stó'rla*, *stó'la*. — Store Laa 1593. Storlaa 1604.^{1/2}. Storlad St. S. 128. Store Lae 1617. Storre La 1657. Storla 1723.

Se GN. 32.

[**33, 4. Gjesthus**].

Af det endnu brugelige Mandsnavn *Gestr* (PnSt. 89); jfr. Mehlum S. 347. Kunde dog ogsaa være Folkespr. *gjestehus* «Hus for fremmede, Herberge».

34. Kivegaard. Bruges ikke. — Kiffue 1617. Kiffuegaard 1657. Kivegaard 1723.

Neppe af «Kiv» (saaledes som antaget af Mehlum S. 339) og at sammenstille med Navne paa Trætte (se GN. 28, 23). Den usammensatte Form fra 1617 tyder paa Elvenavnet Kiva, der forekommer i Øvre Rendalen (se N.E. S. 127), og kan opr. have været Navn paa den ved Brekke i Hemsil faldende Bæk.

35. Olsgaard. Udt. *ø'lska*. — Aaßgard (!) NRJ. IV 86, 1528. Aalßgaard 1593. 1604.^{1/1}. Olßgaard 1657. Olsgaard 1723.

Samme Navn som Nes GN. 77.

35, 2. Hulebaklien. Udt. *hå'lbaklie*.

Er efter Mehlum S. 344 ryddet af en Mand fra Hulebak (GN. 78).

35, 26. Hatten. Udt. *ha'tten* (Dat. *ha'tte*).

Sml. Br.No. 6 Hatteremmen og Br.No. 20 Overhatten: Hatten ligger efter Mehlum S. 348 paa en Haug af en Hattepuls Form; Overhatten ligger ovenfor, og nedenfor ligger Bruget Underhatten (GN. 46, 15). Hatten er et meget almindeligt Fjeldnavn (Indl. S. 59). Til Overhatten sml. «Øfre Hatten», ældre Navn paa GN. 24 i Hemnes («Nedre Hatten», ældre Navn paa GN. 166 i Vefsen, nu Hatten).

36. Brekke. Udt. *brække*. — [Brecke NRJ. IV 577, 1542]. Brecke 1578. 1593. 1604.^{1/2}. 1657. Bræche 1723.

Brekka f., Bakke med en Knæk, Bakke mellem to Flader. Meget alm. Navn (Indl. S. 45).

36, 3. Hefte. Udt. *hæ'fti*.

Maa efter Udtalen være bestemt Flt. af hefte n. «Hindring», der ofte bruges om Sted, hvorfra man vanskelig kan komme, som Ø eller Nes med afstængt Eid, eller om et Sted, som er let at stænge, som Pas, Bro eller Eid. I Hallingdal har Ordet ogsaa Betydningen «Hvilested», og denne foreligger vistnok her. Jfr. Modum GN. 134, 5 og Flaa GN. 18, 17.

36, 8. Spildrejordet. Udt. *spi'ldrejôli*.

Bruget ligger øverst i Aasen ved Aaen Spildra og har Navn efter den. Spildra f. «lang Skive eller Splint af Træ», ogsaa Navn paa Øer og Skjær (se Bd. XIV S. 352, XVI S. 178).

37. Glomsrud. Udt. *glø'mmsrú*. — Glumsrud 1593. 1604.^{1/4}. Glomsrud 1657. 1723 (2 Gaarde).

Ogsaa i Eidsberg GN. 123 og Berg Sm. GN. 135. Af Mandsnavnet Glúm r: se PnSt. S. 91.

37, 1. Bleikfet. Udt. *blæ'kfit*.

Af *bleikr* «bleg, lys» og *fit* f. «frodig Græsmark, særlig ved Vand» (i Hallingdal fet m.). Stæteren ligger ved Tisleia.

37, 5. Ekrene. Udt. *ei'krudn* (Dat. *ei'kró*).

Ekra er en dialektisk Form for ekra, ækra f. «Hvilemark, en til Græs-vest gjenlagt Aker» (afledet af a k r); jfr. Essendrop, Beskr. over Lier S. 49 f.

38. Steinsrud. Udt. *stei'nsrú*. — Steensrud 1593. Stennsrud 1604.^{1/4}. Steensrud 1657. Steensrud 1723 (2 Opsiddere).

Af Mandsnavnet Stein r: se PnSt. S. 233 f. Gaardnavnet er meget hyppigt og vistnok overalt af samme Oprindelse.

38, 4. Buksegaarden. Udt. *bu'kksegalen*.

Paastodes tidligere at have været kaldt Brokegaarden. Kan isaafald — ligesom Brokerud i Lunner GN. 49, 4 — have Navn af Klædningsstykket, hvormed Jordveiens Form er blevet sammenlignet (jfr. Indl. S. 33). Om et Elvenavn Brók se NE. S. 315. Enstavelsestenen er som ved Buksemoen, en Plads i Nes.

38, 10. Svello. Udt. *svællö*.

Sml. Svelle i S. Fron GN. 82. Hører til *svell n.*, Issvull, saa kaldt fordi Markisen der svulmer op ved Barfrost om Vinteren (jfr. Mehlum S. 343).

38, 12. Svang. Udt. *svang*.

Jfr. Nes GN. 80, 7. Her efter Mehlum S. 341 om en Forsænkning i Lien.

38, 15. Tryhus. Udt. *tri'hús*.

Af try = tri «tre», egentlig altsaa: de tre Huse. Trihus er efter DK. ogsaa Navn paa en Plads i Hemsedal. Sml. Tryvandene i Aker. Paa Elvenavnet *Tryja (NE. S. 276 f.) kan her ikke tænkes. Et lignende Navn er Sekshus i Hol GN. 71.

39. Holtegaard. Udt. *hø'tegä*. — Holtegaard 1593. 1604.^{1/4}. 1617. 1657. 1723.

Henføres i PnSt. S. 134 til Mandsnavnet Holti, der var almindeligt i Norge i MÅ. Mehlum S. 341 siger, uvist med hvilken Hjemmel, at Gaarden blev bebygget af en Mand fra Holte i Aal (GN. 94), efter hvis Tilnavn «Holten» Gaarden kaldtes Holtegaard.

40. Hornungset. Udt. *hø'ddnungsæt*. — Hadungset 1723.

Er vel at forklare af hornungr m. «negte Søn», brugt som Opnavn.

40, 3. Skorren. Udt. *skø'rre*.

Skal ogsaa kaldes Skorro. Samme Navn er Skorren i Hemsedal GN. 91, 4 og i S. Aurdal GN. 48, 8 (udt. *skø'rré*, Dat. *skø'rren*). Bestemt Ental af skør f. «Trin i en Trappe», i Hallingdal og Valdres skør «Afsats i en Bjergside»; se Hol GN. 43, 17. Bruget ligger paa en Afsats.

41. Hovin. Bruges ikke. — Høygvind 1723.

Er vistnok — trods den paafaldende Form af 1723 — det almindelige Gaardnavn Hovin af Høfvín, sms. med hōf n. «hedensk Tempel». Efter Mehlum S. 341 kaldes Gaarden nu Nedrebraaten.

42. Blakkestad. Udt. *bl'kkesta*. — af Blakkastadom i Rudhøm AB. 107. Blachestad St. S. 128. 1657. 1723.

Sms. med Mandsnavnet *Blakki, der ligger til Grund for de 5 Gaarde Blakkestad og for Blakkarud RB. 179 (i Spydeberg). En Sideform Blakkr foreligger vistnok ved de fleste af de 7 Gaarde Blakstad, som opregnes i PnSt. S. 45 (se ogsaa Aadalen GN. 18). Begge Navne er ellers kun paaviste som Mandstilnavne (Blakkr skáld kan dog indeholde et virkeligt Mandsnavn). Forholdet er paafaldende.

42, 4. Mjølnerpladsen. Udt. *mjø'narplassen*.

Af *mjølnari m., Møller (mjølna f., Mølle): nærvæd ligger en Mølle, og paa Mjølnerpladsen har vel Mølleren boet.

42, 9. Myte. Udt. *mý'te*.

Navnet findes som Sæternavn paa 3 Steder i Hallingdal, ligesom Myta er Daglignavn for GN. 441 paa Ringsaker og Myten er en Sæter i Jostedalen. Beslegtet er Myting, der forekommer flere Gange (Bd. III S. 39, IV, 1 S. 147). Navnene betegner egentlig «Skjulested» og hører til Folkespr. muta «skjule, gjemme bort, søge Skjul». Sml. Smette i Nes.

43. Braaten nordre. Udt. *brø'tinn*. — Braatten 1723.

Se Hole GN. 82.

44. Elbjør. Udt. *æ'lbjøró*. — Eilbjør 1657. Elbioer 1723.

Vel *Eldriðarbjørg, sms. af Kvindenavnet Eldriðr (PnSt. S. 64 f.) og bjørg, Flt. af berg n. «Bjerg», hvilken Form ellers for det meste er gaaet over til Hunkjøn Ental (Incl. S. 43). Mehlum S. 342 forklarer Navnet som *Eldbjørgum «Ildbjergene», hvilket skal skrive sig fra den pragtfulde Aftenrøde, der nedenfra ofte sees over Aasen og bringer den til at se ud, som om den stod i Luer. De to Gaarde Elbjør ligger imidlertid (paa en høi Hjøll) i en Bakli med lidet Sol.

45. Magnetun. Udt. *má'ggún*. — Magnetunn 1617. Magnetoen 1657. 1723.

Af Mandsnavnet Magni, der endnu bruges paa Bergensskanten: se PnSt. S. 179 f.

46. Arnegaard. Bruges ikke. — Aadnegaard 1593. Arnegaard 1657. Arnegaard med Klep 1723 (2 Opsiddere).

Af Mandsnavnet Arni: se PnSt. S. 10 ff. Ligesom Arnegaard i Nes GN. 51 og 71 og i Aal GN. 121 er ogsaa dette fortrængt af Specialnavnene paa de deraf udstykkede Gaarde. — Om Klep se GN. 49.

46, 1. Ro øvre. Udt. *ró*.

Ró = rá f. «Vraa», om Gaarde, som ligger afsides eller bortgjemt (Incl. S. 69). Gaarden ligger efter Mehlum S. 342 i den øverste Krok af Ødegaardene.

46, 12. Rakelgaarden. Udt. *rá'kelgaten*.

Nyt Navn, dannet af Kvindenavnet Rakel. Sml. Rakelstad i Hobøl GN. 46, 2.

46, 18. Sjauset. Udt. *sjaú'sæt*.

Efter Postadressebogen er der et Sjausæter i Hammer, ligesom der er et Triset i Laardal. Sjauset betegner vel et Sæterlag paa syv Stoler (jfr. Mehlum S. 346). Sml. GN. 38, 15 Tryhus.

47. Ellingsgaard. Bruges ikke. — Ellingsgaard 1593. Ellingsgaardt 1604.^{1/4}. Ellingsgaard 1617. 1657 (2 Gaarde). 1723 (2 Gaarde, der da laa under Hoftun).

Af Mandsnavnet Erlingr: se PnSt. S. 66 f.

47, 5. Raubakke. Udt. *rau'bakk*.

Sml. Raubakken i Ringeby GN. 117. Forkortelsen af andet Led er som ved -hovd af -hovde.

47, 9. Meliskaret. Udt. *mé'lískate*.

I normaliseret Folkespr.: Midliskardet (Bjergskaret i Midtlien). Jfr. GN. 48, 22 Melien.

47, 12. Volebraatene. Udt. *vó'lebrøtadn*.

Efter Elven Vola (udt. *vó'la*), der falder i Hemsil ligeoverfor Gladhus: se NE. S. 300, hvor Navnet udledes af vorda f. «Bjergryg, Fjeldtop». Jfr. Aal GN. 4, 16.

47, 13. Kleven. Udt. *klævinn*.

Klefi m., Kammer, lidet Værelse. Her har altsaa oprindeligt staaet et Hus med et eneste Værelse. Mehlum S. 347 her Formen «Klæva», der er Dativ. I Matrikelen skrives Klæven.

48. Løstegaard. Udt. *lø'sstegā*. — Løfftstegaard 1657. Løstegaard 1723 (2 Opsiddere).

Vel * *Løptsgarðr*, hvorom se Nore GN. 134. I Udtalen er først indskudt et *t*, hvorpaa er udviklet en Overgangslyd *e*; jfr. Ljøsterød i Andebu GN. 123, af Ljøtsruð (skr. Liußrød 1625).

48, 15. Klanten. Udt. *kla'nten* (Dat. *kla'nte*).

Af det hallingdalske klant m. «Klippekant, Klint». Ogsaa Sæternavn i Hemsedal.

48, 23. Jondalen. Udt. *jō'nndalen*.

Er vel et nyere Navn sms. med Mandsnavnet Jon. Er det gammelt, maa første Led være et Elvenavn, enten Jón (se NE. S. 121 f.), som i Herredsnavnet Jondal i Hardanger (skr. Jonardalr 1330), eller Hjón (se NE. S. 103), som i Jondalen i Flesberg (skr. i Hioendalum 1429) og Jøndal i Eidsvold (skr. i Hionadale RB. 480), eller endelig Ljón: sml. Ljónarberg, -nes, -sjór, nu Jonsjøen i Herjedalen, NgL. II 489, c. 1270. Den første Forklaring er vistnok den rigtige, da der er temmelig langt til Vandløb; sml. GN. 12, 2 Johannesdalen.

48, 24. Gladhus. Udt. *glá'hús*.

Se GN. 3, 4. Pladsen skrives hos Wiel XXXII S. 133 (urigtig) Glohus.

49. Klep nordre. Udt. *klæpp*. — N. Klep 1723.

Klep pr m., Klump, Fjeldklat: se Indl. S. 60. Jfr. GN. 46.

49, 2. Støen. Udt. *stø'i*.

Er en Sæter. Er vel Flt. af stø f. «Sæterkve, indhegnet Melkeplads».

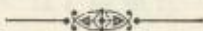
50. Sørbøl. Udt. *sø'bbøl*. — Sørbøel 1657. Søerbøel 1723.

Sørgaarden, sms. med bæli n. «Opholdssted, Bolig», en Afledning af bøl. Ordet afkortes almindelig i sidste Led (Indl. S. 46).

FORSVUNDET NAVN.

i frembre Rwddi i Garda s. DN. V 708, 1499.

Ruð n., Rydning. Hører muligens sammen med i Rudhum AB. 107, hvilket sidste vistnok er Grændenavn (se GN. 42).

HEMSEDAL HERRED.

Herredets og Sognets Navn: Hemsedal, udt. *hæ'mmsedal*.

Ældre Navneformer: Hæmsodall DN. IV 348, 1365. ecclesia de Aamsodal PN. 24. Henþedal NRJ. IV 329, 1528. Hemþedal St. S. 130.

Benævnt efter Hovedelven Hemsil (udt. *hæ'mmsil*). Efter S. B. er Hemsil opstaaet af *Hemsusil, sms. med sil n. «langsomt flydende Vand mellem to Fald i en Elv» (sml. Tryssil og Sel i Gudbrandsdalen). Elvens gamle Navn bliver herefter Hems (efter S. B. mulig for *Hefnsa, af hofn f. «Havnegang»); deraf Hemsudalr og Hemsesæter (efter AK. en Sæter ovenfor Bjøberg). Samme Elvenavn ogsaa i Siredalen: se NE. S. 98. Hemsil (eller Hemsedøla) løber i sit midtre Parti stille og rolig, men for Storstedelen i sterke Stryk i sit øverste og nederste Parti (Vibe S. 146).

Blev eget Herred ved Resl. ²⁷/₇ 1896. Hørte tidligere under Gol, med hvilket Herred det har fortløbende Matrikelnumre.

Hemsedal Kirke er en Tømmerkirke paa Gaarden Trøims Grund; den blev opført efter Resl. ²⁰/₅ 1878. Den gamle Stavekirke, der (efter Vibe S. 148) blev nedrevet 1882, lna paa Gaarden Kirkeboen og bar Navnet Skaðvinar (Skøðvinar) kirkja; i St. S. 130 benyttes endnu Navnet Schodwen: se under GN. 68. Strax ved Kirken ligger en Haug, der hos Wiel XXXI S. 186 benævnes «Stupulhaugen», hvor der mentes at have staaet en «stupul» eller Klokketaarn.

Gaardenes Navne: **51. Ekre.** Udt. *ei'kre*. — Eekre 1617. Echrj 1657. Echre 1723.

Se Gol GN. 37, 5.

51, 7. Blommeslettene. Udt. *blø'mmeslétta*.

Af blómi m., Blomst. I Hemsedal synes Dativ Flt. at ende paa -ð, skjønt der ogsaa ofte er opgivet -ó (O. R.). Sml. Br.-No. 13 Huso, udt. *húsð*.

51, 14. Megaarden. Udt. *mi'ggalen*.

* Miðgarðr, Midtgaarden.

52. Aalrust. Udt. *å'ldrust* [i PnSt. S. 4 berigtiget til *å'ldrust*]. — Aalrust 1657. 1723 (2 Opsiddere).

Neppe af Mandsnavnet *Áli*, men af *olr m.* «Older». Om sidste Led rust se Gol GN. 13. Egentlig altsaa: Olderkrat.

52, 3. Vanneviken. Udt. *va'nneviki*.

Ved Sjøen Vannen, hvis Navn rimeligvis hører sammen med Vannsjøen i Moss Herred og videre med Varna, der er det gamle Navn for Rygge Sogn, og med Vannøen i Karlse o. fl. Navne: se Bd. I S. 350. Den i NRJ. IV 385. 1528 under Hallingdal nævnte Gaard Vannedal har maaske Navn efter Sjøen Vannen. Til Grund ligger vistnok oldn. *vqr n f.* «Værn», saaledes at herved er betegnet Lokaliteter, omgivne af en naturlig Vold eller lign. Anderledes forklarer Hellquist, Sjönamn S. 692 de svenske Sjønavne Varnsjön, Varnasjön.

52, 12. Stakkestoen. Udt. *sta'kkestøe*.

Af stakk (oldn. *stakkr m.*) «Stak af Hø, Løv eller Torv» og sto f. «Sæterkve». Oftere som Sæternavn. Jfr. Stakkesto som Navn paa en Udslaatt ved Helsingset i Torpe. Herved betegnes vistnok Steder, hvor Hø og Løv staar ude i Stakke om Vinteren, af Mangel paa Huse (se Mehlum S. 343).

52, 15. Grøvtolen. Udt. *grø'vtølen*.

Se GN. 56 og jfr. Aal GN. 3, 2.

52, 18. Skolt. Udt. *skølt*.

Skoltr m. «Hjerneskal, Pande», i Folkespr. ogsaa om en Klippe eller Bjergknold.

53. Løkken. Udt. *ly'kkja* (Dat. *ly'kkjum*). — Lecke (!) 1578. Løckenn 1617. 1657 (2 Gaarde). Lychen 1723 (2 Gaarde, den ene — gl. M.-No. 121 — med 2 Opsiddere, den anden — gl. M.-No. 122 — med 3).

Lykkja f., indhegnet Jordstykke.

53, 2. Embretgaarden. Udt. *æ'mmbrikgalen*.

Nu alm. skr. Engebretsgaarden. Af Mandsnavnet Ingebrigt.

53, 9. Skiftesbakken. Udt. *sji'fftisbakkin* (Dat. *-bakka*).

Jfr. Skiftesbakken i Sortland, Skiftesholen i Høiland, Skiftemoen i Nes Busk. GN. 72, 21, Skiftenes i Landvig o. fl. De fleste af disse Navne indeholder vel *skipti n.* i Betydningen «Bytte», sigtende til Mageskifte af Jordstykker, eller i Betydningen «Deling, Udskiftning», sigtende til Udpartning af en større Gaard. Ved nye Navne kan ogsaa tænkes paa Betydningen «Skydsskifte, Baadskifte».

53, 14. Veslestølen. Udt. *væ'sslestølen*.

Udtalen er vel *væ'hlestølen*, som overalt ellers i Hallingdal ved dette hyppige Navn (f. Ex. Gol GN. 14, 4 og 20, 7). Er en Sæter i Nærheden af Storevand.

53, 23. Bubakken. Udt. *bú'bakkin*.

Vistnok af *búð f.* «Bod», sigtende til Fiskeboder ved Storevand. Samme Navn i Kvikne GN. 5.

54. Markegaard. Udt. *ma'rkegøla*. — Markegaard 1617. 1657. Marchegaard 1723.

Betyder: Gaard, beliggende udenfor den egentlige Bygd; af *mørk f.*, Skog, udyrket Mark, Udmark. Formen er Dat. Flt.

54, 3. Jodok. Udt. *jó'dökk*.

Vistnok af Mandsnavnet Jo = Jon. Mindre rimeligt er det, at den nærliggende Elv har været kaldt Joa, hvilket Navn i NE. S. 121 antages at foreligge i Jorud i Trøgstad GN. 103 D o k k f., Fordybning.

54, 4. Bosstø. Udt. *bå'sstøe*.

Den almindelige Skrivemaade Baadstø er helt meningsløs, idet der intet Vandløb findes paa lang Afstand. Første Led er Gen. af botn i Betydningen «Dalsenkning»: Stedet ligger i en liden Sænkning. Sidste Led er stø f. «Sæterkve»; her har vel engang været en saadan.

55. Aalstveit. Udt. *å'lsveit* [i Hemsedal siges tildels *å'lsveit*]. — Aaßtuedt (!) 1617. Aalstved 1723.

Første Led er vel snarest Trænavnet alm r. Om þveit se Norderhov GN. 29.

56. Grøv. Udt. *grøv*. — Gioff (!) 1578. Grow 1604.^{1/4}. Groff 1723 (2 Opsiddere).

Gr o f f., udgravet, Fordybning (Indl. S. 52). Sml. Hol GN. 28, 3.

57. Intilhus. Udt. *i'ntilhus* (ogsaa opgivet *i'nn*). — Hinnterhuus 1617. Indtelhuus 1657. Intilhuus 1723.

Wiel XXXII S. 142 har «Intelshusøen» om en Ø i Hemsil. Navnet er efter S. B. opstaaet af «Inte(t) til Hus» og vilde herefter høre til de «ned-sættende». Denne Forklaring er dog neppe rigtig. Begge Indtilhusgaardenes Huse er byggede klods indpaa hinanden og ligger c. 50 Meter fra GN. 58. Første Led herefter «indtil».

57, 4. Hensrud. Udt. *hæ'nnsrú*.

Samme Navn i Trøgstad GN. 124, 5 og Jevnaker GN. 137. Fra ældre Tid nævnes et Hedensrud i Skoger (nu gaet ind under Drammens By) og et Heinsrud i Borre. Sms. med Mandsnavnet Heðinn, hvorfra en Mængde Gaardnavne skriver sig. Se PnSt. S. 120 ff.

58. Halbjørshus. Udt. *hallbjørshús*. — Hallbiørnhus 1617. Halbiørshuus 1657. Halbjørshuus 1723.

Nyere Navn, sms. med Kvindenavnet Halbjør, oldn. Hallbjørg: se PnSt. S. 112. De to først nævnte Former beror da paa Misopfatning.

59. Løken. Udt. *lø'ki* [opgivet *lø'ke*]. — Løicken NRJ. IV 86, 1528. Løcken 1593. Løckenn 1604.^{1/2, 1/2}. Løcken 1657 (2 Gaarde). Løchen 1723 (2 Gaarde, den ene — gl. M.-No. 19 — med 2 Opsiddere).

* Leikvin, Legeplads: se Hole GN. 21.

59, 9. Vipe. Udt. *ví'pe*.

Samme Navn er Vipa i Trøgstad GN. 6, 3; sml. Viperud i Hiterdal, Vipeto i Hollen. Vel ligefrem Fuglenavnet (nogen Elv findes her ikke).

59, 23. Grohaugen. Udt. *gró'haugen*. — [Ogsaa skr. Grovhaugen].

Er, trods den forskjellige Betoning, samme Navn som Gol GN. 23, 22: her er en liden Bæk.

60. Skar. Udt. *skål*. — Skar 1617 (da ode). Schaer St. S. 130. Schar 1657. Schaer 1723.

S k a r ð n., Bjergskar.

60, 11. Krosstølen. Udt. *krø'ssstølen*.

Af kross m., vistnok som Grænsemerke (Delekors): Sæteren ligger ved Grænsen mellem Gol og Hemsedal.

61. Torset. Udt. *tø'rrsæt*. — [Torsum (!) NRJ. IV 85, 1528]. Tordsett 1578. Thorsetter 1593. Thordtzetter 1604^{1/2, 1/4}. Trosetter 1617. Torset 1657 (2 Gaarde). Tordset 1723 (3 Gaarde, den ene — gl. M.-No. 117 — med 2 Opsiddere).

Navnet forklares i PnSt. S. 268, ligesom Torset i Rindalen GN. 68 (udt. *tø'rrsøtten*), af Kvindenavnet Þuriðr, der endnu bruges (bl. a. i Formen Tøri), sml. Tørriset i Øre GN. 27 (alm. skr. Taarisæt). Udledningen af Þuriðr bliver dog meget tvilsom ved de middelalderlige Former af nogle Navne, som synes dannede paa samme Vis: jfr. Torset i Aure GN. 28 og 62 (udt. *tø'rrset*), skr. Thorsætr AB. 65; Taarset i Ø. Gausdal under GN. 111 (udt. *tå'rset*), skr. Þorsætr 1375. Med Mandsnavnet Þórðr har disse Gaardnavne ialfald intet at gøre. Snarest hører de til Mandsnavnet Þórir, eller muligens til Kvindenavnet Þóra, hvoraf bl. a. Torset i Øksnes GN. 35 (skr. Thorsætr AB. 99 og udt. *tó'rset*). I Bd. XIII S. 472 ansees det for muligt, at Gaardene i Rindalen og Aure indeholder Gudenavnet Þórr.

61, 2. Snerteaugen. Udt. *snæ'lteaugen*.

Til snerta f. «kort Stykke Vei» (sml. Dagligtalens «snerte indom»). Snerten i Skiptvet GN. 75,5 (egentlig «Afstikkeren») og flere andre Navne med Snert- er vistnok at forklare paa samme Vis.

61, 13. Hornet. Udt. *unde hø'ddne*.

Prepositionsnavn: se Indl. S. 16 f. Pladsen ligger under Fjeldet Storhornet.

62. Ulsaaker. Udt. *u'lsåk*. — Villesaak NRJ. IV 86, 1528. Widsagh 1578. Vilenþagger 1593. Vllendtzagger 1604^{1/1, 1/2}. Vllensþagger 1617. Vlensager 1657 (3 Gaarde). Vlsagger 1723 (3 Gaarde, de 2 — gl. M.-No. 22 og 26 — med 2 Opsiddere hver).

Munch Beskriv. S. 123 har Ullsaker, der er uden gammel Hjemmel. *Ullinsaker, sms. med Gudenavnet Ullinn = Ullr. Samme Navn er Ullensaker i N. Land GN. 46 (udt. *u'lsakk*). Ullensaker Sogn hed derimod oprindeligt Ullinshofs sókn (efter Præstegaardens Navn). Ullinshof er ogsaa det gamle Navn paa Nes Præstegaard paa Hedemarken og paa Ullershov i Nes Rom. GN. 84 og 85. Videre har man Ullinsvangr, det bekjendte Kirkested i Hardanger, og Ullinsvin (Ullinsyn), det gamle Navn paa Vaage Præstegaard. Paa Grund af den 3 Gange forekommende Sammensætning med hof maa det ansees for utvilsomt, at Ullinn er et gammelt Gudenavn, neppe forskjelligt fra Ullr. Dette støttes ved den Omstændighed, at de fleste af disse Steder er gamle Kirkesteder: Kirker lagdes jo i den første kristelige Tid der, hvor Hedendommens Guder tidligere havde været dyrkede. Sml. Bd. II S. 309. III S. 36. IV, 1 S. 74. IV, 2 S. 203.

62, 5. Dølehuset. Udt. *dø'lehuse* (ogsaa opgivet *-húsá*).

Samme Navn i N. Aurdal GN. 106, 36. Jfr. Modum GN. 69, 10, Nes GN. 86, 37. Her er ingen anden Elv end Hemsil, hvorfor Navnet maa uledes af Døl m. «Dalbeoer».

63. Grote. Udt. *grø'tå* [opgivet *grø'tó*]. — Griotar NRJ. IV 86, 1528. Grottum 1578. Grotte 1593. Grødt 1604^{1/2, 1/2}. Grottouff, Grottou 1617. Grotte 1657 (2 Gaarde). Grøt, Grotte 1723 (ligesaa).

Grjótar, á Grjótum, af grjót n. «Sten»: efter Wiel XXXI S. 188 f., hvis Beskrivelse freundeles passer, er Jorden bedækket af en Mængde store og smaa Stene ligefra det udover Gaarden hængende Bjerg til Hemsil.

63, 8. Granaasen. Udt. *grónåsen*.

«Gran» udtales i Hallingdal *grön*.

63, 10. Badstuakeren. Udt. *ba'sstuguåkeren*.

Basstugu (normaliseret Folkespr. badstova) «Tørrehus for Korn».

63, 11. Krikkeslaatten. Udt. *kri'kkeslåtta*.

Af det hallingdalske krikk m. = krík, Vinkel, Krog, Afkrog, Vraa.

64. Joleim lille. Udt. *jó'leim*. — Joleim NRJ. IV 86, 1528. Jullum 1557. Jullem 1578. Jolim 1593. Jollem 1604.^{1/1}. Jolim 1617. Jolem St. S. 130. Jollemb 1657 (3 Gaarde). Lille Joelum 1723.

Sms. med jöl, angelica sylvestris (oldn. jöli og jöli). Om andre hermed sms. Gaardnavne se Bd. II S. 249, VI S. 106.

65. Joleim store. — Joellum 1723 (2 Gaarde, den ene — gl. M.-No. 49 — med 2 Opsiddere).

66. Imre. Udt. *i'mmre* [*i'mmre*]. — Imbre St. S. 134. Embre 1657, 1723.

Navnets Oprindelse er ganske uvis. I Sverges ortnamn I, 3 S. 65 nævnes et Fjeldnavn Immeråsen.

67. Troim. Udt. *tröim*. — Trom NRJ. IV 86, 1528. Trom 1578, 1593. Thröm 1604. Trom 1617, 1657 (2 Gaarde). 1723 (2 Gaarde, den ene — gl. M.-No. 2 — med 2 Opsiddere).

Kunde tænkes at komme af *Trøheim, idet den forbiløbende Elv — nu kaldet Trømelven — kan have baaret Navnet Trøa, der forekommer et par Gange som Elvenavn: se NE. S. 277 og 338 ff.

67, 1. Tubba. Udt. *tubba*.

Er hallingdalsk tubba f. «Tne». Tubba er en Fjeldhavn. Sml. Gol GN. 17, 67.

67, 2. Fløgo. Udt. *flø'gå*.

Folkespr. flog n. «Klippevæg, ubestigelig Bjergside».

67, 4. Heggedalen. Udt. *hæ'jgedalen*.

Forekommer ogsaa ellers som Gaardnavn, dels sms. direkte med Trønavnet heggr dels med et deraf dannet Elvenavn Hegga (*Heggja): se NE. S. 96. Her skal ingen Elv være. Hegg er sjelden i Hemsedal.

67, 11. Kveen. Udt. *kvé'ne*.

Af kve = kvi (oldn. kvi f.), indhegnet Plads for Buskapien. I saadanne Ord tilføies i Hallingdal (og Valdres) et n, f. Ex. Øyn «O», Øyne «Øen».

68. Skadengaard. Bruges ikke. — Schaduengaard 1593. Skaduengaard 1604.^{1/2}. Skoddengaard 1617. Schodwen Kirke St. S. 130. Schoedengaard 1657. Schadengaard 1723.

Her laa Hemsedals gamle Kirke: se under Herredets Navn. Skaðvin, Skoðvin er et vidt udbredt Gaardnavn: se Nes GN. 98. Gaarden kaldes nu med Brugsnavnet Kirkeboen: se næste Gaard.

69. Kirkeboen. Udt. *ky'rkbybønn*. — Kirkeboenn 1578. 1593. Kierckeboenn 1604.^{1/1}. Kierckeboenn St. S. 130. Kirkeboen 1657. Kircheboen 1723. Vistnok identisk med Pressgaarden NRJ. IV 86, 1528.

Har Navn efter Hemsedals gamle Kirke: se forrige GN.

70. Haug. Udt. *haug*. — Hoff 1578. Houg 1593. Hoff 1604.^{1/2}. Houg 1617. St. S. 134. 1657. 1723.

70, 2. Holtene. Udt. *høllå*.

Af holt n. «Lund, liden Skog», i Gaardnavne ogsaa holt a r f. Flt. Her Dat. Flt.

70, 3. Fekjene. Udt. *fē'kå*.

Bestemt Dat. Flt. af fit f. «frodig Græsmark, særlig ved Vand». Jfr. Hole GN. 18.

71. Finset. Udt. *fi'nnsēt*. — Findsett 1578. Findsetter 1593. Finnsedt 1604.^{1/2}. Findesell (!) St. S. 134. Findset 1657. Findset 1723.

Udledes i PnSt. 70 af Mandsnavnet Finn r. Da den forbiløbende Elv hos Wiel XXXII S. 133 kaldes «Findøla», hvilket Navn henviser til et ældre Finna, synes det dog rimeligst at antage, at dette ligger til Grund for Gaardnavnet: sml. Nes GN. 34.

71, 4. Hydalen. Udt. *hjdalen*.

Sæter i Hydalen, der vel har Navn efter den Elv, hvoraf den gennemstrømmes. Denne Elv kaldes paa DK. Hydøla, men har vel oprindeligt baaret Navnet Hya. Dette Elvenavn foreligger i Hydalen i Gloppen, i Hydalen i Bamle GN. 40 o. fl. Navne: se NE. S. 112. Hya antages i NE. S. 96 for at have Grundbetydningen «den blanke eller lysende» (jfr. Etym. Ordbog under Hy).

72. Holle. Udt. *hølle* [opgivet *høllø*]. — Holdenn 1593. Holl denn 1604.^{1/2}. Hoelle 1657. Holde 1723.

Navnet Hollen, Holli udgaar almindelig fra Høllin, Hallvin, sms. af vin og hallr «heldende, skraanende»: se Bd. I S. 62. 384. Derson *høllø* er den rigtige Udtale, maa imidlertid Holle være Dat. Flt. af hōll i «Helding». Gaarden ligger i en Holding ved Hellenuten, en Koll midt i Dalen.

72, 7. Sprike. Udt. *sprī'ki*.

Ligger ved en stor Bæk. Vel Elvenavn: Sprikja «den svulmende» (sml. sprikja «sprike, svulme», sprikjen «svulmende»). Spor af et saadant Elvenavn findes ogsaa ellers: se NE. S. 243.

73. Øndredal søndre. Udt. *ø'ndredal*. — Vnderdall 1557. 1578. 1593. Vnderdall 1604.^{1/2, 1/2}. Anndrodall 1617. Andreaall, Andreaal, Androdal 1657. Anderdahl 1723 (2 Gaarde, den ene — gl. M.-No. 52 — med 2 Opsiddere).

Ligger ved Hemsil mellem to smaa Bække, hvoraf den ene maaske har baaret Navnet *Andra (i Sms. Qndru-), der findes i Snaasen og Skiaaker: se NE. S. 5. Jfr. det svenske Sjønavn Åndern (Hellquist, Sjønamn S. 768).

74. Øndredal mellem.

75. Øndredal nordre.

76. Purkestad. Udt. *pur'kesta*. — Gylttestad 1617. Purchestad 1657. 1723.

Navnet er interessant ved den Ombytning, som har fundet Sted, af det gamle *gyltr f. (gylta) «So»* med det fremmede Purke (fra latinsk *porca*). Sml. Gylterud i Vinger GN. 65 og under «Forsvudne Navne» i Lier, Gyltuþorp RB. 396 (i Enningdalen), Gyltosaur RB. 71 (nu Gylteser i Sande JL.), Gyltosætr AB. 94 (nu Gylset i Steigen), Gyltviken i Sørfolden og det oftere forekommende Gylta, Gylten. Det usms. Navn er oftere Navn paa Skjær og sees ialfald i et Tilfælde at have været Fjeldnavn (Bd. XVI S. 237); i NE. S. 87 formodes det ogsaa at have været Elvenavn. For Gaarden i Hemsedal er vel snarest at udgaa fra Ordenes Brug som Tilnavn: saavel *gylta* som *purk* a findes oftere brugt saaledes. Særlig kan merkes Jorun *gylta* DN. V 54, c. 1310 fra Hallingdalen. Purkildstad i Nes Hdm. GN. 142 indeholder vistnok enten Purk-Egill eller Purk-Ketill.

76, 1. Reso. Udt. *ré'så*.

Af Folkespr. ris n. «Forhoining, Høidekam» (Incl. S. 70). Sml. GN. 80, 1.

76, 3. Klanten. Udt. *kla'nten*.

Se Gol GN. 48, 15.

76, 4. Sveajordet. Udt. *svø'ajöli*.

Af Folkespr. svoda f. «nogen Klippegrund, Sted, hvor Klippen er blottet ved Skred eller Afskylling» (i oldnorsk Form **svaða* = *svaði*). Eensbetydende er *svad*, oldn. *svað* n.: Incl. S. 80. Pladsens Navn skrives ogsaa Svajordet.

77. Snorsrud. Bruges ikke. — Snorsrud 1657. Snorsruud 1723.

Mehlum S. 100 omtaler en Krigsveteran Thore Rusto, almindelig kaldet «Snorsru'n». Snorsrud anføres ogsaa fra ældre Jordebøger i Norderhov 1723. Navnet henføres i PnSt. S. 229 under Tvil til Mandsnavnet Snerir (Snørir), der endnu bruges i Sætersdalen (Snære); se Krødsherred GN. 211 (Snørsrud). Vokalforholdet stemmer dog ikke. Da Snørsvall i Brunlanes GN. 113 i 1445 skrives i Snores wollum, tør man maaske antage Sideformerne Snorir, Snørir; jfr. Bd. VI S. 325.

77, 1. Rusto. Udt. *ru'sstå*.

Se Gol GN. 13.

78. Hulebak. Udt. *hú'lebæk* (ogsaa opgivet *hú'bæk*). — Huleback 1593. Holback 1604.^{1/4}. Huleback 1617. Hoellebache 1657. Hullebach 1723.

* Hurðarbak n. Bagsiden af en Dør, Rummet mellem den aabnede Dør og Væggen (*hurð f.*, Dør). Anvendt som Stedsnavn betegner Ordet en skjult Beliggenhed bag Fjelde eller Høider. Gaarden i Gol ligger ved Hulebak-fjeldet. Stedsnavnet var og er i Norge temmelig hyppigt (se Fritzners Ordbog II S. 99) og forekommer et par Gange paa Island, ligesom Hordebak i Jemteland DN. XIV 88, 1470 er samme Navn. Sidste Led er tildels sammenblandet med «Bakke», saaledes ved Hulebak paa Modum GN. 118 (udt. *hú'lbakk*), Tjøme GN. 20 (udt. *hú'lebakk*) og Hof JL. GN. 48 (udt. *ú'lebakk*) samt Hulebakken i Gol (GN. 35, 2); ligesaa ved Harbakken Skjorn GN. 43, 2, hvor første Leds Vokal har undergaaet samme Forandring som Harbak i Stoksund GN. 85. Se Bd. XIV S. 12, VI S. 54. Til Udtalen *hú'bæk* jfr. Norderhov GN. 29 Ultvet, udt. *ú'tveit*.

79. Hustad. Udt. *hú'ssta*. — Husestad 1593. Hußestad 1604.^{1/2}. Husestad 1617. Hußestad 1657. Huussestad 1723 (3 Opsiddere). [Alm. skr. Husestad].

Hustad forekommer paa fl. St. som Gaardnavn, i fire Tilfælde henvisende til et oprindeligt Hús(a)staðir, se Bd. XVI S. 189, XIII S. 99. Dette er vel ogsaa Grundformen for Navnet i Gol. Egentlig vel: velbebygget Gaard (jfr. Huseby). Forskjelligt er da det af Ross fra Telem. anførte husstad «Gaardstomt».

79, 4. Løvset. Udt. *lau'vsæt*.

Sigter til rigelig Løvskog (sml. Bd. XIV S. 287).

80. Viljugrein. Udt. *vi'ljugrein*. — Willingsring 1578. Willinggreen 1593. Willingrenn 1604.^{1/2}. Wellemgrenn 1657 (2 Gaarde). Willumgren 1723. [Alm. skr. Villumgren].

Gaarden ligger ved Sammenløbet af Hemsil og Grøndola. Sidste Led er da rimeligvis grein f. «Forgrening af en Elv». Første Led er maaske Mandsnavnet Vilhjalmr (se PnSt. S. 283), der ogsaa ellers i Sms. giver Villum- (f. Ex. Willumbrod 1668, nu Vallumrød i Ramnes GN. 118). Udtaleformen Vilju-er da opstaaet af Viljum- (sml. Formen Viljam). Er dette ret, maa vel Gaarden oprindeligt kun have hedt Grein. Anderledes, men ikke overbevisende, forklares Navnet i Bd. II S. 230 og NE. S. 297: der er her ingen Elv, som kunde have baaret Navnet * Vilja.

80, 1. Rese. Udt. *rê'se*.

Dat. af ris n. «Forhøining, Jordryg, Bjergryg». Sml. GN. 76, 1.

81. Tuv. Udt. *túv*. — Tuff NRJ. IV 86, 1528. Thuff 1578. Thuuff 1593. Thufft 1604.^{1/4}. Tuff 1617, 1657, 1723 (2 Opsiddere).

Meget almindeligt Navn, identisk med det af Aasen fra Hallingdal og Bergens Stift anførte tuv m. «Top, Knude, en noget spids Forhøining paa en Flade». Det er beslegtet med oldn. þúfa f. «Tue». Se Thj. VSS. 1892 S. 231 ff.

82. Fausko. Udt. *fau'ská*. — Fousche 1657. Fusche 1723.

* Fauskar, á Fauskum, af det endnu brugelige fausk m. «trasket Træ», altsaa egentlig: Sted, hvor der staar raadne Træstammer. Navnet forekommer ogsaa ellers i forskjellige Former: se Bd. I S. 41, 380, IV, 1 S. 131, VI S. 68 og Sandsvær GN. 17. Sml. Roppe ved Gulsvik (se «Forsvundne Navne» under Flaa), der har samme Grundbetydning.

82, 7. Kobbersletten. Udt. *ká'parslétte*.

Kapar er den hallingdalske Form for «Kobber». Navnet forekommer ogsaa ellers, f. Ex. Kobbersletten i Vaage Kr. GN. 150, 3, Kobberslet i Rygge. Det sigter maaske til Jordbundens Farve: sml. Gol GN. 4, 3.

83. Brandvol. Udt. *brá'nnvól*. — Brandull 1578. Branduold 1593. Brannduold 1604.^{1/2}. Branndwald 1617. Branguol, Branduold 1657. Branduold 1723 (2 Gaarde, hver med 2 Opsiddere).

Navnet findes fl. St. (alm. skr. Brandvold): se Bd. IV, 1 S. 80. *Brandváll, sms. af brandr m. «Brænding» og váll m. «Braate»: se Indl. S. 84.

83, 8. Hallen. Udt. *ha'llen* (Dat. *ha'lle*) [kun hørt *ha'lle*].

Ligger ved Grøndola paa en Skraaning. Udtaleangivelsen synes at maatte være urigtig, idet et hall m., svarende til oldn. hallr m. «Holding, Bakke», ikke kan sees at forekomme. Ordet er i Hallingdal efter Ross Hunkjen, hvilket giver Udtalen *ha'lle* (Dat. *ha'llen*): se Nes GN. 95, 9, Aal GN. 95, 9, Krødsherred GN. 191, 7, Opdal GN. 100.

84. Berg. Udt. *bærg*. — Berge 1723.

Formen Berge er den gamle Dativ, der altsaa har været brugt Side om Side med Nævneformen.

85. Vollo. Udt. *vøllå*. — Wolde 1723 (2 Opsiddere).

Dat. Flt. af vøllr m. «Græsvold».

86. Grøndalen. Udt. *grø'ndalen*. — Grønndallen (Ødegaard under Tuv) 1617. Grøendallen St. S. 130. Grøndall 1657 (3 Gaarde). Grøndal 1723 (ligesaa).

Ligger i Dalen af samme Navn, saa kaldt efter Elven Grøndølas oprindelige Navn Grøna: se NE. S. 83 f. Elven er enten benævnt efter Vandets Farve eller efter Breddernes smukke Birke og Aspelier (Vibe S. 145).

86, 2. Grosset. Udt. *gró'sæt*.

Maaske af Elvenavnet Gró eller Gróðr (begge egentlig: den voxende, Flomelven), hvorom se NE. S. 79 f. Dette maa isaafald have været det ældre Navn for den nærliggende Elv, der nu efter Vibe S. 146 kaldes «Storbottenelven», hos Wiel XXXII S. 133 derimod «Helgeset-Aaen». Forøvrigt kunde Gaardnavnet ogsaa indeholde gróf f. «Bækkeleie» (sml. GN. 59, 23) eller et deraf dannet Elvenavn (sml. Aal GN. 110, 33) eller Kvindenavnet Gró(a). Grosset i Asker GN. 36, der skrives Grosæter RB. 254, indeholder enten Kvinde- eller Elvenavnet Gró (se Bd. II S. 155).

87. Hovde. Udt. *høvda* (Dat. *høvda'e*). — Hofde 1723.

Hallingdalsk hovda n. = Folkespr. hovde, oldn. hǫfði m. «Fjeldpynt»: se Indl. S. 58 (under hǫfuð).

88. Bjørnebergstølen. Kaldes Stølen (udt. *stø'len*). — Bjernebergstøellen med Skriestøelen 1723.

Vel af Dyrenavnet. — Skriestøelen er Br.-No. 16 Skriustølen (af skriu f. Skred af Jord eller Sne).

88, 2. Bjøberg. Udt. *bjø'bærg*.

Er en høitliggende Fjeldstue. Navnet tilhører vel egentlig Fjeldet (Bjøbergnuten), der igjen synes benævnt efter en i Hemsil (Mørkedøla) faldende Elv, der da maa have baaret Navnet *Bjóra. For denne Antagelse taler ogsaa den Omstændighed, at en anden Elv, der udspringer paa samme Fjeld, bærer Navnet Bjordøla (ældre *Bjóra): Elve, der udspringer nær hinanden og løber til forskjellig Kant, bærer ofte samme Navn. Ingen af disse Elvenavne synes at kunne have havt den i NE. S. 16 f. antagne Betydning «Bæverelven». Det første r er da udeladt (maaske under delvis Indflydelse af Dissimilation), som i Bjørdalen i S. Aurdal GN. 18, der udtales *bjø'dalen*.

88, 12. Øljusjøen. Udt. *ø'ljusjon*.

Efter Øljusjøerne (alm. skr. Ørjesjø) nær Grænsen mod Lærdal. Det maa være en Feil, naar Ørjesjøen (sic!) i NE. S. 302 udledes af Elvenavnet *Yrja. Rettere henføres det til Elvenavnet Ylja, der forekommer i Vang Kr. og i NE. S. 302 forklæres af ylgja = ylgr f. «Ulvinde», men ligesaa naturlig udledes af ylr m. «Varme» (Folkespr. ylja «give fra sig varme Dunster»), hvortil utvilsomt Øljsjøen i S. Aurdal og i Sverige (Hellquist, Sjönamn S. 797). Sml. Øljuvandet i Hol og Ølja Vand i Nordmarken, udt. *ø'lja*. Da «Olje» i Hallingdal heder *ø'lju*, kunde ogsaa tænkes paa dette Ord, der isaafald maatte sigte til et oljeagtigt Overtræk paa Vandet.

89. Kjøstelslien. Kaldes Lien, udt. *l'ie*. — Thiostelsrudt St. S. 130. Tiostelslien 1657. Kiøstelslien, Kiøstelslien 1723.

Af Mandsnavnet Þjóstolfr: se PnSt. S. 251. Ombyttet af Slutningsleddet har mange Sidestykker. Daglignavnet findes allerede hos Wiel XXXII S. 132: Lie.

89, 7. Løvehaugen. Udt. *lø'vehaugen*.

Enten af Mandsnavnet *Leifi (Kjæleform til Þorleifr), der ligger til Grund for adskillige Gaardnavne, bl. a. for det oftere forekommende Løvestad: se PnSt. S. 173. Eller af Mandsnavnet Løve (Løver), oldn. Loðvir (Aasens Navnebog S. 28).

89, 8. Skjøiten. Udt. *sjø'iten*.

Af Folkespr. skøyt m. «Sammenføining, Skjødning, det Punkt, hvor to Stykker er føiet sammen, tilføiet Stykke».

90. Venaasen. Udt. *vénå'sen* (med Hovedtone paa 2det Led). — Weenaas 1617 (Slaatt). Wenaasen 1657. 1723 (2 Opsiddere).

Enten af vin f. «Græsgang» eller af Folkespr. ven «smuk» (oldn. vænn).

90, 6. Streitebakkene. Kaldes *ba'kkå*.

Efter en Mand, der kaldtes Streiten (O. R.): streit «stivsindet Person».

91. Reiersletten. Kaldes *slé'tte*. — Reyersletten 1723.

Af Mandsnavnet Reidarr: jfr. PnSt. S. 201 f. Sidste Led er slett f. = sletta «Slette».

91, 4. Skorren. Udt. *skø'rre*.

Se Gol GN. 40, 3.

91, 5. Støiten. Udt. *stø'iten*.

Skal have sit Navn af en brat Bakke (O. R.): Folkespr. støyt m. «Bjergtop med en steil eller tver Side» (Aasen).

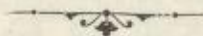
92. Kariset. Kaldes *øi'galen* (Ødegaarden). — Kariset 1723.

Af Kvindenavnet Kari (Katharina). Sml. Kariset, Ødegaard under Knutset i Øre GN. 46 (PnSt. S. 158).

FORSVUNDET NAVN.

Finduilstad [i Udgaven trykt Finduilstad] NRJ. IV 86, 1528.

Gaarden nævnes mellem Tuv og Præstegaarden. Som Eier opgives Finduid, hvilket kunde tyde paa, at Gaardens rette Navn var Finvidstad (om Finnviðr se Lind, Dopnamn S. 274 og Nes GN. 34).

AAL HERRED.

Herredets (og Hovedsognets) Navn: Aal. Udt. *då*.

Ældre Navneformer: ecclesia de Haal PN. 24. i Aal DN. II 86, 1309. 88, 1310. til Aals DN. II 87, 1309. til Aalar DN. II 86, 1309. 88, 1310. i All DN. I 239, 1346. Als s. DN. XI 45, 1354. Alæ s. DN. III 240, 1358. Aal s. DN. V 181, 1359. Aallar s. DN. II 288, 1360. Alls s. DN. II 324, 1371. i All DN. V 227, 1378. Aals s. DN. V 237, 1380. i Aal, Aals (Gen.) DN. IV 396, 1385. i Aall DN. V 302, 1402. i All, All s. DN. V 307, 1403. Aals s. DN. I 460, 1412. XI 114, 1412. Als s. DN. III 465, 1419. af Aal DN. II 525, 1429. [Aals s. DN. XVI 86, 1424(?). Aal DN. XV 49, 1430. Olls s. DN. XIII 106, 1477. Aallsz s. DN. XV 94, 1490]. Alz s. DN. III 717, 1493. Aalz s. DN. II 756, 1508. i Aal DN. VI 685, 1510. [presten paa Aall DN. XVI 592, 1526. Olls k. DN. XV, 494, 1530. sognen prest paa Aall DN. XVI 758, 1539. paa Aall DN. XVI 787, 1545]. pa All DN. IV 825, 1545. [paa Aall DN. XVI 795, 1547]. pa All DN. IV 828, 1548.

Forklares af *åll* m., Stribe, dyb Rende i Vand, hvilket Ord oftere forekommer i Stedsnavne, særlig hyppigt i Bygdenavne, f. Ex. Aalen i Faaberg (Bd. IV, 1 S. 239) og i Guldalen (Bd. XIV S. 209), Vesteraaalen i Nordland (Bd. XVI S. 371). Se Fritzners Ordb. I S. 35; Thj. VSS. 1882 S. 28 f. Paa sidstnævnte Sted antages Aal i Hallingdal for oprindeligt Gaardnavn (GN. 111), der er blevet Bygdenavn derved, at Kirken stod paa Gaarden. Herfor kunde tale den Omstændighed, at Navnet tidligst forekommer ved Omtalen af Kirken. Imidlertid passer det fortrinligt til Herredets Karakter, idet dette er en trang Elvedal, hvor Bebyggelsen næsten udelukkende findes opover Fjeldvidderne. I Tilfælde af, at Navnet oprindeligt tilhørte Præstegaarden, laa det nær at tænke paa det germanske *alh* «Tempel», idet de kristne Kirker gjerne lagdes paa de hedenske Tempelers gamle Plads (sml. de talrige Navne paa Præstegaarde, Kirker og Sogne, der er fremgaaede af hof). Herfor kunde ogsaa tale Aal som Navn paa Præstegaarden i Sogndal og Aalberg som ældre Navn paa Præstegaarden i Byneset. Ogsaa i Sverige forekommer *Ål* (og *Alberga*, *Ålhem*) som Sogneavne. Forklaringen af Aal som gotisk *alh* s «Tempel» stammer fra Rietz, Ordbok S. 839. Se Ulleraal under «Gamle Bygdenavne» i Norderhov. Jfr. ogsaa S. B. i Aarbøger f. nord. Oldkynd. 1905 S. 179 ff.

TORPE SOGN.

Sognets Navn: Torpe, udt. *tørpó*.

Ældre Navneformer: i Þorpom DN. IV 82, 1310. ecclesia, prepositus de Torpom, Thorpom PN. 24. Þorppa s. DN. IX 171, 1372. Torpa s. DN. VI 738, 1527.

Þorpar, i Þorpum, af Þorpn. «Gaardklynge» (i Folkespr. tildels «Husmandsplads»); se Indl. S. 82. Ordet forekommer ofte i Gaard- og Bygde- navne: se Fritzners Ordb. III S. 1034. Her er det oprindeligt Gaardnavn: se GN. 7 og 9.

Wiel XXXII S. 109 siger, at Torpe engang har været Hovedkirke med Hemsedal som Annex; det samme siger Præsten Nils Ribe i sin Indberetning af 1743 (Kallske Saml. 205 fol.), der formentlig er Wiels Kilde. Den gamle Kirke stammer fra Slutningen af 12. Aarh. Den er en Stavekirke, bygget af samme Mand som Aals Kirke. Den nye Kirke er opført i 1880 ved Siden af den gamle, som fremdeles staar.

Gaardenes Navne: 1. Bjørøie. Udt. *bjørvøió*.

Sml. GN. 5. Vel *Bjórøyjar, enten af bjórr m. «Bæver»: dette Dyr var tidligere udbredt over hele Norge; eller af bjórr m. «Kile, kileformet Stykke». Det sidste er rimeligst, da der her stikker en «bjør» ud i Elven. Øy staar her i Betydningen: Land langsmed Vand. Bjørøen i Flatanger og Fjeld og Bjørøen i Landvik og Gulen maa vel ogsaa stamme fra et af de nævnte Ord (se dog Bd. XV S. 345). Bjørøen i Krødsherred har Navn efter Gaarden Bjøre (GN. 197).

2. Øen. Udt. *øi'ne, ði'ne* (Dat. *øin*). — Øiene 1657.

Ligger paa en af Hallingdalselven omfjydt Laudstrækning.

3. Lien. Udt. *li'e*. — Lien 1657. 1723.

Det i NRJ. 85, 1528 nævnte Lid maa vel være samme Gaard.

3, 1. Storlien. Kaldes Lien. [Skal nu altid kaldes Storlien].

Ogsaa GN. 2, 4. Wiel XXXII S. 142 omtaler «Storelie Øen».

3, 2. Grøvastolen. Udt. *grø'vastølen*.

Af grøf f. «udgravet Fordybning». En mere oprindeligt Form opviser Gravastølen Gol GN. 17, 45. Jfr. ogsaa Grøvastolen i Hemsedal GN. 52, 15.

4. Sire. Udt. *si're*. — Sijrienn 1578. Siirenn 1593. Sirrenn 1604.^{1/2}. Siren St. S. 120. Sirj 1617. Sigrj 1657 (3 Gaarde). Sire 1723 (3 Gaarde, hver med 2 Opsiddere).

Gaarden ligger mellem en Hovedelv og en mindre Tverelv dertil. Den sidste kaldes for Sireaan, men har vistnok oprindeligt hedt Sira, der ogsaa er Navn paa den gennem Siredalen løbende Elv (hvorefter Sire i Bakke GN. 24 er benævnt): se NE. S. 212. Efter Vibe S. 291 kaldes den Del af Skit-hegga, der danner Grænsen mellem Røken og Lier, for Sireelven. Herefter er Sire vistnok oprindeligt *Sir(u)vin. Dertil GN. 8, 6 Sireoen. En Formodning om Elvenavnets Oprindelse er fremstillet af S. B. i Arkiv f. nord. Fil. XX S. 355 ff. Sire i Eresfjord [(skr. Sirin 1362) indeholder efter Bd. XIII S. 261 ikke Elvenavn.

4, 2. Tømreskaret. Udt. *ti`mmreskale*.

Egentlig vel: Bergskar, hvorigjennem Tømmer kjøres eller veltes.

4, 7. Bankohuset. Udt. *ba`nkóhúse* [opgivet *ba`nke*].

Kommer, ligesom Bank(e)pladsen i Nes GN. 53, 8, af banke «Jordbank»: Husene staar paa en saadan. Formen Bankohuset er vel en spøgende Om-dannelse.

4, 12. Trilhus. Udt. *tri`llhús*.

Synes vanskelig at kunne forbindes med trill «rund Skive» uden gjen-nem Antagelse af et Fjeldnavn: jfr. Trille Sæter i Eggedal, der synes benevnt efter Trillefjeldet. Hermed stemmer, at der ovenfor Bruget oppe i Lien er en omtrent trilrund Fjeldknaus.

4, 16. Volelien. Udt. *vó`llie*.

Er en Sæter ved Elven Vola, der falder i Hemsil ligeoverfor Gladhus i Gol (vel af Folkespr. vorda f. «Bjergryg, Fjeld»): se NE. S. 300. Jfr. Gol GN. 47, 12.

4, 23. Svarvergaarden. Udt. *sva`rvargalen*.

Af svarvar, Dreier.

4, 25. Sanderhaugen. Udt. *sa`nderhaugen*.

Af Mandsnavnet Sander (Alexander), der i Hallingdal bl. a. lever i den fra Fogderiets første Vice-Sorenskriver, Skotlænderen Saunder Saunderson stammende Slegt.

4, 31. Byggergaarden. Udt. *bj`ggjargalen*.

Af byggjar, Bygmester.

4, 39. Tufte. Udt. *tu`fftó*.

Dat. Flt. af *tuft* f., Hustomt.

4, 40. Kulbotslaatten. Udt. *kó`lbáttslåtta*.

Kolbotn, Sted, hvor der er eller har været Kulmiler (smf. Bd. III S. 589). Bøtt bruges i flere sondenfjeldske Bygdemaal for botn, saaledes i Hallingdal.

4, 48. Kjyruhjalldalen. Udt. *kj`rujalldalen*.

Tyrilhjellen er hyppigt Navn paa Smaajorder; egentlig: Sted, hvor der har været brændt Tjære paa Hjell (et Stillads over en liden Grube). Jfr. Norderhov GN. 27, 4.

5. Bjørøie øvre.

Se GN. 1.

5, 7. Ridalen. Udt. *ri`ddalen*. — [Nu alm. skr. Redalen].

I NE. S. 191 bemerkes om Udtalen: «ogsaa hørt *ré`dalen*». At dette er den ældre Form, bevises af Wiel XXXII S. 130, hvor Elven kaldes «Rhedals-Vandet». Aabenbart er Dalen opkaldt efter Elven, hvis ældre Navn maa være Rea, der ogsaa ellers forekommer: se NE. S. 187. Ridalen (Redalen) har saaledes i NE. faaet en urigtig Plads. Det er samme Navn som Redalen i Kredshered GN. 224, i Vevring GN. 36 og i Biri (om Stokkeelvens Dalfore); jfr. ogsaa Redalsvand i Landvig Sogn i Nedenes. Hermed hører sammen det i Bd. XIV S. 34, VI S. 153 f. omtalte Gaard- og Bygdenavn Re, oldn. Ré. Dette er samme Ord som dansk Ri «lang bøielig Stage, der bruges til Kurve-maal ved Skibsbygning», svenske Dial. ri f. «Stolpe, Pæl, Stang» (jfr. norske Dial. rjaa «Kornstaur»). Det lydige Forhold mellem de øst- og vestnordiske Former forklares af en ældre Form *rih-, svarende til lit. riké «Gjerde»

staur» (se Etym. Ordb. under Ri I). Den egentlige Betydning af Re bliver saaledes «Stang» (sml. Stang som Gaardnavn og *Stong som Elvenavn). S. B. antager (i NE. S. 329 f.) for Elvenavnet den specielle Betydning «Grænseelven», idet han sammenligner det beslegtede raa f. «Grænselinje» (af *raihō).

6. Storal. Udt. *stó'radal*.

Sml. GN. 7, 1: Vesledal.

7. Torpe søndre. Udt. *tó'rpó*. — Torpe 1578, 1593. Thorppe 1604 (3 Gaarde, hvoraf 1 Fuldgaard og 1 Halvgaard). Torpæ 1617. Torpe 1657 (2 Gaarde Torpe, 1 Gaard Ner Torpe og 1 Gaard Sør-torpe). Torpe 1723.

Se Soguenavnet. Torpe nordre er GN. 10.

7, 7. Trætterud. Udt. *tré'tterú* [opgivet *træ'ttrú*].

Samme Navn i Trøgstad GN. 6, 2. Navne begyndende med Trætte-sigter som Regel til en Strid om Eiendomsretten.

7, 12. Mangset. Udt. *mā'ngsæt*.

Navnet forekommer ogsaa i S. Odalen GN. 46 og er der dannet af Elvenavnnet Manga (nu Mangaaen), der synes at høre sammen med tysk mengen «blander». Samme Elvenavn foreligger ogsaa ellers i Stedsnavne, medens man i andre Tilfælde har at udgaa fra Sjønavnet Mungen: se NE. S. 153 f. Her synes ingen af disse Muligheder at foreligge, hvorfor Navnet maa antages at indeholde Mandsnavnet Magni, der endnu tildels er i Brug: se PnSt. S. 179 f. og Gol GN. 45. Samme Navn er Magnesetter i Volden, anført 1606.

8. Hagen. Udt. *hā'jinn* (Dat. *hā'ga*). — Haugen 1657, 1723.

8, 6. Sireøen. Udt. *sí'reðine*.

Se GN. 4.

8, 8. Svaraliremmen. Udt. *sva'ralírimmen*.

Svarali betegner vistnok: Li, som giver Ekko; sml. svarafjell «Fjeld, som giver Ekko» (Ross). Ellers er der ogsaa et Gaardnavn Svare (Bd. IV, 1 S. 72).

8, 13. Vestenfor. Udt. *væs'stafør*.

Jfr. Nes GN. 44, 3. Mehlum S. 327 nævner Vestafor som Navn paa nogle Pladse i Gol.

9. Torpe. — S. Torpe 1723 (2 Opsiddere).

Sml. GN. 7 og 10.

10. Nyhus. Udt. *ný'hús*. — N. Torpe 1723 (2 Opsiddere).

Det ældre Navn viser, at Gaarden har hørt sammen med den fore-gaaende.

10, 9. Syningen. Udt. *sy'ningen*.

Denne Støl sees paa lang Afstand (O. R.). Navnet skriver sig fra Fjel-det Syningen. Dette er et hyppigt Fjeldnavn (findes bl. a. i Hemsedal).

11. Nubgaarden. Udt. *nu'ggalen*. — Torpe 1723.

Navnet er, som man ser, temmelig nyt. Det er dannet af Nup (sed-vanlig skrevet Nub), der efter Aasen bruges som Mandsnavn i Hallingdal og i MA. optræder i Formerne Núp, Hnúp, Knúp, Gnúp: se PnSt. S. 92. Samme Gaardnavn i ældre Form er Nubsgardr i Krødsherred (anført 1390).

12. Skjerping. Udt. *sjæ'rpíng*. — Scherping 1657. Schier-ping 1723.

Skjerpjng. Skjerpjngen forekommer paa fl. St. (se Bd. IV, 2 S. 261). Det kommer af skarpr i Betydningen: tør, hvass (om Jordsmon). Samme Navn er svensk Skärpinge (se Hellquist, Ortnamn på -inge S. 133 f.); sml. Skarpåker.

12, 11. Koddemoen. Udt. *kø'ddemón.* [Kaldes alm. Moen].

Neppe af kodd (kodde) «Testikel, Testikelpung» (sml. Gaardnavnet Pungen, saa kaldt efter Jordveiens Form), men af kodde «Pude», der synes at have været Navnet paa en rund Jordkoll nedenfor Husene, hvilken i Flomtiden stikker op af Vandet.

13. Leikvoldene. Udt. *lei'kvolladn* (Dat. -ló).

Sml. det ældre Gaardnavn Leikvin.

14. Kolsrud. Udt. *kø'llsrú.* — Kolsrud 1617. Kolsrud 1657.

Ogsaa i Sigdal GN. 16 og i Sandsvær GN. 38, 19 og oftere. Sms. med Mandsnavnet Kollr: se PnSt. S. 165 f.

15. Rikansrud. Udt. *rí'kannsrú.* — Rigansrud 1617. 1657.

Forklares i PnSt. S. 203 af Mandsnavnet Rikulfr, der endnu findes i Hardanger. Meget sandsynlig er denne Gjetning dog ikke. S. B. antager, at Navnet er opstaaet ved Dissimilation af Rikar (Richard), som nu bruges i Vinje i Telemarken.

16. Gaasterud. Udt. *gå'ssterú.* — Gasterud 1657.

Forklares af S. B. som opstaaet af Gaaserud (om hvilket Navn se Modum GN. 9) gjennem Udtaleformen *Gaasrud, hvoraf *Gaastrud med samme Indskud af t som f. Ex. i «Hustru».

17. Bakke. Bruges ikke. — Bache 1657.

18. Rud. Udt. *rú.* — Rud 1657. Ruud 1723.

19. Barskrind. Udt. *bå'lskrin.* — j Barde Skrindom NRJ. IV 85, 1528. Bardskrind 1593. Bardtschrinn 1604.^{1/2, 1/2}. Barskrimb 1617. Barschrinde St. S. 120. Barschrin 1657 (2 Gaarde). 1723 (ligesaa).

Forste Led Barða- kunde være Gen. af Mandsnavnet Barði, hvoraf et par Gaardnavne synes dannede (se PnSt. S. 29), men er rimeligvis Gen. af barði, Folkespr. barde «Bred af en Elv», en Afledning af barð n. «Brem, Kant, Rand» (se Gol GN. 26): Gaarden ligger paa en Fjeldskraaning. Sidste Led er identisk med GN. 47 Skrinde, oprindelig i Skrindum, og med Skrinde i Skiaaker (a Skrindum 1339), ligesom der maa have været en Gaard med et besleget Navn i Grytten i Romsdalen (af Skrindo AB. 76): sml. ogsaa Skrindebakken i Tinn og Halmskrindulid paa Voss (DN. III S. 218): se Bd. IV, 1 S. 39. Navnet Skrindar (å Skrindum) betegner egentlig: tør og mager Jord. Det hører sammen med det af Ross fra Hallingdal og Telemarken citerede skrind, gammel Sideform til Folkespr. skrinn «tør, mager, ufrugtbar» (skriuna f. «mager Eng»). Sml. Skrene i Trøgstad GN. 3, 2. Se Etym. Ordb. under Skrante.

20. Helling. Udt. *hæ'lling.* — j Hellingom NRJ. IV 86, 1528. Helling 1578. 1593. Hellingh 1604.^{1/2, 1/2}. Helling 1617. 1657 (2 Gaarde). Helling 1723 (2 Gaarde, den ene — gl. M.-No. 102 — med 2 Opsiddere).

Samme Navn i Aal GN. 106 og i Hol GN. 18; sml. Hellingen i S. Aurdal GN. 11, 4 og i Hellinge 1540 i N. Aurdal. Det svenske Gaardnavn Hällinge ansees af Hellquist, Ortnamn på -inge S. 57 for oprindeligt Slegts-

navn, dannet af Mandsnavnet Halli (ligesom Hallunge). Denslags Gaardnavne synes ikke at forekomme i Norge. Hellingar er uden Tvil Flt. af oldn. helling f. «Skraaning», af hallr «heldende, skraa».

20, 2. Rauset. Udt. *rau'sæt*.

Sigter vel til Jordsmonnets rødagtige Farve. Er for ungt til at kunne komme af Mandsnavnet Raunðr.

21. Mehus. Udt. *mé'hús*. — i Mijdhwsum DN. VI 738, 1527. Mockhuß (l) 1578. Møhuus 1593. 1604.^{1/1}. 1617. Medhus 1657. Medhuus 1723.

Miðhúsar, Midtgaarden; hyppigt Navn.

22. Oppeim. Udt. *u'ppaim*. — i Æiriksgharde i Vpæimi DN. IX 172, 1372. Vppeim NRJ. IV 85, 1528. Oppenn 1578. 1593. 1604.^{1/1}. 1617. St. S. 120. Open 1657 (3 Gaarde). Oppen 1723 (3 Gaarde, hvoraf 1 — gl. M.-No. 16 — med 3 Opsiddere, 1 — gl. M.-No. 61 — med 2).

Uppheimr, Opgaarden, den høitliggende Gaard, hyppigt Navn (ogsaa skr. Oppem, Oppum).

22, 7. Sogla. Udt. *só'gglá*.

Egentlig Soleglad, Solnedgang; se Gol GN. 3, 4. Sml. det hallingdalske sogla «gaa ned (om Solen)», sogling «Solnedgang». Er det østlandske solgla = Folkespr. solarglad med dissimilatorisk Bortfald af det første l. Soleglad er Navn paa GN. 47, 6 i Øiestad, Solarglad paa GN. 14, 5 i Byneset. Jfr. Solset i Nore GN. 140, 5.

22, 9. Under Aasen. Udt. *unde á'se*.

Præpositionsnavn (Incl. S. 16 f.).

22, 17. Embretstuen. Udt. *embrikkstugu*.

Af Mandsnavnet Embret (Ingebrikt).

22, 22. Helsingset. Udt. *hæ'lsingsæt*.

Gaardnavne sms. med Helsing- forekommer oftere, dels udtalt med palatalt l (som i Helsinget paa Tønset GN. 68), dels med tykt l (som Helsingpladsen i Frosten GN. 31, 2). Den første Udtale viser, at man ikke kan tænke paa oldn. h e l s i n g r «anas bernicla, Ringgaas». Rimeligvis har de fleste af disse Gaarde Navn efter en fra Helsingland (i Sverige) indvandret Mand eller af Familienavnet Helsing. Helsingvandet i Hemsedal er rimeligvis benævnt efter sine mange «Halse» eller Eid. Efter et Sagn, der antagelig medfører Rigtighed, har Helsingset Navn af, at Torpingerne i tidligere Dage, da her var Gaard, pleiede at stanse her, naar de Vaar og Høst drog til eller fra sine Langstoler (Stolsveien gik tæt indved Gaarden). Altsaa af helsing «Hilsning».

22, 25. Huserjordet. Udt. *hú'serjöld*.

Til Trods for Enstavelsestonen synes første Led at maatte være Gaardnavnet Huser (Húsar, Flt. af hús). Hører vel sammen med GN. 21.

22, 30. Rotebakke. Udt. *ró'tebakke*.

Første Led er Gen. Flt. af r ó t f. «Rod».

22, 37. Reinshovd. Udt. *rei'nshövd*.

Vel egentlig Navn paa en Koll, der i sin Form har mindet om et Rensdyrhoved. Sml. Alshogden i Rindalen, opr. E l g s h o f f ö i. Sidste Led er h o f ö i m. «Fjeldpynt». Ellers er det særlig h o f u ö, som sammensættes med Dyrenavne (Incl. S. 58).

[22, 50. Øknemyren].

Benævnt efter et af Myrer omgivet Vand, som i NE. S. 303 og paa Karter kaldes Øgnevand, men som udtales *øknidn*. Den i NE. udtalte Formodning om Sammenhæng mellem dette Navn og Ygna, Ugna er følgende urigtig. Det synes snarest at være bestemt Flt. af et oldn. * a u ð k n «Ødemark», der forudsættes af «Ørken» (svensk öken, öcken). Sml. «Økni-Kjern», Wiel XXXII S. 132.

22, 75. Dropalien. Udt. *drø'palie* [i Aal siges *drå'palie*].

Ligger nær ved en liden Elv, der paa Karter kaldes Vesleaaen, men vel har baaret Navnet * Drops, egentlig: «den dryppende» (sml. drops «Dryppen» hos Ross).

AAL SOGN.

Om Navnet se S. 132. Aals gamle Kirke (paa GN. 111) var en Stavekirke fra Slutningen af 12. Aarh. Den blev nedrevet 1880 og erstattet af den nuværende Temmerkirke. Leveld Kapel (paa GN. 66) blev opført efter Resl. 28/6 1878 (for Votnedalen).

Gaardenes Navne: **23. Sørbøen.** Udt. *sø'bbøn*. — Sødbonn 1578. Sørbønn 1593. 1604.^{1/1}. 1617. Søerboen 1657 (2 Gaarde). Sørbøen 1723 (ligesaa).

Egentlig: Sørgaarden. Sml. næste GN.

23, 8. Toen. Udt. *tó'n*.

T ó n n i, bestemt Dativ af t ó f. «Græsplet»: se Flesberg GN. 141.

24. Megaarden søndre. Udt. *mé'ggalen*. — Medgaardt 1578. 1593. Midgaardt 1604.^{1/2}. Medgaardt 1617. Mitgaarden 1657 (2 Gaarde). Medgaarden 1723 (ligesaa).

Egentlig: Midtgaarden; sml. forrige GN. Samme Navn er GN. 69 og Hol GN. 38 o. m. a.

24, 4. Brusedokken. Udt. *brú'sedokki*.

Af Plantenavnet bruse m. «Enerbusk», i Hallingdal idethele om en bred og tæt Busk. Jfr. Krusedokken i Gøl GN. 5, 20. I andre Gaardnavne foreligger Personnavnet B r ú s i (se PnSt. S. 53 f.).

25. Rud. Udt. *rú*. — Rud 1578. 1593. Rudt 1604.^{1/2}. Rud 1617. 1657 (2 Gaarde). Rund 1723 (2 Opsiddere).

R u ð n., Rydning.

25, 2. Løite. Udt. *lái'te*.

Oldn. *løyti n. er en Afledning af la ut f. «Sænkning i Landskabet» (af lúta «helde»), i Folkespr. ogsaa «Strækning (især omgivet af Fjelde), Græsgang». Folkespr. løyte har en mere almindelig Betydning: Strøg, Strækning, omtrentligt Sted. Denne Betydning kan dog ikke ligge til Grund for

Ordets Anvendelse som Gaardnavn. Heller ikke kan man udgaa fra dets ældre Betydning, da Stedsnavnet her og flere andre Steder vistnok er ungt. (Leite i Gjerstad GN. 22 er dog paavist i 1593); Gaarden i Aal ligger desuden høit paa en «synings», med vid Udsigt til alle Kanter. Man maa her antage Leite for en sekundær Form for Leite, der bruges om Steder, hvorfra man kan se langt, særlig om en Hoide med vid Udsigt til to modsatte Sider: se Indl. S. 65 (oldn. leiti n., til lita «se»). Disse to Ord er i vore Dialekter blevet sammenblandede.

25, 3. Langero. Udt. *la'ngeró.*

Navnet findes ogsaa i Tinn. Maaske egentlig et Sted, hvor man hviler længe ud: fra Bygden er der en steil og droi Opstigning til Sæteren.

26. Hoiset. Udt. *håi'sæt.* — Hjørset (!) 1657.

Af høy n., Ho.

26, 2. Lutén. Udt. *lú'ten.*

Lutr (hlutr) m., Del, Part. Nyere Navn (Indl. S. 66).

27. Kolbjørnsgaard. Udt. *kå'bjøddnsgal.* — Kolbjørnsgaardt 1578. 1593. 1604.^{1/2}. 1617. Colbjørnsgaard 1657. Coldbjørnsgaard 1723 (2 Opsiddere).

Af Mandsnavnet Kolbjørn, der endnu bruges: se PnSt. S. 164.

28. Kvelperud. Udt. *kvæ'perú.* — Kolperud (!) St. S. 120. Qualperud 1657. Qvelperud 1723.

Første Led synes nærmest at være Gen. Flt. af *hvelpr* m., Hvalp. *Hvelpr* forekommer imidlertid i Oldnorsk baade som Mandstilsnavn og Mandsnavn (se Fritznors Ordb.), og efter Mehlum S. 367 skal *Kvelp* endnu bruges som Navn i Gudbrandsdalen og paa Søndmøre. Man kunde da tænke sig, at en Sideform **Hvelpi* ligger til Grund for Gaardnavnet, saaledes som antaget i Bd. IV, 2 S. 190 for Kvalby GN. 64 i S. Land (i Huællpabø 1298).

29. Kvammen. Udt. *kvá'men* (Dat. -*mí*).

Hvammr m., kort Dal med Aabning til en Side (Indl. S. 57). Navnet findes med samme Udtale i Hol GN. 20, Stordalen GN. 80, Ulstein GN. 62 o. fl. St.

30. Aslaksgaard. Bruges ikke. — Aslacksgaard 1593. 1604.^{1/2}. 1657. Aslachsgaard 1723.

Sml. GN. 120.

30, 1. Tormodsgaard. Udt. *tå'rrmós-gal.* — Termantzgaardt (!) 1578.

Af Mandsnavnet Þormóðr: se PnSt. S. 262.

30, 2. Sando øvre. Udt. *sá'ndó, sø'ndó.* — Sando 1657. Sandou 1723.

Dat. Flt. af *sandr* m. «Sandstrækning»: her er Sandflader ved Stor-elven (endel af Jordet kaldes Sandrydningen). Sando i Askim GN. 88, 3 antages derimod i Bd. I S. 48 at betyde «Sandaen», ligesaa Sando i Sande GN. 138 i Bd. VI S. 43, begge udt. *sandó.* — Sando nedre er GN. 32, 8.

31. Sando.

Se GN. 30, 2.

32. Sata. Udt. *sa'ta.* — a Sautum DN. II 86, 1309, 88, 1310. [j Sottum NRJ. IV 85, 1528]. Sottum 1578. Sator 1593. Sattoe

1604.^{1/1, 1/1}. Sathoe 1617. Neder Sattou 1657 (2 Gaarde). Øvre og Nedre Satoe 1723 (2 Gaarde, den sidste med 2 Opsiddere).

Satar, á Sottum, Fit. af Folkespr. sate m. «Flade, Afsats, Terrasse» (Aasen og Ross): Gaarden ligger ved Elven med store Flader; jfr. GN. 34 og Saten i Seljord. Efter denne Gaard har Satafjerdings Navn.

32, 6. Hestebrekke. Udt. *hæ'stebrækk*.

Brekka «Bakke», som andet Led jevnlige forkortet til -brekk: Indl. S. 45.

32, 9. Bumberud. Udt. *bumberú*.

Af bumba, aflagt eller rundagtigt Stavekar, Madskrin (oldn. *bumba*, Tromme). Navnet sigter vel til Jordveiens (eller Husets) Form; jfr. GN. 32, 19.

32, 10. Bæra. Udt. *bæ'ra*.

Kan ikke være Folkespr. bæra = berra f. «bart Sted, bar eller sneløs Jord», da Bruget ligger paa Skyggesiden med Skog omkring. Neppe heller Navn paa et Vandløb (jfr. NE. S. 10 f.). Da der kun om Vinteren har været Kjørevei hid, hvorfor Varer maatte bæres frem, kunde man tænke paa en Dannelse af Verbet «bære».

32, 14. Gamli. Udt. *ga'mmlí*. — [Alm. skr. Gavnlí].

Vel *Gagnlíð, Li ligeoverfor en anden. Gamlifoss er den største Foss i Hallingdal.

32, 19. Kanafetmyrene. Udt. *ka'nafetmjradn*.

Af det hallingdalske kane m. «Skaal med Hank paa begge Sider» og fet m. (oldn. *fit* f.) «fugtig Græsmark»: Navnet sigter vistnok til Jordstykkets Form. En Række andre Navne, der muligens indeholder det samme kani (der i islandsk betyder «Suppefad», se Etym. Ordb. under Kane), nævnes Bd. VI S. 333. Jfr. Hurum GN. 35, 9. Til en Afdydsform *kæna f.* «en Art Baad» (jfr. ældre dansk kane «Baad») hører vel Kjonstad i Nannestad GN. 24 (i *Kønøstodom* RB. 304) og i Skogn GN. 6, 7.

33. Krosshaug. Udt. *krø'sshaug*. — Kryshaug 1657. Kryshoug 1723.

De Kors, hvorefter Stedet er benævnt, har maaske snarest havt religiøs Betydning, se Indl. S. 62.

34. Opsata. Udt. *u'ppsata*. — a Vpsattum DN. IX 172, 1372. i Sottum NRJ. IV 85, 1528. Offuer Sattou 1657. Opsattoe 1723 (2 Gaarde).

Citatet fra NRJ. tilkommer vistnok GN. 32. Betydningen er: øvre Sata (se GN. 32). Gaarden ligger ovenfor Sata.

34, 2. Under Berget. Udt. *unde bæ'rri*.

Præpositionsnavn (Indl. S. 16 f.)

35. Skjerveim. Udt. *sjø'rvaim*. — Skerueim NRJ. IV 85, 1528. Skierffuenn 1578. 1593. Skerffuenn 1604.^{1/1}. Skierffuenn 1617. Scherffuenn 1657 (2 Gaarde). Schierven 1723 (ligesaa).

Sk erf(h)eimr, af skjerv = skarv «nogen Klippe», der ofte forekommer i Gaardnavne (Skjerve, Skjerven, Skjervum). Der er ogsaa et Elvenavn Skjerva, hvoraf i NE. S. 221 forklares Skjerveim i Vannelven GN. 21, og hvortil Skjervum i Vardal GN. 14 muligens hører. Skrivemaaden Skjerven, der endnu er i Brug, beror paa den hyppige Forveksling af -heimr og -vin (sml. Bd. IV, 2 S. 31), saaledes ved Skerfheimr i Notterø GN. 108, 109, hvor endog Udtalen nu er som ved et vin-Navn (Bd. VI S. 245).

35, 10. Nedreskaar. Udt. *né' reskårr.*

Af skor f. «Afsats i et Fjeld»: se Gol GN. 40, 3.

36. Guldhagen. Udt. *gu'llhājinn.* — Guldhagge 1604.^{1/4}. Guldhougenn 1617. Guldhagge St. S. 123. Gulhauge 1657. Guldhaug 1723.

Synes, som mange andre Sms. med Guld-, at høre til de «rosende Navne» (se Indl. S. 39). Samme Navn paa Mostero GN. 4, 3.

37. Halvorsgaard. Udt. *hållvórsgal.* — Halduortzgaard 1578. Halduorsgaard 1593. Halduordtzgaardt 1604.^{1/2}. Halduorsgaard 1657. Halvorsgaard 1723.

Af Mandsnavnet Hallvarðr (hvis Genitivform Hallvarðs er meget gammel): se PnSt. S. 114 f.

38. Boigaard. Udt. *båi'gal.* — Bodgaardt 1578. Boigaard 1593. Boigaardt 1604.^{1/1}. Boygaard 1617. Bongaard St. S. 123. Boejaard 1657. Boygaard 1723.

Vel opr. *Bøjargarðr, af bør m. «Gaard», d. v. s. den Gaard, hvoraf GN. 37—40 er udskilt. Maaske samme Navn er Bjørgaarden, Daglignavn paa GN. 43 i Aalen. Formen af 1578 maa være feilagtig.

39. Reiersgaard. Udt. *rei'arsgal.* — Redersgaardt 1578. Reerssgaard 1593. 1604.^{1/2}. Redersgaard 1617. Rearsgaard St. S. 117. Reersgaard 1657. Reiersgaard 1723.

Af Mandsnavnet Reidarr (Hreiðarr), nu Reidar, Reier: se PnSt. S. 201 f. — I NRJ. IV 85 nævnes 2 Gaarde Votnedall, i St. S. 117 en Gaard Watnedall. Dette maa være den oprindelige Gaard, hvoraf de her nævnte, i Votnedalen liggende Gaarde er Parter (O. R.).

40. Arnegaard. Udt. *â'dngal.* — Odennegaardt 1578. Aadnegaard 1593. Adnnegaardt 1604.^{1/2}. Arnegaard 1617. 1657. 1723 (2 Opsiddere).

Mandsnavnet Arne udtales her Aadne. Se Nes GN. 51 og sml. GN. 56, 91 og 121 nedenfor.

40, 1. Hellebu. Udt. *hæ'lebú.*

Af hella «flad Sten, fladt Berg». Sidste Led er vel búð f. «Bod»: sml. Hellebuen i Hjartdal. Maaske altsaa egentlig: en af Heller dannet Bod. Ved Sæteren er der fine Stenheller.

40, 9. Nupestølen. Udt. *nú'pestølen.*

Af nup (oldn. gnúpr m.) steil Fjeldtop.

41. Baklien. Udt. *bå'klie.*

Egentlig: Fjeldside, som vender fra Solen eller mod Nord. Hyppigt Navn.

42. Gjuvsjordet. Udt. *ji'ffsjóli.* — [Giubsjordene DN XVI 87, 1424 (?)]. Giuffsiordt 1593. Giffsiordtt 1604.^{1/2}. Gibbsjord 1617. Dybsjord 1657. 1723. [Alm. skr. Dybsjordet].

Af gjuv «Kløft (med Vandløb)»: der er et svært Gjuv nedenfor Gaarden (O. R.). Dette Ord (hvorom se Aadalen GN. 37, 7) sammenblandes ofte i Navne med djúp n. «Dyb». Samme Navn i Hol GN. 47.

43. Bergsgaard. Udt. *bæ'rrsgat*. — Bergsgaardt 1578. Bergsgaard 1593. Breerßgaardt (!) 1604.^{1/2}. Bergsgaard 1617. Berßgaard 1657. Bergsgaard 1723.

Af Mandsnavnet *Bergr*, der tidligere var meget brugt: se PnSt. S. 34 f.

44. Gunnildgaard. Udt. *gu'nmillgal* (ogsaa opgivet *gu'nill*). — Gunndellgaard 1578. Gunildgaard 1593. Gunndergaardt (!) 1604.^{1/1}. Gunildgaard 1617. 1657. 1723 (2 Opsiddere).

Af Kvindenavnet *Gunnhildr*: se PnSt. S. 104.

44, 5. Frankrige. Udt. *fra'nkríki* (ogsaa opgivet *fra'nkrí*).

44, 10. Aasetno. Udt. *å'sættnadn* (Dat. *å'sættνό*).

Er en Hjemseter, ligesom det beslegtede Bærsetno i Hafslo er en Støl. Usms. findes *Setne*, *Setnan*, *Sjetnan* som Gaardnavne paa V. Toten og i det Trondhjemske. **Setnar* (**sjatnar*) er en gammel Flertalsform af **seti* m. Dette Ord er vistnok ikke paavist i Oldn., men bruges i Dialekter (som Telemarken) i Formen *sete* om «liden Flade i en Klippe eller paa en Bergtop». Muligens har dog **setnar*, **sjatnar* ogsaa havt Betydningen «Sted, hvor man bor»: se Bd. I S. 13 og sml. *seta* «Sidden, Sæde, fast Ophold». Isaaftald er *Aasetno* at sammenligne med oldn. *åseta* «Sidden paa et Sted, Beboen af Jord». Denne Forklaring bliver rimeligere end den første derved, at her ingen *Aa* findes, hvorfor første Led maa være Præpositionen.

44, 11. Bagegaarden. Udt. *bå'ggæaten*.

Forklares i PnSt. S. 26 f. af Mandsnavnet *Baggi*, der oftest var og oprindeligt synes at have været Tilnavn (sml. *bagge* i Dialekterne om tyk og plump Figur). Samme Gaardnavn i Jondal GN. 20 og i Formen *Baggaarden* i Kvikne GN. 31, 18.

45. Sæl søndre. Udt. *sæl*. — Sell 1578. Seell 1593. 1604.^{1/2}. Zell 1617. Seell 1657. Sæhl 1723.

Sel n., *Sæl*, *Husene* paa en Sæter (Incl. S. 73).

46. Sæl nordre.

47. Skrinde. Udt. *skri'ndó*. — j Skrindum NRJ. IV 85, 1528. Skrinde 1593. Skrindue (!) 1604.^{1/2, 1/2} kaldet Sørschrind. Skrinde 1617. 1657 (2 Gaarde). Schrinde 1723 (ligesaa).

Se GN. 19.

47, 4. Kraakhammer. Udt. *krå'khamar*.

Af *kråka* «Kraake» og *hamarr* «Berghammer». Kraakhammer Vandet skrives hos Wiel XXXII S. 130 «Krokehammer-Vandet», men om dette er en mere oprindeligt Form, er meget uvist.

48. Haug. *Neppe* brugt. — Haugen, Houg 1657. Houg 1723.

48, 3. Fekjastølen. Udt. *fē'kastølen*.

Første Led er *fitjar*. Gen. af *fit f.* «frodig Eng (særlig ved Vand)». Sæteren ligger ved Elven *Lya*.

49. Bakke. Udt. *bå'kke*. — Bache 1657. 1723 (2 Opsiddere).

Almindeligt Navn (ved Siden af *Bakken*, *Bakkene*, *Bakka*, *Bakkan*). Formen synes ikke at kunne være Nominativ Ental, der her udtales *bakki*, men enten Dativ eller Flertal (oldn. *bakkar*).

49, 3. Oppaastolen. Udt. *u'ppåstolen*.

Præpositionsnavn: se Indl. S. 16.

50. Holo. Udt. *hó'lo*. — Houle 1617. Holle 1657 (3 Gaarde).

Gaarden ligger i en Indsænkning, og Navnet er identisk med det sædvanlige Gaardnavn Holo, af hola f. «Hulning, Fordybning». Dette Ord udtales ellers i Hallingdal *holu* (jfr. Hol GN. 32, 16), i Aal *hålu* (Haalu er efter AK. Navn paa en Sæter i Aal).

51. Svillegaarden. Bruges ikke. — Svillegaard 1723 (2 Opsiddere).Af *svill* f., Grundstok i en Tømmerbygning.**51, 4. Ørjanpladsen.** Udt. *Ø'rjanplassen*.

Ørjan (Yrjan) forekommer som Mandsnavn i Norge fra 15de Aarh. af.

52. Anfinsflaaten. Bruges ikke.

Af Mandsnavnet Anfin (Arnfinnr) og fløt f. «Flade, flad Strækning» (Indl. S. 50). Navnet maa være feilagtigt, da her ikke er fladt, men brat. Gaardnavnet skrives af Mehlum S. 123 Anfinnsflaaten og siges at være en Del af den gamle Gaard Anfinnlien, hvorom se GN. 106, 9. Hermed stemmer Andfjnd Slottlende, der nævnes i 1723 som Underbrug under S. Hoff (gl. M.-Nø. 191): se GN. 107. Den anden Del af Anfinnlien var Anfinngaarden, hvorom se GN. 106, 11. Det nu brugelige Navn for GN. 52 Sandolien eller Sandelien, udt. *sa'ndelie*, skal stamme fra Thorstein Sandø (se GN. 31), der købte Gaarden af Aals Kirke og brugte den til Udslaatt. Her er ikke Sand.

53, 54. Svarteberg lille og store. Udt. *svå'lteberg*. — Sortteberig 1657.

Fjeldene ovenfor er ravnsorte. Navnet er, særlig i Buskerud Amt, hyppigt. Sml. Svartberget og det hyppige Svartaasen.

53, 2. Vesleskroiva. Udt. *væ'hleskroiva*.

Se Gol GN. 25, 16.

53, 2. Hovpladsen. Udt. *hå'vplassen*.

Hører (som nyere Navn) til Folkespr. hov n. «Forhøining» (Indl. S. 56): her er en saadan.

54, 4. Skaalen. Udt. *skå'linn*.

Folkespr. skaale «Skur» (oldn. skáli: se Indl. S. 74).

54, 6. Glaamsletten. Udt. *glå'mmslette*. [Kaldes Sletten].

Paa Grund af Udtalen neppe af Elvenavnet Glåma (NE. S. 73 f.), som i Glamøsllette RB. 118 (Bd. II S. 48); dette maatte isaafald have været et ældre Navn paa Votna. Neppe heller af glaam m. «Udsigtspunkt», til glaama «stirre». Da glaam- bruges om en blaaliggul Farve (se glaama, glaamen hos Aasen), formoder A. Kjør, at Glaam- kan være et Subst. *glåmr m. med Betydningen «Myr» (jfr. Glaamsmyr i Halse, Bd. XIII S. 452), beslegtet med Elvenavnet Glåma, som efter S. B. betyder: den blegblaa, den blege (Beskrivelse af norske vasdrag. I. S. 351).

54, 9. Hjallo. Udt. *ja'lló*.

Dat. Flt. af hjallr m., brugt om noget fladt og høitliggende (Indl. S. 55).

55. Tveite. Udt. *tva'i'tó* (det paastodes, at gamle Folk sagde *tva'i'ter*). — Tuede 1578. Tuedte 1593. Thuedde 1604.^{1/4}. Tuedenn 1617. Tuetter 1657 (3 Gaarde). Tvetter 1723 (3 Gaarde).

*Þveitar, á Þveitum: se Norderhov GN. 29.

55, 2. Grinden. Udt. *grí'nde* (Dat. *-den*).

Se Indl. S. 52.

55, 6. Toknutpladsen. Udt. *tó'knútplassen*.

Efter en Mand, der var kommet fra Toen, GN. 74 (O. R.).

56. Arnegaard. Udt. *á'dngal*. — Arnegaard 1593. 1657. 1723.

Sml. GN. 40 og 91. 1 PnSt. S. 11 opgives Udtalen overalt som *á'dngalen*.

56, 4. Breastølen. Udt. *bré'astølen*.

Skal have sit Navn af en i Nærheden værende Bræ (O. R.). Denne Bræ kaldes paa AK. Løvdalsbræen, og den derfra kommende lille Elv, ved hvilken Sæteren ligger, Bræbækken. Wiel XXXII S. 125 kalder Bræen «Storebreja eller Laudalsbreja».

57. Trinterud. Udt. *tri'nnterú*. — Thrinterud 1617. 1657 (2 Gaarde). Trinterud 1723 (2 Gaarde, den ene under Guldhagen).

Er efter RK. ogsaa Navn paa en Plads paa Tyristranden i Hole. Navnet hører vistnok til det her brugelige trinte «rulle»: her er brat.

58. Løkensgaard. Udt. *lø'kingsgal*. — Løkegaardt 1578. Lycegaard, Lyckesgaard 1617. Løchensgaard 1657 (3 Gaarde). 1723 (2 Gaarde).

Da Br.-No. 1 heder Løken, udt. *lø'ken*, og Br.-No. 2 Løkpladsen, maa her foreligge oldn. *løkr* m. «sagterindende Bæk» (se Indl. S. 67), endnu brugeligt i Hallingdal o. a. St. (løk). Den nuværende Udtale af Løkensgaard skulde snarest tyde paa et **Løkeng*, sms. med eng «Eng», der som sidste Led ofte gaar over til *-ing* (og dermed tillige ofte til Hankjønssord): se Indl. S. 49. Derimod udgaar vel de ældste Former fra *Løkjar*, Gen. af *Løkr*, der synes at have været Navn paa den nærliggende Bæk; sml. Løken (udt. *lø'ken*) som Navn paa en Elv i N. Land (NE. S. 152). Gaarden ligger ved en Bæk, der kommer fra Løkingstjernet (DK.).

58, 5. Springgaarden. Udt. *sprí'nggalen*. [Kaldes Springhuset].

Maaske af spring i Betydningen «Vandkilde, Vandspring».

59. Haug. Udt. *haug*. — Houg 1593. 1657. 1723 (2 Opsiddere).

Sml. GN. 48.

60. Haugen. Kaldes Veslehaugen, udt. *væ'hlehaugen* (Dat. *-ji*).

61. Torsteinsrud lille. Udt. *tá'sstainsrú*. — Thostensrud 1593. Thostennssrudt 1604.¹/₄. Thostenrud 1617. Torstenrud 1657 (2 Gaarde). Tostenrud 1723 (2 Gaarde).

Sml. Aadalen GN. 24, 3, Sigdal GN. 192.

62. Torsteinsrud store.

62, 1. Haakensgaarden. Udt. *há'kunngalen*.

Af Mandsnavnet Haaken (Hákon).

63. Gurigaard. Udt. *gu'rigal*. — Gurissgaard 1593. Gurrissgaardt 1604.¹/₄. Gurrigaard paa Levelde 1617. Gurigaard 1657. 1723.

Af Kvindenavnet *Gurid*: se PnSt. S. 101. — Om Levelde se GN. 66.

63, 4. Grayabotn. Udt. *grá'vabøttu*.

G r o f f, Fordybning (naturlig eller kunstig). Sæteren ligger ved en Bæks Udfald i Gjøranaasvandets ene Ende.

64. Kirkedelen. Udt. *ký'rkedæld*. — Kirckedeell 1617. Kierkedell i Wattnedall St. S. 117. Kirckedeell 1657. Kierchedelen 1723 (2 Opsiddere).

Ikke af Folkespr. dæld f. «Fordybning, liden Dal», men af deild f. «Del» (der ellers af Ross citeres fra Hallingdal i Formen deild m.). Gaarden har tilhørt Aals Kirke. Sml. Hol GN. 23.

65. Lappegaard. Udt. *la'ppegat*. — Lappegaard 1617. Lapegaard 1657 (2 Gaarde). Lappegaard 1723 (2 Gaarde, nordre og søndre).

Lappen forekommer flere Gange som Gaardnavn, formentlig sigtende til Jordveiens Lidenhed. Paa lignende Vis kunde Lappegaard betegne en af flere Jordlapper bestaaende Gaard. Muligt var det kanske ogsaa at henføre Navnet til *l o p p r m. «Lopp, Frosk». Lappegaard er ogsaa Navn paa GN. 90. 3. 4; disse Brug ligger ved en Bæk, der kaldes Lappegrova. Ved GN. 65 er dog intet Vandløb. Sml. Lapestolen i Hol GN. 44, 7 og Loppørud under «Forsvundne Navne» i Sandsvær.

65, 3. Reine. Udt. *rai'ne*.

Kan ikke være det sædvanlige Gaardnavn Reine (Rein), der er oldn. reina, rein f. «Engstrimmel, Græsbakke paa den nedre Kant af en heldende Aker, laug Jordvold». Sæteren ligger nemlig ved en fra Reinefjeldet kommende Elv, der maa have hedt Reina. Dette Elvenavn forekommer oftere (NE. S. 188), men behøver ikke overalt at have samme Oprindelse; her kommer det af Dyrenavnet (h)rein n.

66. Leveld. Ikke brugt. — Leuelde, Leffuelde 1617. Leffuelde 1657. Levelde 1723.

Navnet bruges nu kun om Bygden (udt. *lé'veld*). Det er en afsvækket Form af Leikvellir, Lekevold (se Indl. S. 64 f.), udgaet fra Dativ Leikvelli eller Flertal Leikvellir.

66, 1. Oleivsgaard. Udt. *ó'lai'fsgat*.

Af Mandsnavnet Óleifr, der i Hallingdal heder Oleif; se PnSt. S. 189 f.

67. Dokken. Udt. *dákk*. — Dochen 1657. 1723.

D o k k f., Fordybning, skaalformig Sænkning i Landskabet (Indl. S. 48).

68. Gudbrandsgaard. Udt. *gu'bbransgat*. — Gwdbransgard DN. VI 685, 1510. 686, 1511. Gudbransgaard 1657. Guldbrandsgaard 1723.

Af Mandsnavnet Guðbrandr; se PnSt. S. 99. Denne og de omiggende Gaarde, hvis Navne ender paa -gaard, er vel udparcellerede af en ældre større Gaard (sml. Indl. S. 5). Herpaa tyder ogsaa den landsbylignende Bebyggelse (jfr. Vibe S. 137).

69. Megaarden. Udt. *mé'ggalen*. — Megaarden 1657. Medgaarden 1723.

* M i d g a r ð r, Midtgaarden. Jfr. GN. 24.

70. Espegaard. Udt. *æ'sspegat*. — Æspegaard 1617. 1657. Espegaard 1723 (2 Opsiddere).

Af e s p i n, Sted, bevoxet med Aspetrær.

70, 2. Jernbustolen. Udt. *jø'dnbústolen*.

Efter Mehlum S. 350 ogsaa Navn paa en Sæter i Gol; forklares som begrundet i, at her har været brændt Myrmaalm (samme Forklaring af Navnet Jarnbúð gives i Bd. VI S. 6). Feilagtig er vistnok den i Sverges ortnamn I, 3 S. 48 givne Forklaring af Navnet Järboden (tidligere skr. Järnbo).

71. Haaeim nedre. Udt. *há'aim*. — Hoijemb 1657 (2 Gaarde). Hojem 1723.

*Há(h)eimr, den høitliggende Gaard. Haaeim, Hoem, Høiem er et hyppigt Gaardnavn.

71, 2. Løvdalen. Udt. *lau'vdalen*.

Sæter ved en Elv nær Løvdalsbræen, fra hvis anden Side udspringer Løvdøla. Begge disse Elve har vel baaret Navnet Lauva, et almindeligt Elvenavn (NE. S. 140 f.).

72. Haaeim øvre. — Hojem 1723.**72, 4. Snoksrud.** Udt. *sná'kksrú*.

Ross har snaak = snök «Sno, kold Vind»: her er sterk Sno fra Fjeldet og Elvegufs.

73. Ødelien. Udt. *ái'líe*.

74. Toen søndre. Udt. *tó'ne* (Dat. *tón*). — Thoenn 1617. Søndre Toen 1657. 1723.

Bestemt Form af ton, der er den hallingdalske Form af Folkespr. to, oldn. *tó* f. «Græsplet» (sml. *øyn* «Ø», *øyne* «Øen»). Se Nes GN. 40.

74, 5. Djup. Udt. *júp*.

Sæter ved Djupsvandet. *Djú p n*. «Dyb».

75. Toen nordre. — Nordre Toen 1657. 1723.**76. Tuftedokken.** Udt. *tu'ftedákki*.

Sms. af *tuft* f. «Hustomt» og *dókk* f. «Sænkning i Landskabet».

77. Kjeldergaard. Udt. *kjællargal*. — Kiellergaard 1657. Kiellersgaard 1723.

Egentlig: Gaard med Kjelder.

78. Ellingsgaard. Udt. *ællingsgal*. — Ellingsgaard 1657. Ellingsgaard og Langgaard 1723 (2 Opsiddere).

Af Mandnavnet Erlingr: PnSt. S. 66 f. Sml. Gol GN. 47. — Langgaard er Br.-No. 1 Langegaard (udt. *la'ngegal*).

78, 3. Eitrestølen. Udt. *ai'trestølen*.

Ved en Bæk, der endnu skal hede Eitra, hvilket Navn ogsaa synes at være baaret af en nærliggende Elv, der løber i Bergsjo og af Wiel XXXII S. 130 siges at udspringe paa «Ejterstøls-Fjeldet». Om dette Elvenavn, hvis egentlige Betydning er «den kolde» (sml. oldn. *eitrkaldr*, Folkespr. *eitrande kald*), se NE. S. 38 f.

79. Lofthus. Udt. *lá'ffthás*. — Loffthus 1657. Lofthus 1723. Se Modum GN. 158.

80. Kaslegaard. Udt. *kä'hlegalen*. — Kaslegaard 1657. Kaslegaard 1723.

Af det sjeldne Kvindenavn *Katla*, der endnu bruges i S. Bergenhus Amt: se PnSt. S. 158. Det svarer til Mandsnavnet *Ketill*.

81. Havarsgaard. Udt. *hå'varsgal*. — Hoffuersgaard 1657. Hofversgaard 1723.

Af Mandsnavnet *Håvarðr*: PnSt. S. 119 f. Sml. Nes GN. 73.

82. Loksenggaard. Udt. *lå'kksengal*. — Laschengaard 1723.

Den ældre Form, der endnu er i Brug (paa AK. skrives saaledes Laskenggaard) minder om Lasken, der oftere forekommer som Navn paa Smaagaarde i Jarlsberg og Larviks Amt og er Folkespr. laske m. «Kile, Strimmel, som syes ind i et Klædningsstykke» (som Gaardnavn om et kileformet Stykke Jord). Nutidsudtalen vidner dog mod denne Sammenstilling. Da Lokshaug i Urskog GN. 23 bevislig i første Led indeholder et Logstein, oldn. *Lögsteinn* eller *Lagarsteinn*, af *lōgr* m. «rindende Vand», synes det ikke utænkeligt, at samme Ord kan foreligge i Loksenggaard, idet t'et ogsaa her kan være udstødt paa Grund af Konsonantsammenhobningen (sml. ogsaa Dvergsten i Brandbu, udt. *vælsen*, og Aadalen GN. 18). Gaardens Jorder strækker sig ned til Vassfjorden, der dannes af *Votna*. Rimeligvis har Vassfjorden (ældre **Vatn*) oprindeligt hedt *Lōgrinn innri*, idet *Lōgrinn ytri* er det gamle Navn paa den længere oppe af *Votna* dannede Sjø Nordre Roungen: se GN. 90, 5.

83. Settinggaard. Udt. *sæ'ttångal*. — Setingsgaard 1657. Sættingsgaard 1723.

Af sættungr m. «Sjattedel, især af en Mæle Korn», nu almindelig om en Sjattedel af en Fjerding (altsaa $\frac{1}{24}$ Tonde). Sigter til Landskylden: se Indl. S. 32.

83, 2. Mjølgebotn. Udt. *mjø'lgebøttn*.

Efter Elven Mjølga, der ved Mjølgebotn danner Mjølgevandet (paa AK. rigtig skr. Mjølkevand), ved hvis Bund Sæteren ligger: se NE. S. 160. Elvenavnet er dannet af Adj. *mjø'lugr*, «melet, melagtig» og sigter til Vandets Farve: Elven kommer fra Mjølgebræen.

84. Brattegaard. Udt. *brat'tegal*. — Brategaard 1657 (2 Gaarde). Brattegaard 1723 (ligesaa).

**Brattigarðr*, den bratte Gaard. Kunde ogsaa høre til Subst. *bratta f*, *brat* Bakke, steil Fjeldside.

84, 6. Hesthovdstølen. Kaldes *hæ'ssthøvd*.

Ligger ved Fjeldet Hesthovd, hvis Navn hører sammen med den forbydende Hestelv («Hesteaen» hos Wiel XXXII S. 129).

85. Dusegaard. Udt. *dú'segalen*.

Forklars i NE. S. 33 f. af Elvenavnet *Dúsa*: Gaarden ligger ved en Aa, der paa DK. kaldes *Dusa*. Jfr. Sandsvær GN. 101, 8, Flesberg GN. 148, Nore GN. 138, 3. Dusegaard paa Ringsaker forklars i Bd. III S. 32 anderledes.

86. Hovdegaard. Udt. *hå'vdegal*. — Hoffdegaard 1657. Hoffdegaard i Waadzboegden (Sæter under Præstegaarden) St. S. 121. Hofdegaard 1723.

Af *hōfði* m., Fjeldpynt. — Vassbygden (Vatsbygden) har Navn af Vassfjorden, der tidligere vistnok kun har været kaldt *Vatn*. Deraf ogsaa Elvens Navn *Votna* (hvoraf igjen *Votnedalen*).

87. Berg søndre. Udt. *bærg*. — Søndre Berig 1657. Søndre Berg 1723.

88. Berg nordre. — Nordre Berig 1657. Nordre Berg 1723.

89. Toresgaard. Udt. *tó'risgaf*. — Thorþgaard 1657. Toresgaard 1723.

Af Mandsnavnet Þórir: se PnSt. S. 259 f.

90. Tistilsgaard. Bruges ikke. — Tidtselgaard (Underbrug til Sondrol i Hol) 1617. Tistellgaard 1657 (2 Gaarde). Tistelsgaard 1723 (ligesaa).

Den anførte Form synes at skyldes en Skrivfeil i Matrikelen af 1723. Navne sms. med Tistil- forekommer oftere, men aldrig noget med Tistils-. Oldn. þistill m., Tidsel.

90, 5. Røungstølen. Udt. *rø'ungstølen*.

Efter det af Votna dannede Vand Røungen (eller Rime-Røungen), hos Wiel XXXII S. 129 skr. Røungen (maaske *Rødungr, den rødlige). Samme Navn er maaske det svenske Sjønavn Rudungen. Dette Nordre Røungvand kaldtes tidligere Løgrinn ytri eller blot Løgrinn: se DN. II 86, 1309, 88, 1310. 90, 1310. XVI 592, 1526. 785, 1545. 794, 1547. Efter disse Breve blev Vandet i 1309 frasolgt Gaarden Stave, hvis Br.-No. 14 er en Fiskeret i Røungen; i det 16. Aarh. hørte det under Nordre Tune.

91. Arnegaard. Udt. *á'dnegalen*. — Arnegaard 1657 (2 Gaarde), 1723 (ligesaa).

Se GN. 40 og 56.

91, 1. Tullegaard. Udt. *tullegalen*.

Efter Postadressebogen er der et Tullegaarden i Skoger. Paa DK. findes afsat en Plads Tullegaard nær ved Tullerud GN. 9, 12 i Flesberg. Efter DK. er der en Plads Tullehuset i Hemsedal (ved Hemsil). Tullerud er Navn paa et par Smaagaarde i Numedal og Pladsnavn paa fl. St. paa Østlandet. I Bd. XIV S. 369 forklares Tullnan i Klæbu af Navnet paa den forbigyldende Bæk, nu kaldt Tullbækken eller Tull'n, og hermed sammenlignes Tullebæk i Trøgstad og Spydeberg. Udledningen af et Elvenavn passer dog ikke her, da Gaarden ligger ved Votna. Heller ikke synes det rimeligt i saa mange Navne af nyere Oprindelse at antage et ukjendt Personnavn *Tulli, Kjøleform til Þorleifr og lign. Navne, saaledes som formodet i Bd. IV, 1 S. 148 og XIII S. 7 (Tullebakken). Sandsynligvis hører de fleste af disse Navne til Folkespr. tulla «svinge, dreie, gaa i Cirkel, tumle, gaa sig vild». Man kunde tænke paa Eiendommeligheder ved Veiene til Stedet, eller paa nedsettende Navne (saaledes ved Pladsnavnet Tullerud, der kunde høre til tulla i Betydningen «arbejde taabelig»).

91, 2. Turkestad. Udt. *tur'karsta*.

Af turkar, Korn- eller Malttøker.

92. Skarsgaard. Udt. *skä'lsgalen*. — Scharsgaard 1723.

Af skarð n., Fjeldskar, Indsænkning med Høider paa begge Sider.

92, 5. Randen. Udt. *ra'nden*.

Samme Navn i Hol GN. 34, 4. Er det hallingdalske rand m. = Folkespr. rande m. «smal Banke eller Jorddryg, især i en Bergside». Randen (med Tostavelses-Tonelag) forekommer særlig i Kristians Amt ofte som Gaardnavn. En Aflydsform er rinde, rind, der ofte forekommer i Gaardnavne (Incl. S. 70).

93. Myking. Udt. *mý'kyng*. — Møckinng 1617. Mychen 1657.

Se Nes GN. 67. Gaarden ligger ved en Bæk.

94. Holte. Udt. *há'ttó*. — [Holter NRJ. IV 385, 1528]. Holte 1593. 1723 (2 Gaarde).

Dat. Flt. afholt n.: se Indl. S. 57.

94, 7. Halleset. Udt. *hállesæt*.

Kan neppe komme af Mandsnavnet Halle (oldn. Halli), da dette (efter Aasens Navnebog S. 21) kun forekommer paa Vestlandet. Derimod kunde tænkes paa det af Aasen fra Hallingdal citerede hall «mindre, rundagtig Sten» (oldn. hallr m.). Snarest er dog Navnet sms. med Adj. hallr «heldende» og en Sideform til det oftere forekommende Halset; sml. Halleland ved Siden af Halland, Hallerud. Disse Navne synes alle at sigte til skraanende Terrain; sml. Bratset, Bratland, Bratterud.

95. Rue. Udt. *ru'e*. — Rudt 1593. 1657. Ruud 1723.

Ogsaa i Hol GN. 8. *Ruði, Dat. af ruð: se Indl. S. 72.

95, 2. Grønset. Udt. *grø'nsæt*.

Samme Navn i Gol GN. 25, 24 (udt. *grø'nnsæt*). Grønset i Aal er en Støter ved en liden Elv, der maaske har baaret Navnet Grønna, der er et hyppigt Elvenavn: se NE. S. 83 f.

95, 9. Hallen. Udt. *há'lle* (Dat. *há'llen*).

O. R. bemærker i sit Manuskript til Udtalen: Mon ikke omvendt? Den angivne Udtale er dog rigtig; jfr. Hemsedal GN. 83, 8 og Nes GN. 95, 9. Sml. GN. 120, 2. Ogsaa Hallen i N. Aurdal GN. 23, 5 udtales *há'lle*, Dat. *há'llen* (Bd. IV, 2 S. 257).

96. Kvinnegaarden. Udt. *kvi'nnegalen*. — Quindegaard (den gang under Nordre Rime) 1617. Quinegaard 1657 (3 Gaarde). Qvindegaarden 1723 (3 Gaarde).

Benævnt efter den Elv Kvinda (udt. *kvi'nda*, Wiel XXXII S. 128 (Qvinda), ved hvilken Gaarden ligger. Maaske oprindeligt *Kveðandi*, til *kveða* «kvæde, synge»; jfr. *Kvæda* i NE. S. 137. Ogsaa *Hvinaudi* (af *hvina* «hvine») var mnlgt. Gaardnavnets Udtale med nn (for nd) er paaafaldende. Efter Kvinnegaarden kaldes Bygdlaget for Kvinnegaardslien.

96, 2. Vallene. Udt. *vállidn*.

Herer til oldn. *vállr* m. «Vold», der i Gaardnavne oftere har Vokalen a (se Bd. I S. 311, VIII S. 49, IV, I S. 134). Snarest er Vallidn omdannet af *Vellidn (oldn. *vellirnir*) efter Genitiv. Samme Navn GN. 113, 2.

96, 8. Torsgaarden. Udt. *tó'sgalen*.

Af Mandsnavnet Þórir, hvoraf ogsaa Torsgaard i Ringebu GN. 161, i 1381 skr. i Þoresgarde, udt. *tó's-*; sml. Toresgaard i Aal GN. 89.

97. Stakegaarden. Udt. *stákagalen*.

Stakebraaten i Gol forklares af Mehlum S. 347 som Braaten, hvor der er hugget Staker til Tømmerflødning. Stakebu i Høland GN. 147, i RB. skr. *Stiakabudir*, udt. *stákabá*, betegner efter Bd. II S. 204 Fiskerboder, byggede paa Stolper. Rimeligst er det kanske at antage, at Stakegaarden er den under GN. 113 nævnte Gaard Stage, om hvilket Navn se Gol GN. 12, 8.

98. Kolbjørnstølen. Udt. *kå'lbjødinstølen*. — Kollbiørnstøell 1617 (da under Nordre Rime). Colbiørnstøel 1657. Coldbiørnstøel 1723.

Af Mandsnavnet Kolbjørn: sml. GN. 27. Gaarden nævnes ikke i PnSt. S. 164.

99. Dengerud. Udt. *dæ'ngjerú*. — Denngerud 1617. 1657. Dengerud 1723.

Maaske egentlig *Drengjaruð, idet r er bortfaldt ved Dissimilation. Dette kunde forklares af drengr «tyk Stok» (endnu brugeligt i flere Dialekter). Denne Betydning foreligger ved Stedsnavnet Drengr, hvorefter se Fritzer I S. 264 b, endnu som Gaardnavn (Dreng) i Tjølling. S. B. anser Dengerud for opstaaet af *Dengjararuð, af *dengjari «Person, som elter Kalk eller Ler» (jfr. Aasen under dengja).

99, 2. Øsestølen. Udt. *ó'sestølen*. Ogsaa kaldt Røungen.

Af ó s s m., Udlob af Vand: Sæteren ligger ved Elveoset ved Nordenden af Nordre Røungen (se GN. 90, 5).

100. Laa lille. Udt. *lá*. — Ladisgaardt 1578. Laa 1593. Laae 1604.^{1/4}. La 1617. Laa 1657. Laae 1723.

Se Gol GN. 14. Gaarden ligger høit og nær ved Bjella, der indeholder samme Ord. Formen af 1578 synes at maatte bero paa en Misforstaaelse af Navnet.

101. Laa store. — Laae 1723.

102. Laa øvre. — Øf. Laae 1723.

103. Styrkestad. Udt. *styrkesta*. — Styrkestad 1617 (laa da under Gjeldaaker og Bjella). Størkestad 1657. 1723.

Af Mandsnavnet Styrkár, der endnu bruges meget: se PnSt. S. 238.

103, 2. Soljukallakeren. Udt. *sóljukallákern*.

Soljukall betyder «Stamme af et stort Seljetræ (salix caprea)».

103, 4. Kortgaarden. Udt. *kó'ltgaen*.

Samme Navn i Aasnes GN. 114 og Bolsø GN. 97. Af det fra tysk optagne Mandsnavn Kort: se PnSt. S. 168.

104. Bjella. Udt. *bjæ'lla*. — a Biarlaam DN. II 88, 1310. Bielle, Bielleth 1578. Biellaa 1593. Biella 1604.^{1/1}. 1617. 1657 (2 Gaarde). 1723 (ligesaa).

Samme Navn i Gran GN. 209. Den seldste Skriftform tyder paa Sammensætning af bjár, Gen. af bæ r m. «Gaard», og lá f. «Strandvand», i Folkespr. «Sumpvand, Myrvand»: se GN. 100. Flertalsformen er ved Navne paa -lá meget hyppig i MA. Lydudviklingen har Analogi i det hyppige Gaardnavn Bjelland, ifald dette rigtig forklares som *Bjárland (Bd. VI S. 215). Uvist er, om Bjellaraasen i Eide GN. 4 i første Led indeholder *Bjár lá.

105. Gjeldaaker. Udt. *jæ'ldák*. — a Gældakre DN. II 86, 87, 1309. Gællock NRJ. IV 85, 1528. [Gellach NRJ. IV 328, 1528]. Giellagger 1593. Giellagh 1604.^{1/1}. Giellagger 1617. Giellager 1657. Giellagger 1723 (2 Gaarde).

Første Led sammenstilles i Bd. I S. 362 med Gylder i Vaaler, der i AB skrives Geldar, i Gieldum. Rimeligvis hører det sammen med Folkespr.

gald m. «haard Grund», i Hallingdal «Klippevei» (hvoraf Gallaaker GN. 36 i Opdal): Navnet sigter til de Berghamre, hvorpaa Gaarden ligger. Paa gjeld «gold» kan ikke tænkes, da Gaarden har udmerket Jord.

105, 4. Ottemaalsteigen. Udt. *å'ttemålstaigen*.

Sml. Br.-No. 5 Seksmaalsteigen, GN. 112, 12 Tolvmaalsteigen, GN. 110, 54 Halvemaalet. Om Størrelsen af et Maal Jord se Aasen.

106. Halling. Udt. *hælling*. — j Hellingum NRJ. IV 85, 1528. Holling 1578. Helling 1593. Hellingh 1604.^{1/2, 1/2}. Helling 1617. St. S. 123. 1657. Helling 1723 (2 Gaarde).

Se GN. 20; det første Citat gjælder denne Gaard. Gaarden ligger i en Helling.

106, 9. Anfinlien. Udt. *a'nfinnlie*.

De forskellige Br.-No. af dette Navn er Rester af en gammel Gaard: se GN. 52.

[106, 11. Anfinggaarden].

Rest af en gammel Gaard: se GN. 52. Nævnt i St. S. 121: Aalsgaard med Slaatteli i Anfindsgaardtt i Nerfettlien (se GN. 111).

107. Hov. Udt. *håv* (Dat. *hå've*). — Hoffe 1578. Hoff 1593. 1604.^{1/1, 1/4}. Hoffue 1617. Hoff 1657 (4 Gaarde). Hoff 1723 (4 Gaarde, deraf 1 — gl. M.-No. 10 — med 2 Opsiddere, og 2 Gaarde — gl. M.-No. 191 og 217 — Søndre Hoff; til 191 Andfind Slottlende).

Hof n., hedensk Gudetempel. — Andfind Slottlende var kommet fra GN. 52 Anfindsaatten, der ligger i Nerfettlien, hvor Hov endnu har en Havneret (Br.-No. 15 i den nye Matrikel).

107, 5. Toviken. Udt. *tó'viki*.

Man kunde tænke paa Elvenavnet *Tófa* (se Nes GN. 40), hvoraf bl. a. Tovik i Trondenes GN. 2. Imidlertid ligger Sæteren ved Udlobet af Mjølga (se GN. 83, 2) i Djupsvandet. Det bliver da rimeligst at udlede Navnet af *tó f.* «Afsats i Bjerg, Grønning mellem Klipper». Stedet er omgivet af høie Fjeld.

107, 8. Lysebotn. Udt. *ly'sebåtn*.

Ligger ved en fra Lysebottjernet kommende Bæk. Egentlig vel: Tjernet med den lysende Bund.

107, 9. Skrattegaarden. Udt. *skråttegalen*.

Lignende Navne er Skretteberg i Modum, der i 1456 skrives Skrattaberg, Skrattnas i Egge (Bd. XV S. 230) samt Skratrud i Holt, c. 1300 kaldt Skrattaland (Bd. VIII S. 45). Det bliver da lidet rimeligt i første Led at se Ordet *skratti* m. «Troldkarl» (ogsaa «overnaturligt Væsen, Trold») anvendt som Mandstilsnavn (jfr. K. Rygh S. 57), saaledes som antaget i Bd. XV S. 230. De islandske Navne *Skrattafell* og *Skrattavarða* indeholder Ordet i dets appellativiske Brug (det første i Betydningen «Trold», det sidste i Betydningen «Troldkarl»), og dette kunde ogsaa være Tilfælde ved de nævnte norske Navne. Skrattegaarden vilde da sige: Gaard, hvor overnaturlige Væsener driver sit Spil, hvor det spøger; jfr. Norderhov GN. 139. Isaafald maatte Skrattegaarden være et gammelt Navn. Denne Forklaring kan dog ikke anvendes paa Skretting i Varhaug GN. 59 og Skretta i Sandsvær GN. 26, der vel hører til Dialektordet *skrant* «tør stenet Plet» (skranten «mager, ufrugtbar»), idet nt er assimileret til tt. Ifald Skrattegaarden ikke er et gammelt Navn, bliver det rimeligst at stille det hid; ogsaa Jordens Beskaffenhed taler herfor. Antagelig hører herhen ogsaa de øvrige nævnte norske Navne.

108. Vardeberg. Udt. *va'rabærg*. — Vardeberrig 1617. Warberig 1657. Warberg 1723.

Af Folkespr. vare m., Varde, Merke af opreiste eller opstabilede Stene, f. Ex. paa et Fjeld: der er et høit Fjeld ved Gaarden, hvor der rimeligvis har været en Varselsvarde. Ordet svarer til oldn. *varða* f. Opstilling af Træ eller Sten, til Afbrænding som Signal, til Afmærkning af Veiløje eller til Mindesmerke. Formen vare skyldes Sammenblanding med det fra oldn. *vare* m. stammende vare «Vare, Agt, Varetægt» (nogle Steder udtales dog *vale*). Samme Navn paa Ringsaker GN. 316, Mostero GN. 2 o. fl. St.

109. Ulshagen. Udt. *ú'tshājinn*. — Vlfshage 1593. Wlfshaffue 1604.^{1/4}. Vlfshauge 1617. Wltzhagenn St. S. 123. Wlfshauge 1657. Ulshagen, Ulshaugen 1723 (2 Gaarde).

Af Mandnavnet Ulf, der endnu bruges paa flere Steder: se PnSt. S. 270.

110. Sundre. Udt. *su'ndre* [*su'ndré*]. — i Sundrini DN. III 240, 1358. i Sunrin DN. V 181, 1359 (nederste Gaard). a Sonrynni DN. II 288, 1360. a Svrnini DN. V 237, 1382. i Sunrine DN. I 460, 1412. j Sundren NRJ. IV 85, 1528. [Sundre DN. XVI 759, 1539. Søndre DN. XVI 758, 1539 (under Præstegaarden)]. Svnd (!) 1578. Søndre 1593. Søndre 1604 (3 Gaarde, deraf $\frac{1}{1}$ og $\frac{1}{2}$). Søndre St. S. 123. Sundre 1657 (3 Gaarde). Sundre 1723 (2 Gaarde, deraf den ene — gl. M.-No. 15 — med 2 Opsiddere).

Sundr(v)in, af sundr «itu, fra hinanden», og vin. Altsaa egentlig: for sig selv liggende Eng. Kunde muligens ogsaa være Sundrvin, den sydlige Eng, Sørengen (oldn. *sundri* «sydlig» forekommer enkeltvis).

110, 5. Bosset. Udt. *bå'ssæt*.

Paa Karterne skrives urigtig Baadsæter. Første Led er bot(n)s, Genitiv af botn, ikke i den hyppige Betydning «Dalsænkning» (Sæteren ligger høit), men rimeligvis som Navn paa det nærliggende Tjern (Bossettjernet).

110, 7. Troldøen. Udt. *trå'llåine*.

Vistnok at forståa som en Ø, hvor Trolde mentes at holde til. Sml. det hyppige Troldalen.

110, 16. Aasegaarden. Udt. *å'segalen*.

Jfr. Aasegaard i Lier GN. 183, 4. Snarest af Kvindenavnet Ása (se PnSt. S. 14 f.), medens det hyppige Aasgaard(en) almindelig indeholder åss m. «Bjergaas».

110, 33. Grostølen. Udt. *gró'stølen*.

Skr. paa DK. Groe Sæter. Ligger nær ved en Bæk, der synes at have baaret Navnet *Grófa — af gróf f. «Bækkeleie» —, idet der ved dens nedre Løb ligger en Plads, som paa AK. kaldes Grove. Til Formen se Gol GN. 20, 23, 22. 59, 23. Grostølen i Hol GN. 60, 9 indeholder vel Appellativet gróf.

110, 40. Skarpsno. Udt. *skå'rpsnó*.

Maaske opkaldt efter Skarpsno ved Kristiania, der er omdannet af Escarpe du Nord («Nordskansen»).

110, 54. Halvemalet. Udt. *há'tvemåle*.

Sml. Halvemaal i Sande. Egentlig: Halvdelen af et Maal Jord; sml. GN. 105, 4.

111. Aal Præstegaard. — i prestgardenom i All DN. III 465, 1419. [a prestgardhenom j Aal DN. XV 49, 1430]. presthagarden i Aal DN. VI 685, 1510. [prestebollidt DN. XVI 785, 1539]. Aalsgaard med Slaatteli i Anfindsgaardtt i Nerþettlien St. S. 121.

Om Anfindsgaardtt se GN. 52 og 106, 11: Anfulien var gjennem lange Tider beneficeret Kirken i Aal (Mehlum S. 123). — Blandt Sætrene nævnes i St. S. Hoffdegaard: se GN. 86.

112. Hus. Udt. *hús*. — Huss NRJ. IV 85, 1528. Huuss 1578. 1593. Huus 1604.^{1/1}. Huþ 1657. Huus 1723.

Ordet bruges sjelden usms. i Ental som Gaardnavn (f. Ex. Laanke GN. 161), men oftere i Flertal.

112, 9. Hollene. Udt. *hóllidn* [opgivet *há'lo*].

Maa være samme Navn som Hallidn, hvorom se Nes GN. 12, 11: Sæteren ligger i en Helling ved Hallenuten. Vokalen maa antages indkommen fra Ental (oldn. *hǫll) eller fra Dativ Flt. Oldn. har kun hallr m. «Bakke, Helling», men Stedsnavne synes at bevise et *hǫll (Incl. S. 58), svarende til det hallingdalske hall f. Man ventede i Aal Vokalen å for oldn. ǫ, dog forekommer tildels herfor ø.

113. Leksvold. Udt. *lækksvól*. — a Leiksuaale DN. II 88, 1310. Leicksuaall NRJ. IV 85, 1528. Liguoll 1560. Lexuoldt 1578. 1593. Lexualld 1604.^{1/1}. Lexuoldt 1617. St. S. 123. 1657. Lexwold med Stage 1723 (2 Opsiddere).

Forklares i PnSt. S. 173 f. af Mandsnavnet Leikr, der af og til findes i Norge i den senere MA. Sidste Led er Folkespr. vaal m. «Stammer og Rødder af fældede Trær» (Incl. S. 84). Skriftformen skyldes den hyppige Forveksling med vǫllr. Sml. Gol GN. 83. — Stage er samme Navn som Gol GN. 12, 8; se GN. 97.

113, 2. Vallene. Udt. *vállidn*.

Se GN. 96, 2.

114. Stave. Udt. *sta've*. — a Stafwin DN. II 86, 1309. a Stafvin DN. II 88, 1309. Stafin DN. II 90, 1310. a Stafuinne DN. I 460, 1412. [Staffuen DN. XIII 147, 1509. Stafue DN. XVI 592, 1526]. Stauen NRJ. IV 85, 1528. Staffne(!) c. 1520. Staffenn 1578. Staffuin 1593. Staffue 1604.^{1/1}. Staffuenn 1617. [Staffue DN. XV 695, Vidisse af 1619]. Stave 1723 (2 Opsiddere).

Stafvin, af stafr «Stav» og vin. Anledningen til Navnet er uklar (jfr. Incl. S. 78). Samme Navn er Stovi i Bærum GN. 62 og Stovin i Fet GN. 17.

115. Rime. Udt. *rí'me*. — Rimenn NRJ. IV 85, 1528. Rijnmenn 1578. Riimenn 1593. Rimmenn 1604.^{1/1}, ^{1/2}. Rimenn 1617. St. S. 117. Rimme 1657 (4 Gaarde). Rime 1723 (3 Gaarde, 1 Gd. Nordre Rime og 2 Gde. Søndre Rime).

Da Rime i Flaa GN. 14 og i Krødsherred GN. 204, 1 er for unge til at indeholde vin, er vel det samme at antage for denne Gaard.

115, 7. Spjotakeren. Udt. *spjótákern*.

Sagdes at have Navn efter en Mand kaldet Spjoten (O. R). Spjót (Spyd) forekommer i Oldn. to Gange som Tilnavn (i det ene Tilfælde siges udtrykkelig, at Bæreren havde Navnet efter sit ypperlige Spyd); se K. Rygh S. 62.

115, 16. Fly. Udt. *flý*.

Efter den nuværende Eiers Sigende er Navnet først indført 1824 (O. R.). Fly n. og f. «vid fugtig Fjeldslette med smaa Kjør», tildels ogsaa «Vandpyt med flad sivbevoxet Grund».

115, 17. Skalle. Udt. *skalle*.

Folkespr. skalle m., tør og stenet Forhøining. Navnet forekommer oftere. Sml. Br.-No. 21 Skallehaugen.

115, 22. Gyrinosen. Udt. *jýrinose*.

Sæter ved et Vand, som paa Karter (og hos Vibe S. 133) skrives Gjøranaasvand, medens det søndenfor liggende Fjeld kaldes Gyrinøstinden. * Gygrinø, af gygr f. «Jættekvinde» og nōs f. «Næse», dernæst «smal Brink, fremragende brat Forhøining» (Incl. S. 69): Jættekvinderne tænktes udstyrede med lange spidse Næser (eller: det Fjeldfremspring, hvor en Gygr holder til). Folkespr. gygr, gyr, gjur(e) bruges ofte i Fjeldnavne, saaledes i Gyrihaugen paa Krok-skogen, om hvilken Wiel XXX S. 166 (jfr. S. 174) bemærker: «Gyrihougen, i gamle Dage kaldet Gjograhougen, af den før ommeldte Gjogra, som der skal have tilholdet». Om det til Gyrinosen knyttede Sagn se Mehlum S. 240.

116. Bakketeigen. Udt. *bakketaigen*.

117. Jørgensgaard Nos. Kaldes *nās* (i Hol *nøs*). — Noss Jørens-gaard 1617. Jørgensgaard Nos 1723.

GN. 117—121 kaldes alle for Nos, idet Specialnavnene ikke er i Brug.

a Nos DN. II 324, 1371. III 465, 1419. [Noess DN. XV 94, 1490]. Nooss NRJ. IV 85, 1528 (3 Eiere). Naass NRJ. IV 385, 1528. Ness (!) 1578. Noss 1593. Noß 1604.^{1/1, 1/1, 1/1, 1/1}. Noeß 1657 (5 Gaarde).

Nōs f. «Næse, fremspringende Spids af en Klippe, smal Brink eller Bakke» er fra Fjeldnavn oftere blevet Gaardnavn: se Incl. S. 69 og sml. GN. 115, 22. Grændens Navn *na'sagaladn* indeholder den gamle Genitiv *nasar*, der endnu i Folkespr. bruges i Sms. (*nasa-*). Falsk er den af Munch Beskriv. S. 133 anførte Form *H n o s s*.

117, 1. Tolleivsgaarden. Udt. *tållai fsgaten*.

Se Nes GN. 74.

117, 3. Belluteigen. Udt. *bællutaigen*.

Formen synes ikke at kunne sammenstilles med *Bellungardr*, der i 1331 nævnes som Part af Rustad i Ø. Gausdal, idet man da ventede *Belle*. Maaske er første Led et Adj. *bellut, der kan høre til det under Sigdal GN. 18, 3 omtalte *bell «rundagtig Forhøining».

117, 4. Beithovd. Udt. *bai'thovd*.

Sæter ved Fjeldet Beithovd. Dette Navn kan neppe høre til det i NE. S. 9 omhandlede Elvenavn *Beita* (*Beit*), da den forbyfydende Elv *Lauvdøla* vistnok oprindelig hed *Lau fa*. Det indeholder da rimeligvis Folkespr. *beit* f. «Ris, friske Kviste til Foder». Sml. *Rishovd*.

117, 5. Gjoto. Udt. *jø'tó*.

Dat. Flt. af Folkespr. *gjota* f.: se GN. 15, 7.

118. Torkelsgaard Nos. — Noss Torkildsgaard 1617. Torkild-gaard Nos 1723.

Se GN. 117.

118, 2. Tveito. Udt. *tva'itô*.

Dat. Flt. af *tveit f.*: se Norderhov GN. 29.

119. Gunnildgaard Nos. — Noss Gunnildsgaard 1617. Gunnildgaard 1657 (under Nos). Gunnildgaard Nos 1723 (2 Opsiddere).

Se GN. 117.

120. Aslaksgaard Nos. — a Nos i Aslaxgardhe DN. XI 114, 1412. i Noss i Asslakkgardh DN. III 717, 1493. Noss Aslachsgaard 1617. Nos 1723.

Se GN. 117.

120, 2. Hallebraat. Udt. *h'allebr'att*.

Forklares af hall m. «Helding» og Adj. bratt (O. R.). Noget Hankjønsord hall (svarende til oldn. hallr m. «Helding») opføres dog hverken af Aasen eller af Ross. Derimod opgiver den sidste med rette som hallingdalsk Form hall f.: se Nes GN. 95, 9, Hemsedal GN. 83, 8, Aal GN. 95, 9. Sidste Led kan ikke være rigtig tydet: det maa være Folkespr. brot n. «brat Helding, Brink» (se Indl. S. 46). Hallebraat ligger paa en Holding, der ender tverbrat.

120, 9. Raaen. Udt. *rå'ó*.

Dat. Flt. af *rå f.* «Vraa»: se Norderhov GN. 4.

121. Arnegaard Nos. — Arnægard a Nos DN. XI 45, 1354. a Nos i Annegardhe DN. V 307, 1403. Arnegaard 1657 (under Nos). Arnegaard Nos 1723.

Se GN. 117.

121, 7. Randedokken. Udt. *ra'ndedåkkji*.

Se GN. 92, 5. Døkk f., Fordybning.

122. Skottebøl. Udt. *skåt'tebøl*. — Skofftebøll 1593. Skattebøell 1617. Schatebøll 1657. Schatteboel 1723. [Alm. skr. Skattebøl].

*Skoptabøeli, af Mandsnavnet Skopti, der nu forlængst er uddød (se PnSt. S. 225), og bøli n. = bøl «Opholdssted, Bolig» (Indl. S. 46). Til Lydudviklingen sml. Folkespr. atter af oldn. a p t r.

122, 2. Store-Vieren. Udt. *stó'revieren*.

Efter Tollef Breie voxede her umaadelig svær Vier, da Stolen ryddedes af hans Far. Vier er efter Mehlum S. 271 Navn paa en Sæter i Flaa, forklaret deraf, at her voxer meget Vier.

123. Strand. Udt. *strånd*. — Strand NRJ. IV 85, 1528 (4 Eiere nævnes). Strandh DN. IV 826, 1545. Strandt 1578. 1593. Strånd 1604.^{1/1},^{1/1},^{1/1},^{1/1}. Strand Amundsgaard, Gulbrandsgaard, Ambegaard 1617. Gulbrandtzgaard Strand og 5 andre Gaarde Strand 1657. Strand 1723 (7 Gaarde).

Grønden, der ligger ved Strandefjorden, benævnes *strandagaladn*. — Det forsvundne Ambegaard indeholder Mandsnavnet Ambi eller Kvinde-navnet Amba, der ofte forekommer i MA. og egentlig er Kjæleformen til Arnbjørn og Arnbjørg: se PnSt. S. 5.

123, 1. Pletten. Udt. *ple'tten*.

Nyt Navn. Synes at maatte være Ordet «Plet», der dog ikke forekommer i Stedets Dialekt eller overhoved i Folkespr. (kun plita, jfr. Sigdal GN. 149). Sml. Flekken. Omkring Gaarden er meget ulændt, Hauger og Knauser.

123, 2. Aslegaarden. Udt. *a'slegalen*.

Af Mandsnavnet Asle, der af Aasen anføres fra Hallingdal og Buskerud og svarer til Atle i Sogn og paa Voss, oldn. Atli: se PnSt. S. 20 f.

123, 5. Lankene. Udt. *la'nkadn* [Dat. *la'nkó*].

I Thj. VSS. 1891 S. 208¹ (Bd. IV, 1 S. 167) bemærkes herom, at Navnet forklaredes at sigte til lange Akerstykker. Lankene i Aal er en Odde i Vandet, der dauner en Jordrante. Benævnelserne forklæres at sigte til Ryggen (Eggen) af Ranten. Hermed synes at høre sammen det trondhjemske Gaardnavn Laanke (L a n k a, Gen. L o n k u): se Bd. XIV S. 174, ogsaa i Øier GN. 52. Ordene antages paa de anf. St. for afledede af Adj. «lang», hvilket giver Betydningen «lang Strækning» (Ross har fra Telemarken lang m. «Strækning»). De sigter da nærmest til Jordveiens Form; sml. Langen (og Smalen) som Gaardnavn (Bd. IV, 2 S. 91). Imidlertid kan L a n k i, L a n k a ligesaa vel være afledet af l o n f. «lang Stabel, Husrække» (Folkespr. laan ogsaa «lang Bygning, Svalegang», i sidste Betydning synonymt med lang m.), hvortil Gaardnavnene Laane og Laanan (Bd. XVI S. 62).

123, 11. Feten. Udt. *fé'te*.

Fit f.: se Indl. S. 49. Br.-No. 18 Fekjene, udt. *fé'kjadn*, er Fit. af samme Ord. Se ogsaa Br.-No. 53 samt Hole GN. 18.

123, 14. Smetbak. Udt. *smæ'tbåk*.

Imperativnavn (af smetta «smutte»): se Indl. S. 19 og Hol GN. 64, 1.

123, 25. Mefarningen. Udt. *mé'farningen* [ogsaa opgivet *mé'faringen*].

Sæter ved Mefarningen Vand, hos Wiel XXXII S. 128 skr. Medfanningen. Den nuværende Udtale maa herefter skyldes Restitution efter far n. «Ve», idet Ordet er blevet opfattet som «det midtvejs liggende Vand»: Mefarningen ligger nær en gammel «ferdaveg» midtvejs mellem Strandefjorden og Søndre Røningen og mellem Aal og Dagali; sml. Navne som Hal(v)far (se Hol GN. 42, 4). Skjønt jeg holder denne Opfatning af Navnet for den rimeligste, vil jeg ikke benegte Muligheden af en Forbindelse med Folkspr. mefar (midfar) n. «indskaaren Rand, som passer til en ophøiet Kant paa den underliggende Stok; jfr. Medragstjernet, Medragstjuvet mellem Krødsherred og Flaas, af det ensbetydende medrag.

123, 30. Langeland. Udt. *la'ngeland*.

* L a n g a l a n d, almindeligt Navn paa Vestlandet, sjældent paa Østlandet og nordenfjelds; sigter vistnok til langstrakt Jordvei (Bd. II S. 322).

123, 31. Guropladsen. Udt. *gú'róplassen*.

Af Kvindenavnet Guro, der er oldn. Guðrún: se PnSt. S. 101 f.

123, 45. Gjerdnes. Udt. *jæ'lnes*.

Kan ikke indeholde Elvenavnet Gerðr, Gerða (NE. S. 70 f.), idet Bruket ligger et godt Stykke borte fra Gjerdnes Vandfald (Br.-No. 46) paa den anden Side af Dalen, og desuden den Elv, der danner det sidste, heder Kulu. Maaske af Kvindenavnet Gerðr (se PnSt. S. 88), der efter Aasen endnu bruges ved Bergen; eller til hallingdalsk gjæle f. «liden indhegnet Plads». Her er et lidet Nes.

123, 53. Fetagaarden. Udt. *fé'tagalen*.

Den hallingdalske Dialekt har ved Siden af det til oldn. fit f. svarende fēt f. (Fit. fēkja) ogsaa et fēt m. (Fit. fēti): se Gol GN. 17, 30. Den første Form nævnes af Ross, den sidste af Aasen. Til Hankjønnsordet horer Fetagaarden, medens Fekjastolen i Aal GN. 48, 3 horer til Hunkjønnsordet. Se Br.-No. 11.

123, 58. Paa Bakken. Udt. *på bakka*.

Præpositionsnavn. Eieren siges dog at kaldes Ola Bakka (O. R.).

124. Tune. Udt. *tú'ne*. — [paa Tunene DN. XVI 87, 1424 (Afskrift fra 17de Aarh.). nordregarden paa Tune DN. XVI 592, 1526]. Tunen NRJ. IV 85, 1528. [nordre gaarden i Tune DN. XVI 787, 1545. nordre gaarden paa Tune DN. XVI 795, 1547]. Øde Thunn 1578. Tune 1578. Thune 1593. 1604.^{1/1, 1/2}. 1617. 1657 (2 Gaarde). 1723 (ligesaa).

Gaardnavnet Tune udgaar sedvanlig fra Flt. *Túnir* eller fra Dat. Ent. *Túni*. Her kunde muligens foreligge en Sms. med *vin* (*Túnvin*): se Indl. S. 82. Appellativet udtales *tón*. — Tune søndre og Tune nordre er endnu Navn paa Br.-No. 1 og 2.

124, 9. Tuva. Udt. *tú'va*.

Er vistnok bestemt Form af *þúfa* (hallingdalsk *tuve*), men kunde efter Formen ogsaa være ubestemt Flt. af det hallingdalske *tuv* m. «Top, noget spids Forhojning paa en Flade»: se Indl. S. 83.

125. Sundbrei. Udt. *su'mmrei*. — Sundbre (øde) 1578. Sundbred 1593. Sundbredt 1604.^{1/2}. Sundbreidt 1617. Sundbreen 1657. 1723 (2 Gaarde, hver med 2 Opsiddere).

Gaarden ligger ved Strømfjorden nær ved GN. 127 Breie (kun adskilt derfra ved Sandaaker, der vel er udskilt, med hvis Navn Sundbrei vistnok er sammensat, idet e't er afslidt i Udtalen (de sedvanlige Skriftformer er Breen og Sundbreen). Første Led kan ikke være *sund* «Fergested», men maa være *sunn* «Sør»: Dalen regnes at strække sig fra syd til nord, istedenfor fra øst til vest. I Virkeligheden ligger Sundbrei nordøst for Breie.

125, 4. Haldalen. Udt. *hálldalen*.

Sæter ved Haldalsvandet paa Grænsen mod Numedal. Af Elvenavnet *Hq11 eller *Hallá (sm. NE. S. 90), der vel ogsaa ligger til Grund for Elven Haldola mellem Aal og Aurland.

125, 10. Hollebakken. Udt. *há'lebakkin*.

Ligger i Bygden. Oprindeligt Navn Holledokken (udt. *há'ledákki*), der er et bedre Navn end det tautologiske Hollebakken. Jfr. GN. 112,9 og Gol GN. 72.

125, 12. Skriu. Udt. *skri'u*.

Se Nes GN. 39, 10.

126. Sandaaker. Udt. *sa'ndáker*. — Sanager 1657. Sandagger 1723.

Gaarden ligger ved Udlobet af en Bæk i Strømfjorden. Her er mest Sand. Gaardnavnet er meget hyppigt paa Østlandet.

127. Breie. Udt. *brei'e*. — Breidhen NRJ. IV 85, 1528. [Bredenn smst. 84]. Breenn 1578. 1593. Nedre og Øvre Breenn 1604. ^{1/1, 1/2}. Breden St. S. 119. Breenn 1657 (2 Gaarde). Breen 1723 (4 Gaarde, deraf 1 Nordre Breen og 1 Søndre Breen samt 1 Underberget).

Se Norderhov GN. 83. Samme Navn i Hol GN. 1. Efter denne Gaard har Breiefjeringen Navn. (De øvrige endnu brugelige Fjerdingsnavne er Sata- og Votndals- eller Fanterudfjeringen).

127, 2. Ekrene. Udt. *ai'krudn* (Dat. *ai'krô*).

Se Gol GN. 37, 5, Hemsedal GN. 51.

127, 18. Grevsgaard. Udt. *græ'ffsgal*.

Ligesom Grevsgaard i Nore GN. 115 vel af Mandsnavnet *Greipr*, der af Aasen nævnes fra Hardanger og Søndhordland (*Greip*): se PnSt. S. 92 f. (hvor dog denne Gaard ikke nævnes).

127, 21. Under Berget. Kaldes *ga'len*. — Underberget 1723 (nævnes som en af Breiegaardene).

127, 28. Rotebakkedokken. Udt. *rô'tebakkdâkki*.

Af *rô't f.*, Rod.

128. Breiehagen. Udt. *brei'ehâjinn*. — Haugen 1723.

Se GN. 127.

129. Bækkestad. Udt. *bæ'kkista*. — Bechestad 1657. Bæchestad 1723 (2 Opsiddere).

Ligger ved en Kvernbæk. Maa være et temmelig nyt Navn.

[**130. Fødalen.** Udt. *fô'dalen*. — Har været skr. Foldalen].

Ligger ved et Vand (Fødalsvandet), der har Afløb til Djupsvandet og hos Wiel XXXII S. 128 kaldes Fyrdals-Vandet, paa AK. Folden Vand. Følgelig maa Fødalen være opstaaet af *fôldalen* ved Dissimilation. Til Grund ligger rimeligvis Elvenavnet **Fylja*, hvorm se NE. S. 62; dog var ogsaa **Fqrð* (NE. S. 57) muligt.

FORSVUNDNE NAVNE.

å Flatanum DN. II 86, 1309.

Flati m. «Flade». Flaten er et meget alm. Gaardnavn.

Flotsol (i Aal S.) NRJ. IV 85, 1526.

Maaske egentlig **Fljótshóll*, af *fljót n.* «Vandsamling, rindende Vand» og *hóll m.* «rundagtig Høide».

Presgardhen (i Torpe) NRJ. IV 85, 1528.

NEDLAGT KIRKE.

Efter Wiel XXXII S. 113 (og Palludan) skal der ved Hovdegaard (GN. 86), der tidligere var Sæter under Aal Præstegaard, have staaet et Kapel paa en Plads kaldet «Nordbye».

3. Hagen. Det er den -- Hagen 1667 1707

3. Gylkegaard. Det er den --

16. Hagen. Det er den -- Hagen 1667 1707

HOL HERRED.

Herredets og Sognets Navn: Hol, udt. *hø'le* [kun om Bygden Hole (GN. 7—20), hvor Kirken ligger, alm. skr. Holet; Herredsnavnet udt. *hól*, Dat. *hó'le*].

Ældre Navneformer: ecclesia de Hol PN. 24. Hols kirkja, sókn DN. III 465, 1419. IV 728, 1483. IX 406, 1499. X 137, 1443. III 761, 1511. [Hull, Holl s. DN. XIII 106, 1477. Holskyrky s. DN. XIII 147, 1509. Holls kireksogn DN. XV 494, 1530].

Hóll m., isoleret, særlig rundagtig Høide; jfr. Hole Herred. Formen hole m. bruges i Hallingdal i Betydningen «liden Skogstrimmel, Lund»: se Indl. S. 56. Sognavnet har vel oprindeligt været Gaardnavn: sml. GN. 11 og 19.

Hol blev adskilt fra Aal ved Resl. ^{10/10} 1869 og eget Herred ved Resl. ^{1/1} 1877. Hols Kirke var oprindeligt Stavekirke; den nedreves og opbyggedes paany af Træ 1697 (Vibe). Den ligger ved Nerol, men skal efter et hos Mehlum S. 80 meddelt Sagn oprindeligt have ligget ved Søndrol, hvoraf en Part kaldes Kyrudalen (der maaske kunde tænkes opstaaet af kyrkju- ved Dissimilation), ligesom en nærliggende Aker kaldes Kyrkjeaakeren og en nærliggende Kilde Prestkildu.

Ustedalens Kapel blev opført ifølge Resl. ^{12/3} 1888. Den er ligeledes af Træ.

Hovet Kapel oprettet efter Resl. ^{16/11} 1907.

Gaardenes Navne: **1. Breie.**

Se Aal GN. 127.

2. 3. Breiehagen.

Se Aal GN. 128.

3, 1. Sveinhaugen. Udt. *svai'dnhaugen* (Dat. *-ji*).

Af Mandsnavnet *Sveinn*, med *-du* af *-nn*. Jfr. GN. 43, 5.

4. Reinton. Udt. *rai'ntón*. — Renntho (øde) 1578. Reinntun 1604.^{1/4}. Renntun 1617. Rintoen 1657 (2 Gaarde). Rindtoen 1723 (ligesaa).

Af Elvenavnet Rein(a), Hrein(a), hvorom se NE. S. 188: Gaarden ligger ved en Bæk. Sidste Led er tó f. «Afsats i et Fjeld»: Gaarden ligger høit paa en Terrasse i Aasbrynet. Formen er bestemt Dativ: se Indl. S. 81. Grænden kaldes Reintogrænden.

5. Slettemoen søndre. Udt. *slé'ttemón*. — Slettemo 1593. Slete Moen (Ødegaard under Nerol) 1617. Slettemoe 1657. Slettemoen 1723.

6. Slettemoen nordre.

6, 2. Sausgaardhaugen. Udt. *sau'sgalhaugen*.

Se GN. 57, 5.

6, 5. Aarsetstølen. Udt. *á'rsetstølen*.

Er vel kommet fra GN. 51, 3, 4.

6, 9. Helgegutøen. Udt. *hø'ljegútøine*.

Ligger paa en Ø i Hallingdalselven. Jfr. Aasegutpladsen i Nes GN. 87, 9.

6, 10. Timren. Udt. *tí'mmra* (Dat. *-runn*).

Folkespr. timbra f. «Tommerverk i en Træbygning».

7. Soleim. Udt. *só'laim*. — Sollem 1657. Sollum 1723.

Se Flaa GN. 7.

7, 7. Evjudalen. Udt. *i'vjudalen*.

Ligger — ligesom GN. 41, 3 — ved Evjuaaen, hvis ældre Navn maaske er Efj a: se Norderhov GN. 142, 2, Gol GN. 18, 1.

8. Rue. Udt. *rú'e*. — Øde Rudh 1578. 1617 (da under Seim). Ruud 1657. 1723 (2 Gaarde).

Se Aal GN. 95.

8, 4. Mølnedalen. Udt. *mø'lnedalen*.

Af mylna f, Mølle.

8, 9. Iungsdalen. Udt. *i'ungsdalen*.

Sæter ved den nordlige Del af Djupsvand. Paa DK. skrives Idungsdalen. Vistnok af et Mandsnavn *Iðungr, der foreligger i Idungssas RB. 8, nu Jonsaas (udt. *jongsås*) i Saude Telem., og i Idinghstadir RB. 25 i Gjerpén (der er ogsaa et gammelsvensk Gaardnavn Idhingxstadium, se Hellquist, Ortnamn på -inge S. 63); jfr. ogsaa Idebrud under «Forsvundne Navne» paa Modum. Jfr. PnSt. S. 149.

9. Hagen. Udt. *há'jinn*. — Haugen 1657. 1723.

Den falske Form Haugen skyldes den danske Skriver (Have skreves tidligere i Dansk Hauge).

9, 6. Gyrihaugene. Udt. *jý'rihaugadn*.

Har intet at gjøre med Gyrihaugen paa Krokskogen (se Aal GN. 115, 22), men stammer fra den første Beboer Gyri-Knut, der hørte til en vistnok indvandret Gyrifamilie (vel af Kvindenavnet Gyri, oldn. Gyriðr).

10. Seim. Udt. *saim*. — Sem 1578. Sæmb 1593. Semb 1604.^{1/2}. Semb 1617. 1657 (2 Gaarde). Sem 1723.

* Sæ(h)eimr, Sjøgaarden (af sær m., Sjø): Gaarden ligger ved Hølsfjorden. Om det hyppige Gaardnavn Sem, Seim, Sim, Siem se Thj. VSS. 1892 S. 228 ff.

11. Søndrol. Udt. *si'ndról.* — i Sunderhole DN. III 465, 1419. a Svndrol DN. IV 728, 1483. i Sundrodum(!) NRJ. IV 84, 1528. [Sindroll DN. XIII 802, 1558]. Sonderud (!) 1578. Sønderaall 1593. Synderaall 1604.^{1/1}, ^{1/1}, ^{1/1}. Søndre Aall 1617. Søndroll St. S. 118. Synderaall 1657 (2 Gaarde). Søndreaal, Sønderaal 1723 (3 Gaarde, den ene — gl. M.-No. 33 — med 2 Opsidere).

Forklars i PnSt. S. 239 som * *Sundrahóll*, Sæmsetning af *hóll* m. «rundagtig Høide» med Mandsnavnet *Sundri*, der endnu bruges (Sundre, Søndre). Til Udtalen sml., at Stedsnavnet *Sund* findes udtalt *sinn*. Kunde vel ogsaa være * *Syndrihóll* (Sorhol), til Folkespr. *syndre* = oldn. *syðri* (enkeltvis *sundri*). Søndrol i Vang i Valdres er vistnok af forskjellig Oprindelse (se Bd. IV, 2 S. 315); ogsaa dette findes skrevet Sønder-Aal. Sml. GN. 19.

11, 3. Smattan. Udt. *småttann.*

Maaske oprindelig Smattang, som det ogsaa har været skrevet (O. R.). Overgangen af -ang til -ann vilde da have Sidesykke i Kanpang i Botne og Tjelling, der udt. *kanpann*. Maaske egentlig Navn paa et nærliggende Tjern; isaafald vel opr. Smattand, sigtende til Vandets smattende Lyd. Sml. GN. 32,17.

11, 13. Oleimset. Udt. *ólaimsét.*

Af Mandsnavnet Óleifr, en Sideform til Ólafr, endnu brugelig i Hallingdal og Voss: se PnSt. S. 189 f. Sml. Olumstad i Vaale GN. 65, Olemstad i Vegaarsheien GN. 38.

12. Laeeng. Udt. *lœ'ing, lœ'ingji.* — Laeeng 1657.

Lœeng (normaliseret lœdeeng) betegner efter Aasen et afsidesliggende Engstykke med en Hølade for sig selv. Oldn. *(h)lœðueng, af (h)lœða f. «Lade». Om -ing for -eng se Indl. S. 49; her har dog Kjønnen holdt sig.

13. Myre øvre. Udt. *œvre mj'ró.* — Myrre 1604.^{1/1}. Ofluemyre 1657. Øvremyre 1723.

14. Myre nedre. Udt. *nære mj'ró.* — j Myrum NRJ. IV 84, 1528. [Neremyra (Gen.) DN. XV 494, 1530]. Myre 1578. 1593. Nedre Myre 1604.^{1/2}. Myre 1617. Neermyre 1657. Nedremyre 1723.

15. Mehus. Udt. *mê'hús.* — j Midhusum NRJ. IV 84, 1528. Møhus 1578. 1593. 1604.^{1/2}. 1617. Medhus 1657. Medhuus 1723 (2 Gaarde).

Se Aal GN. 21 og sml. GN. 50 ndfr.

15, 2. Venevoldene. Udt. *vœ'nevolladn.*

De smukke Volde.

15, 4. Kløvsteinhaugen. Udt. *klœ'vstainhaugen.*

Første Led er Folkespr. *klov n.* «Kløft, Revne»; sml. Klovstein i Skjold, Klovsteinsbeitet i Saude, Kløvningsten i Skjeberg GN. 51, 4 og det flere Gange forekommende Klomstein, Klommestein (Klœfnisteinn), hvorm se Ø. Eker GN. 108.

15, 7. Hjalmepladsen. Udt. *jâlmeplassen.*

Af *hjalmr m.*, Stak af Hø, Korn eller lign.: se Indl. S. 55.

16. Nestegaard. Udt. *næ'sstegal.* — Nestegaard 1593. 1604. 1657. 1723 (2 Gaarde, den ene — gl. M.-No. 37 — med 2 Opsidere).

* *Neztigarðr*, den nederste Gaard. Sml. GN. 35 og under GN. 70.

16, 9. Varaldset. Udt. *væ'rallsæt*.

Sæter ved Varaldkjernet. Vistnok samme Navn som Varalden, Sjø i Vinger, i NgL. II 491 skr. i Verald (Bd. III S. 215). Rodvokalen er forandret ved Tiljevning. Den egentlige Betydning synes at være: den rolige, stille (sml. oldn. vera «Hvile, Ro»). Beslegtede Navne er Versjøen mellem Aal og Hemsedal, der har Aflob gennem Verelven, samt Sjøen Væren i N. Trondhj.: se NE. S. 294.

16, 10. Kløkk. Udt. *kløkk*.

Kunde høre til kløkk r (k l ø k k r) «blød, myg», sigtende til det myge Fjeldgræs (kløkket Gras), og er blevet mig saaledes forklaret. Rimeligere er det maaske at antage Ordet for et Fjeldnavn, saaledes som formodet i Bd. XIII S. 96 for Kløkk i Hjørundfjord og Ørskog. Jfr. Klokken, et Fjeld i Solør.

16, 10. Snoia. Udt. *snåi'a* [opgivet *snøi'a*].

Folkespr. snøyda (snøya) f. «Bortryddelse, bar Plet, Jordstykke uden Græsvext, Fjeldmark ovenfor Skoggrænsen»: Snoia ligger langt oppe i Snaufjeldet. Sml. Snoien i Vang Kr. Besleget er i Snauden om RB. 243 og Snaun i Byneset GN. 79, 1.

17. Halingstad. Udt. *hå'lingsta*. — Haringstadt 1557. Hallingstad (Ødegaard under Nedrejdet) 1617. Haringstad St. S. 123. Hallingstad 1657. 1723.

Har vistnok Navn af, at en Haring (Mand fra Hardanger) har ryddet Stedet. Jfr. Haringstad (alm. skr. Hallingstad) i Aakre GN. 6.

17, 6. Trintepladsen. Udt. *tri'nteplassen*.

Skal have sit Navn efter en Mand «Trinten» fra Trinterud i Aal GN. 57 (O. R.).

18. Helling. Udt. *hæ'lingadn* (Dat. *-gó*). — Helling (øde) 1578. 1657.

Se Aal GN. 20 (og 106).

19. Nerol. Udt. *næ'ról*. — [Neroldt DN. XIII 802, 1558]. Nedre Aall 1593. 1604.¹/₂. 1617. St. S. 123. Neraall 1657 (3 Gaarde). Neraal 1723 (ligesaa).

* *Nedrihóll*: sml. GN. 11, hvor samme Forvanskning af sidste Led (til Aal) foreligger.

19, 3. Tveraaslaatten. Udt. *tvæ'råslåtta*.

Efter Elven Tveraaen.

19, 14. Ruken. Udt. *rú'ken*.

Benævnt efter et Fjeld (paa AK. kaldt Rukenuten). Folkespr. røk m., liden Kornhøb paa Akeren, Stak af 6 Neg. Samme Navn er Ruken i Trøgstad GN. 7; sml. ogsaa Gol GN. 4, 9 og Ruk i Skiptvet. En Aflydsform *Rjúkr* (Hrjúkr) foreligger i Ryk i Vaale og i Ry i Vang Hdm. (se Bd. I S. 3, VI S. 96). En anden Aflydsform er *Rauk* i Nes GN. 101, 12 (jfr. Etym. Ordb. under Raage I).

19, 9. Hogehaug. Udt. *hø'gehaug*.

Den høie Haug.

19, 10. Haugen. Udt. *hau'gen*.

Er fra c. 1870 Præstegaard.

[19, 20. Præstholt].

Se GN. 61, 4.

20. Kvam. Udt. *kvā'men* [Dat. *kvā'me*]. — Quam 1617. 1657 (2 Gaarde). Qvam 1723.

Hvammr m., kort Dal eller Sænkning omgiven af Høider, med Aabning til en af Siderne. Hermed stemmer Beliggenheden. Hyppigt Navn, ofte i Formerne Kvamme, Kvammen: se Aal GN. 29.

20, 5. Krullehaugen. Udt. *krullehaugen*.

Af krull m., der i Hallingdal betyder: Kreds, Klynge, liden Hob. Her vel om Træklynge, lidet Skogholt. Sml. Krulhaug i Kvikne GN. 31, 6.

21. Brattaaker. Udt. *brattåker*. — Brotager 1657. Bratagger 1723.

Navnet findes fl. St., bl. a. i Aal.

21, 2. Stolen. Udt. *stó'len*.

Stolen forekommer ogsaa paa Voss, Stol i Skudenes. Vistnok egentlig Fjeldnavn; som saadant forekommer det oftere: se Bd. XIII S. 134. Nu kaldes Fjeldet Stolsberg.

22. Mørk søndre. Udt. *mørk*. — [Mørk DN. XIII 106, 1477]. Mørck 1578. Morck 1593. Mørck 1604.^{1/4}, ^{1/4}. Mørch 1657 (2 Gaarde). Mørch 1723.

Mørk f., Skog, udyrket Mark, Udmark. Sml. GN. 25.

23. Kirkedelen. Kaldes *kyrkjeluten*. — Kirckedeell (øde) 1578. Kirckedeell St. S. 119. Kirckedeel 1617. 1657. Kirchedelen 1723. Se Aal GN. 64. Lut «Del, Stykke», oldn. (h)lutr m.

23, 2. Hesjabakkene. Udt. *hæ'ssjabækkó*.

Sml. Hesjabakken i S. Aurdal GN. 68, 2. Første Led er *hesjar, Genitiv af Folkespr. hes f. = hesja, Stillads til at tørre Hø eller Korn paa.

24. Hognerud. Udt. *hø'ggnérú*. — [Homneroth (!) DN. XIII 106, 1477]. Hougerud (!) 1617. Haugnerud 1657. Hougnerud 1723. Af Mandsnavnet Høgni, der endnu er i Brug paa Vestlandet: se PnSt. S. 139. Samme Gaardnavn i Urskog GN. 41.

24, 3. Sølesund. Udt. *sø'lesund*.

Sæter ved Turrhaugtjernet og en derfra løbende Bæk. Rimeligvis er første Led hallingdalsk søle «Søle».

25. Mørk nordre. — Mørch 1723.

Se GN. 22.

26. Grot. Udt. *grót*. — Grødt 1578. Grødte 1604.^{1/4}. Grotte 1617. Grot 1657. 1723.

Grjótn., Sten, i Hallingdal udtalt *grjót* (særlig om stenet Strand).

27. Kleppe. Udt. *klæ'ppó*. — Kleppe 1578. 1593. Kleppenn 1604.^{1/2}. Kleppe 1617. 1657. 1723.

Dat. Flt. af *kleppr* m., Klump, Fjeldknaat: Indl. S. 60. Kleppe (Klep, Kleppen) er et meget almindeligt Gaardnavn.

28. Øvrejorde. Udt. *ø'vrejóló*. — j Giordum NRJ. IV 84, 1528. Giorde NRJ. IV 385, 1528. Øffre Giørum 1593. Øffregiore 1604.^{1/1}.

Øffregiorde 1617. Øffre Gerde St. S. 119. Offueriorde 1657 (2 Gaarde). Øfrejorde 1723 (2 Gaarde, den ene — gl. M.-No. 28 — med 2 Opsiddere).

Gerðum, Dat. Flt. af gerði n. «indhegnet Jordstykke, Jorde»: Indl. S. 51.

28, 3. Grovo. Udt. *grø'vó*.

Dat. Flt. af grøff. «Grav», hallingdalsk grøv «naturlig Sænkning eller Hulning i Jorden» (= dekk, høl).

28, 6. Urundlien. Udt. *ú'runnlíe*.

Efter Elven Urunda (udt. *ú'runde*). Endelsen -und(a) findes ofte ved Elvenavne. Stammen ur- kan være oldn. úr n. «Taagereg, fint Regn». Beslegtet er vel Elvenavnet Yrja, der igjen maa hænge sammen med Sjønavnet Aurr: se NE. S. 302.

29. Nedrejorde. Udt. *næ'rejóló*. — Nedre Giorde 1578. Nedre Giorum 1593. Nedre Giorum 1604.^{1/2}. Neerjorde 1657. Neriorde 1723 (2 Opsiddere).

Se GN. 28.

29, 2. Randestølen. Udt. *ra'ndestølen*.

Se Aal GN. 92, 5.

30. Villand. Udt. *vi'lland*. — Velland NRJ. IV 84, 1528. Willandt 1578. 1593. 1657 (2 Gaarde). Willand 1723 (2 Gaarde, den ene — gl. M.-No. 26 — med 2 Opsiddere).

Vel af *Viðland: her er (efter Egnens Forhold) store vide Flader. Navnet Villand forekommer ogsaa i Eidfjord.

30, 3. Bælvasstølen. Udt. *bæ'lvastølen*.

Ligger ved Belgvandet og burde saaledes skrives Belgvasstølen. Bæljavatn er et Vand i Torpe. Belgen forekommer oftere som Navn paa Indsjøer, desuden paa Sund, Skjær og Gaarde. Disse Navne kan ndgaa fra Betydningen «Pose (dannet af et afflaet Dyreskind)» eller fra «Blæsebelg». Sml. Bd. I S. 134. Jfr. svensk Sjonavn Bällsjön, gammelsvensk Bælgisio (Hellquist, Sjönamn S. 80).

30, 6. Granhola. Udt. *grø'nhóla* (mon -hóla?).

31. Rud. Udt. *rú*. — Rud 1657. Ruud 1723.

Se Hole GN. 11.

[**31, 2. Faugelivandet.** Udt. *fau'gelivatne*].

Kaldes ogsaa *fau'gelie*, der maa være opstaaet ved Dissimilation af *Faugleli, d. e. Fugleli: paa AK. heder Stedet Fuglelid Sæter og den Arm af Strandefjorden, ved hvilken det ligger, Fuglelidfjorden (paa DK. Faugelifjorden).

32. Larsgaard. Udt. *lä'rsгал*. — Laissgaard 1593. Laissgaardt 1604.^{1/1}. Loßgaard 1617. Laugesgaard 1657. Larsgaard 1723 (2 Gaarde, den ene — gl. M.-No. 23 — med 2 Opsiddere).

Skjønt det kan synes underligt, at et saa udbredt Navn som Lars (oldn. Lafran, fra 13. Aarh. af, latinsk Laurentius) kan blive Gjenstand for Misforstaaelse, synes nogen anden Opfatning af de ældre Skriftformer ikke mulig. De ældste Former synes at knytte sig til det med Lars identiske Lasse.

32, 2. Torsbu. Udt. *tó'rsbú*.

Af Mandsnavnet Tore.

32, 3. Augunset. Udt. *au'gunnsæt*.

Af Mandsnavnet Augun, der endnu bruges fl. St. og er en sekundær Sideform til Auðun (Auen): se PnSt. S. 25.

32, 6. Myrekvarvbakkene. Udt. *mý'rekvalbakkadn* (Dat. *-bökkó*).

Mýrahvarf er bl. a. det gamle Navn paa Roken Præstegjeld: se dette Herred under «Gamle Bygdenavne». Sæteren ligger paa Myrstrækninger øst for Strandefjorden.

32, 8. Raksteindalen. Udt. *ra'kkstaindalen*.

Sæter ved en Elv der kommer fra Raksteinfjeldet. Rakstein vil sige: rank, ret Sten. Ogsaa Dalen selv er meget ben.

32, 11. Stryknestølen. Udt. *strý'kknastølen*.

Ligger ved en Bugt af Strandefjorden, der paa Karter benævnes Strykneshjorden, hvorfra Hallingdalselven løber ud. Maaske har denne her oprindelig baaret Navnet *Strykna (til stryk m. «sterk Strøm i et Vasdrag»); paa DK. kaldes den Ensetlielven (jfr. GN. 43, 10). Jfr. det gammelsvenske Sjönavn Strykni (Hellquist, Sjönamn S. 579).

32, 13. Løite. Udt. *lø'ite*.

Se GN. 68.

32, 14. Gautedokken. Udt. *gau'tedokki*.

Af Mandsnavnet Gauti, der endnu bruges fl. St.: se PnSt. S. 82, Aasens Navnebog S. 15 og jfr. GN. 76.

32, 16. Hølo. Udt. *hø'ló*, ogsaa opgivet *hø'lu* (Dat. *hø'lunn*).

Mehlum S. 144 skriver Hølu. Hølo f. «Hulning, Fordybning».

32, 17. Ausan. Udt. *au'sann* [opgivet *au'sand*].

Maaske rettere Ausand, som det ogsaa har været skrevet, eller snarere Ausang Sæter (O. R.). Sæteren ligger nær ved Smattan (GN. 11, 3), ved hvilket Navn et lignende Lydforhold er formodet. Ausan ligger ved den Elv, der løber ned i Varaldkjernet. Det synes da rimeligt at antage, at Navnet egentlig tilhører denne: Ausand vilde da være en Sideform til det i NE. S. 8 anførte Ausunda, hvis opr. Form efter S. B. er Ausund, af Verbet *ausa* «øse» med Participleendelsen *-und*.

32, 19. Driftendalen. Udt. *dri'ftendalen* [opgivet *dri'ftendalen* og *dalen*].

Her gaar en Driftevei, der tidligere benyttedes meget. Denne Vei har vel baaret Navnet Driften.

33. Halsteinsgaard. Udt. *ha'llstainsgaaf*. — Haldsteensgaard 1617. Halstensgaard 1657. Halsteensgaard 1723.

Af Mandsnavnet Hallsteinn (jfr. PnSt. S. 114). Sml. GN. 67.

33, 4. Kotet. Udt. *kø'te*.

Kot n., Hytte, lidet Hus (med ett Værelse). Forekommer ofte i Stedsnavne, baade usms. (Kot, Kottan, Kaater, Kaade) og sms. (Bd. XIV S. 227).

34. Vold øvre. Udt. *å'vavøll*. — Aaenuold NRJ. IV 84, 1528. Offuenuoldt 1593. Offuenuoldt 1604.^{1/1}. Offuenuold 1657. Øfuenuold 1723.

Gaarden burde rettelig kaldes Ovenvold, saaledes som Br.-No. 1. 2. *Ojfanvøllr er en sekundær Form for ofan Vallar (egentlig: ovenfor Volden); se Indl. S. 16 og sml. Ovenstrøm i Telemarken.

34, 5. Hølestølen. Udt. *hø'lastølen*.

Høla f., Hulning, Fordybning: Bruget, der tidligere var Støl, ligger i en Sænkning.

34, 6. Hammerkjernstølen. Udt. *hå'markødnstølen*.

Ligger ved Hammerkjernet, der enten er benævnt efter sin Form eller efter de nærliggende Berghamre.

34, 7. Grogaarden. Udt. *gró'galen*.

Forklares i PnSt. S. 97 af Kvindenavnet Gróa (Gró).

35. Nestegaard. Udt. *næ'sstegað*. — Nøstgaardt 1578. Nøstegaardt 1604.^{1/1}. Nestegaard 1593. 1657. 1723.

Se GN. 16.

36. Berg søndre. Udt. *sø'rebærg*. — Berig 1657 (2 Gaarde). Berg 1723.

37. Berg nordre. Udt. *nø'ldrebærg*.

37, 2. Trøen. Udt. *trø'e* (Dat. *trø'en*).

Trøð f., indhegnet Plads eller Eng, Kve (Indl. S. 82). Meget almindeligt Navn i Nutiden (ogsaa i Formen Traa, Traaen). Jfr. Nes GN. 54, 38.

38. Megaard. Bruges ikke. — M.gaarden 1657. Medgaarden 1723.

Se Aal GN. 24. Navnet staar vel i Forbindelse med GN. 35, saaledes at begge Gaarde er udparcellerede af en større.

38, 2. Lilleslet. Udt. *li'hleslét*.

Kunde komme af slét f. = slétta f. «Slette»; den kortere Form, der af Ross anføres fra Mandalseggen, bruges ogsaa i JL. Amt: se Bd. VI S. 71. Snaest hører Navnet dog sammen med GN. 40.

39. Lerberg. Bruges ikke.

40. Sletto. Udt. *slé'ttó* (?). — Sledtenn 1604.^{1/4}. Slette 1657 (2 Gaarde). 1723.

Den opførte Udtale er rigtig. Kaldes ogsaa Slettansgaardene (udt. *slé'ttans*). Gaardene ligger i Bakker. Udtaleformerne *slé'tto* og **slé'ttadn* henviser til et *slátt f., Flert. slé'ttr, der maa være ensbetydende med slátt m. og Folkespr. slétt f. «Slaatteland, England» (Indl. S. 76). Jfr. hallingdalsk Flt. rø'tadn, Dat. rø'to (af rø't «Rod»).

40, 3. Høstteigen. Udt. *hau'sstaien*.

Sml. Haustengen i Eresfjord og Vistdalen GN. 52 og Haustlandet i Flatanger GN. 22. Vel om Udslaatter, som først slaaes senhøstes (sml. haustbeite «Græsgang, som kun benyttes om Høsten»).

40, 12. Hovde. Udt. *hø'vda*.

Hallingdalsk Form (af Neutrum) svarende til oldn. hōfði m.: se Indl. S. 58 (under hōfuð). Sæteren ligger ved en Fjeldtop.

41. Bry. Udt. *bryj*. — Brie 1578. Brye 1617. 1657. 1723 (2 Gaarde).

Syne at være olin. bryðja f. (Folkespr. brya), Kar, dannet af en udhulet Sok. Ordet er synonymt med þró, der ogsaa forekommer som Gaardnavn (se Bd. XV S. 59). I Stedsnavne betegner Ordene vel en Fordybning Landskabet. Gaarden ligger i Udlobet af Urundlidalen.

41. Evjubakken. Udt. *i'vjubakkin*.

Ligg ved Evjuæen: se GN. 7, 7.

41. Stolebon. Udt. *stølabotn*.

Ligg i Yngledalen. Vel af botn i Betydningen «Dalsænkning».

41.3. Eggen Udt. *æ'ggi* (Dat. *æ'ggen*).

Egetlig Navn paa en Fjeldryg (ved Sundalsfjorden).

42. Sundalen. Udt. *su'ndalen*. — [Svnnedalen, Svnnædalen DN. XII 106, 1477. Sondal, Søndhæn, Søndææn odagaard i Hoffwæn i Holskyky soghæn DN. XIII 147, 1509]. Svndalen NRJ. IV 385, 1528. undall 1617 (øde, under Villand). Sundallen 1657 (2 Gaarde). Sundahl 1723.

Suzalen er nu faavn paa Grænden. Den nuværende Udtale er temmelig gamm: sml. Vid XXXII S. 127: «Sundals-Vandet, hvor er et lidet Dalføre, kaldet Sudendlen». Navnet forekommer oftere, men har neppe overalt samme oprindelse. Sundal i Hegre GN. 5 forklares i Bd. XV S. 5 som «Syddale». Denne Betydning foreligger vel ogsaa her (jfr. Gol GN. 26, 20). Rigtigforlignes den først anførte Navneform Svnnædalen ikke med en Grundform *Sundalr, men den tilhører en slet Afskrift, paa hvis Former man ikke kan stole. Sundalen i Aasen GN. 62 udledes i Bd. XV S. 81 og i NE. S. 23 af et Elveavn Surn. En Grundform *Surna(r)dalr vilde i formel Henseende passe fortræffelig til det anførte Svnnædalen (ru giver i Hallingd. dn). Der foreligger da en Mulighed for, at Hallingdalselven — eller Sundalsæen, som den her kaldes — her engang har baaret Navnet Surn, og at Sndalsfjorden efter den har været kaldt *Surni, hvorefter Dalen er benæet *Surnadalr. — Om Hoffwæn se under «Gamle Bygdenavne».

424. Halfarlokken. Udt. *halfardokki*.

Sm Halfar (egtelig Halvfar), Halfarstykket (Sigdal GN. 31, 5), Halfar-tjernet Hemsedal, Halfarelien og andre. Navnene betegner, at Stedet ligger midtveimellem to kendte Steder. Saaledes er Halfarsletten i Gol GN. 15, 17 en Hjemeter midtveis mellem Gaarden og dens Langsæter. Halfardokken ligger vi Midten af Sundalsfjorden.

43 Skarsgaard. Bruges ikke. [Kaldes *skøro*. — Har været skr. Skro]. — Skarsgaard 1657.

Se GN. 73. I Betragtning af Navnene paa Br.-No. 8 og 17 er det sandsynligt, at Navnet ikke er identisk med det under Aal GN. 92 omhandlede Skarsgård, men at forklare i Overensstemmelse med GN. 132 i Sigdal.

44. Finnøotn. Udt. *finneotn*.

Sær i Yngledalen. Navnet er et Minde om, at man tidligere brugte Lapper til at vogte de tamme Renhjorder i Fjeldene paa disse Kanter (se Vibe S123).

45. Sveingaarden. Udt. *svai'ngalen*.

Jf GN. 3, 1.

48. Skarelakken. Udt. *skàrabakkin* [opgivet *skørobakkadn* eller *bikkadn*].

Hører sammen med Br.-No. 17 Skoro. Medens Skoro er Dat. Flt., er Skara- Gen. Flt. af skør f., hvorom se Gol GN. 22,3 og 24,14, Sigdal GN. 132.

43, 10. Einsetlien. Udt. *ai'nsællie*.

Sæter ved den fra Strandefjorden kommende Kildeelv til Hallingdalselven. Einset- betegner her maaske et ensomt, for sig selv beliggende Sted; jfr. oldn. *einseta f.*, «Ensomhed, Eneboerliv, Eneboerbolig». Et lign. Navn er Einbu i Dovre GN. 18,2 og Lesje GN. 4.

43, 12. Rishovd. Udt. *ri'shovd*.

Ogsaa i Krødsherred; jfr. j Rishofda rjodre RB. 341. Egentlig: Fjeldpynt, bevoxet med Ris eller Krat. Sml. det hyppige Rishaugen. Paa disse Steder har vel været drevet Rishugning, d. v. s. man har hugget Kvistene af Bjerkestrærne til Kreaturfor (jfr. Mehlum S. 247).

43, 15. Sprengvikene. Udt. *spræ'ngsvikadn*.

Ligger ved en Vik af Strandefjorden. Første Led er oldn. *sprengr m.*, Folkespr. *spreng* «Sprængen», i Stedsnavne om Vand, som sprænger sig frem gennem en trang Aabning; sml. svenske Dial. *sprängvatten* «Vand, som presses frem gennem halvtoptrukken Luge i en Kvernrende». Denne Betydning foreligger ogsaa i Sprengsmyr i Vegaarsheien GN. 7, hvormed kan sammenlignes Sprangmyren i Hobøl GN. 76,1 (jfr. oldn. og Folkespr. *springa* «sprude eller styrte frem») samt Sprengsmyrene i Slemdal (Folkespr. *sprena*, *sprena*, oldn. *spræna* «sprøite frem gennem en trang Aabning»). Jfr. de i NE. S. 247 nævnte Elvenavne Sprengbækken, Sprangbækken og Sprenbækken. Se ogsaa Sigdal GN. 133.

43, 17. Skoro. Udt. *sk'ró*.

Det hermed sammenhørende Skarebakken (se Br.-No. 8) viser, at Navnet er Dat. Flt. af skør f. «Trin i en Trappe», hallingdalsk skør «Afsats i en Bjergside, liden Flade under en steil Klippe»: jfr. Gol GN. 40,3. Skoro — paa DK. skr. Skaro — er saaledes samme Navn som Gol GN. 22,3 Skarene, udt. *sk'ró*, kun at dette mangler Omlyden. Sml. ogsaa Gol GN. 24,14 Botte skarene, udt. *bø'tteskaradn*, og O. Eker GN. 54.

43, 18. Minnestølen. Udt. *mi'nnestølen*.

Minne i Eidsvold GN. 212 er *minni* (*mynni*) n. «Munding». Denne Betydning passer dog ikke her: Sæteren ligger langt fra Vandløb, paa Østsiden af Strandefjorden. Ross har *minne* n. «en vandret Flade ovenover eller paa Toppen af en Bakke, Terrasse eller Plateau» og henfører hertil bl. a. vort Navn, vistnok med rette. Dette Ord synes helt forskjelligt fra det første og er vel beslegtet med latinsk *mons* «Bjerg» (se Etym. Ordb. under Man og Møne og sml. «man» i Navne paa Fjeldrygge).

43, 19. Rabbestølen. Udt. *ra'bbestølen*.

Folkespr. *rabb m.*, Jorddryg, langstrakt Vold, især med Stengrund.

43, 28. Leinene. Udt. *lai'nadn*.

Se Hole GN. 35.

44. Trøgatøen. Udt. *trø'gatøn*. — Tragetunn 1617. Thrage-toen 1657. Tragetoen 1723.

De ældre Skriftformer synes at maatte bero paa Forvanskning. Første Led Trøga- er vel det samme som i Trøgaset i Flaa GN. 18,26, nemlig trog n. «Trug», brugt om en Sænkning: Gaarden ligger i en Sænkning. Sidste Led er enten *tún* n. «Gaardsplads» eller *tó f.* «Afsats, Terrasse» (sml. GN. 4), snarest det sidste.

44, 7. Lappestolen. Udt. *la'ppestolen*.

Se Aal GN. 65. Her er intet Vandløb.

45. Raaen. Udt. *rø'ó* [opgivet *rø'ó*]. — [Roenn DN. XVI 87, 1424 (Afskrift fra 17de Aarb.)]. Rodenn 1557. 1578. Raaenn 1593. 1604.^{1/4}. 1657. Raaen 1723.

Sandsynligvis af samme Oprindelse som de øvrige Gaarde, der skrives Raaen: se Ø. Eker GN. 122. Udtaleformen henviser dog til Dativ Flt. af samme Ord.

46. Dal. Udt. *dāl*. — Daell 1657. Dahl 1723.

47. Gjuvsjordet. Udt. *jí'ffsjóle*. — Giufpsiorden DN. X 137, 1443. Gicksjord 1578. Giuffsiordt 1593. Giffsiordt 1604.^{1/2}. Dybsiorde 1657. 1723.

Der er et svært Gjuv under Gaarden (O. R.). Samme Navn i Aal GN. 42.

47, 2. Skurdalen. Udt. *skú'rrdalen* [ogsaa *sku're*].

Egentlig Navn paa en Grænd ved Skurdalsfjorden (se under GN. 78). Dalforet antages i NE. S. 223 under Tvil for sms. med Elvenavnet *Skóra*, der isaafald maa have været Navn paa den Aa, som fra Skurdalstjernet — ved hvilket Sæteren ligger — løber ned i Skurdalsfjorden og paa DK. benævnes Skurdalsaaen.

48. Tuftte. Udt. *tú'fftó*. — Toffte 1657. Tuftte 1723.

Dat. Flt. af *t u p t f*, Hustomt (Indl. S. 82). Sml. GN. 72 og Aal GN. 76.

48, 2. Vestreim. Udt. *væ'straim*.

Hyppigt Navn (tildels Vestrum); her nyt.

48, 3. Haageset. Udt. *há'gesæt*.

Da Sæteren ligger høit, kommer man til at tænke paa haag, den i Sætersdalen og Ø. Telemarken brugelige Form for Adj. høi. Paa DK. skrives Hageset, der henviser til hagi m. 'indhegnet Jordstykke, Græsgang'; jfr. det lige i Nærheden liggende Hagen.

49. Hammersbøen. Udt. *há'marsbøn*. — Hammersbøen 1593. 1604.^{1/4}. 1617. Hammarsbøe St. S. 118. Hammersbøen 1657. 1723.

Egentlig: Gaarden ved Berghammeren. Der er en saadan ved Gaarden.

50. Mehus. Udt. *mé'hús*. — Mydhuss NRJ. IV 84, 1528. Mo-huus 1617. Mehuß 1657. Medhuus 1723.

Se GN. 15.

51. Rygg. Udt. *rygg*. — Rygh NRJ. IV 84, 1528. Rogh 1578. Rygh 1593. Røgh 1604.^{1/1}. Roigh 1617. Rygh 1657.

Rygg r (h rygg r) m., Ryg, langstrakt Forhoining af Jord eller Fjeld. Forekommer oftere som Gaardnavn, særlig paa Vestlandet (Bd. XV S. 70). Sml. N. Eker GN. 8.

51, 3. Aarset. Udt. *á'rsæt*.

Egentlig: Gaarden ved Aaen (nemlig Elven Usta). Se GN. 6, 5 og Aa-dalen GN. 21.

52. Kaupang. Udt. *kaupangadn* (Dat. -gó). — [KopAnger DN. XVI 87, 1424 (?)]. Kapaner (!) DN. X 138, 1443. Kaupangh NRJ. IV 84, 1528. Kopanngh 1578. Copangher 1593. Koppanngh 1604.^{1/2}. Koupangen 1657 (2 Gaarde). Kopang, Koppang 1723 (ligesaa).

Kaupanger m., Kjøbstad, egentlig: Markedsplads, Sted, hvor man til visse Tider mødtes for at drive Handel. Ved Gaardnavne (Kaupanger, Kaupang, Kopang, Koppang) foreligger overalt den sidste Betydning: se Indl. S. 59 f. Her har Ordet Flertalsform.

52, 1. Vindegg. Udt. *vi'ndegg*.

Ogsaa i Rollag GN. 37. Egentlig: den vindige Fjeldegg.

52, 6. Heggeset. Udt. *hæ'jjisæt*.

Af Trænavnet.

52, 7. Trøene. Udt. *trø'ó*.

Dat. Flt. af *trøð f.*, indhegnet Græsgang, Kvægfold (Indl. S. 82).

52, 9. Raggen. Udt. *ra'ggen*.

Sæter ved et lidet Vand under Fjeldet Raggenuten. Enten Fjeldet eller Tjernet har vistnok baaret Navnet Raggen, idet Buske og Siv er blevet sammenlignet med Gjederagg.

53. Bakkegaard. Udt. *ba'kkegal*. — Backegaard 1617.

Sml. GN. 58.

54. Sand. Udt. *sand*. — Sand 1617 (dengang under Hammersboen). Sand 1723.

55. Foss. Udt. *føss*. — Fors 1578. 1593. 1604.^{1/4}. 1657 (2 Gaarde). 1723 (ligesaa).

Ligger ved en Tverelvs (Fosselvns) Udlob i Usta.

55, 9. Lauverud. Udt. *lau'verú*.

Af *lauf n.*, Løv, der findes i mange Gaardnavne, eller af det deraf dannede Elvenavn *Laufa* (NE. S. 140), ifald Budalselven kan antages her at have haft dette Navn. Jfr. Løverød i Andebu GN. 31.

55, 12. Meland. Udt. *mé'land*.

Meland, Mæland er et særdeles hyppigt Gaardnavn i det vestenfjeldske og forekommer ogsaa i det nordenfjeldske, derimod ikke i det østnfjeldske. Da Navnet i Hol tillige er ungt og Sms. med *-land* her er sjeldne, tør man trygt anse det for Opkaldelsesnavn. Grundformen synes overalt at være *Meðalland*, den midterste eller den mellemliggende Gaard (ikke **Miðland*), hvad enten Udtalen har Enstavelses- eller Tostavelses-Tonelag.

56. Aaker. Udt. *á'ker*. — Agjir St. S. 118. Ager 1657. Agger 1723 (2 Opsiddere).

56, 6. Fløten. Udt. *flø'te* (Dat. *flø'ten*).

Ogsaa GN. 69, 2, 91, 3 o. fl. St. Se Nes GN. 36, 6. Navnet skrives ogsaa Flaaten. Stedet ligger mellem Budalselven og en deri faldende Bæk.

57. Søbsjordnet. Bruges ikke [kaldes Sausgaard]. — Soubþiorde 1657.

Se under Br.No. 5. Maaske samme Navn er Sausjord Vossestranden GN. 28, der rigtignok i Bd. XVI S. 43 forbindes med Saus i Velfjorden GN. 39, hvis ældre Form er *Sauð(a)hús* «Saufjøs».

57, 5. Sausgaard. Udt. *sau'sgalen*.

Jfr. GN. 6, 2 Sausgaardhaugen. Maa høre sammen med Gaardnavnet og saaledes være opstaaet af *Saupsgarðr*. Første Led er *saup n.* «Kjerne-mel», her vel sigtende til Jordbundens Beskaffenhed. Samme Oprindelse

har Saupholt RB. 363, Saupset i Rollag GN. 59 og efter min Mening maaske det paa fl. St. forekommende Saupstad (se Bd. IV, 2 S. 71, XIV S. 333); se ogsaa Nes GN. 52, 3. Om skyr «Surmel» i Stedsnavne se Modum GN. 73. Blandhol i Askim GN. 27 kan maaske være dannet direkte af blanda f. «Melkeblende» (jfr dog Bd. I S. 38).

57, 8. Levorstolen. Udt. *lê'vôrstolen*.

Af Mandsnavnet Levor, oldn. Liðvqrðr, Liðvarðr: se PnSt. S. 174 og sml. Ø. Eker GN. 196 (hvor Udtalen har det ventede *l* af rd).

58. Bakkegaard. Udt. *bá'kkegał*.

Sml. GN. 53.

59. Hille. Udt. *hælle*. — Hyllen NRJ. IV 385, 1528, Hilde 1723.

Det førstnævnte Citat er rettelig at henføre til Flaa GN. 10. Udtaleformen af Hille synes at henvise til det hyppige Gaardnavn Helle, af hella f., brugt om flad Berggrund.

59, 5. Haugen. Udt. *hau'gen*.

Skal almindelig kaldes Paalhaugen og Aslakhaugen (O. R.).

60. Pugerud. Udt. *pú'kerú*. — Pugerud 1617. 1657 (2 Gaarde). Puggerrud 1723 (2 Gaarde, hver med 2 Opsiddere).

Se Norderhov GN. 139.

60, 4. Endrestolen. Udt. *æ'ndrestolen*.

Af Mandsnavnet Endre, oldn. Eindriði (Eindriðr): se PnSt. S. 61 f. og sml. GN. 88.

60, 8. Rønnogslaatten. Udt. *rø'nnågslåtta*.

Af Kvindenavnet Rannveig (PnSt. S. 198), paa Østlandet alm. Rønaug. Formen Rønnog findes allerede i Oldn. (sml. ogsaa Rønnoghord paa Eker, RB. 91).

60, 9. Grostolen. Udt. *gró'stolen*.

Se Aal GN. 110, 33.

61. Isungset. Udt. *i'sungsæt*. — Isungsetter 1617. Isungseet 1657. Isungset 1723 (2 Opsiddere).

Forklares i PnSt. S. 145 af Mandsnavnet Ísulfr. Til Lydovergangen sml. Isingvaag i Nordmør, der i AB. 71 skrives Isulfsvagr. Herved er dog at merke, at der i Eddaen forekommer et Mandsnavn Ísungr, ligesom det svenske Gaardnavn Isinge af Hellquist (Ortnamn paa -inge S. 64) forklares som Slegtssavn (jfr. oldsaksisk Isinghém).

61, 3. Tollerud. Udt. *tá'llerú* (*tó'llerú*?) [opgivet *tó'llerú*].

Af Mandsnavnet Tolli, der vel er en Kjøleform af Þorleifr: se PnSt. S. 254. Gaardnavnet findes oftere paa Østlandet.

61, 4. Præstholt. Udt. *præ'sstholt*.

Identisk med GN. 19, 20. Har vel engang været beneficieret Gods (Navnet er meget gammelt). Er efter Karter ogsaa Navn paa en Fjeldstrækning (Præstholtskarvet).

62. Bardolsgaard. Bruges ikke.

Efter S. B. af Mandsnavnet Bergþórr, der allerede i DN. sedvanlig lyder Berdor (se PnSt. S. 35) og i Nutiden paa enkelte Steder Bardor

(Aasens Navnebog S. 10), tildels sammenblandet med Bartholomæus. Belse i Frogn GN. 66 skrives i DN. Bærdorsrud, Berdolsrud, Bardorsrud. Jfr. Br.-No. 1.

62, 1. Balestølen. Udt. *ba'lestølen*. — [Alm. skr. Bardolstolen].

Indeholder i første Led samme Mandsnavn som Bardolsgaard. Det andet l er bortfaldt ved Dissimilation; jfr. GN. 161, 1 i Sigdal.

63. Haugen. Bruges ikke.

63, 1. Sjugulhaugen. Udt. *sju'gulhaugen*.

Sms. med Mandsnavnet Sigurd.

64. Gjeilo. Udt. *jai'ló*. — Geilum i Vstedallen 1617. Geilum 1657. Gieglum 1723. [Alm. skr. Jeglum].

Dat. Flt. af *geil f.*, Fævei, indhegnet paa begge Sider. Den sedvanlige Skriftform synes at skyldes Sammenblanding med Gø GN. 15.

64, 1. Smettbak. Udt. *sme'ttbak*.

Ligger bag en Bakke. Se Aal GN. 123, 14. Ogsaa i Nore.

64, 2. Rennedalen. Udt. *ræ'nnedaladn*.

Forklares deraf, at Dalen er smal som en Rende. Nogen Tømmerrende findes her ikke.

64, 4. Haltehaugen. Udt. *ha'ltehaugen*.

Maaske af et Mandstilsnavn Halten.

65. Søbsjordet. Bruges ikke. — Soubsiord 1657. Sobsiord

1723.

Se GN. 57. Ligger ved en af Usta dannet Sjø.

65, 1. Raunsgaard. Udt. *rau'nsгал*. — Roenngsgaard i Vsted-

dallen 1617.

Af raun m., Rognetræ.

66. Uthus. Udt. *ú'thúsó*. — Wdhuus i Vstedallen 1617 (laa

da under Rygg i Kvislen og Halsteinsgaard i Hovet). Wdhus 1657. Uthus 1723 (2 Gaarde, deraf 1 Nordre Uthus).

Uthus «Udhus, Fæhus, Lade», ogsaa «Hus, som staar udenfor Gaarden».

67. Halsteinsgaard. Udt. *ha'llstaingal*. — Halstengsgaard 1657.

Halsteengsgaard 1723 (2 Opsidderer).

Se GN. 33.

67, 5. Guldstein. Udt. *gu'llstain*.

Navnet forekommer ogsaa i Tusteren Romsd. Det maa betegne en Sten af guldlignende Udseende.

68. Verpe. Udt. *værpe*.

Ligger et Stykke ovenfor Ustdalsvandet, hvorfor Udledning af *verpi n.*, «Sted, hvor man pleier at trække Not eller Vad» synes mindre rimelig. Snarere tør formodes, at her engang har været Tømmerverpe.

69. Loite. Udt. *loi'te*.

Se Aal GN. 25, 2.

70. Roisen. Udt. *røi'se*.

Reys f. «Stenhob» (Incl. S. 72). — Gaards-No. 70—72 og 74. 75 stod i den ældre Matrikel som 1 M.-No med Navnet Nestegaard (saa ogsaa skr. 1657, 1723, da Gaarden havde 2 Opsiddere); Navnet bruges ikke nu (O. R.).

71. Sekshus. Udt. *sæ'kksús*.

Sml. Tryhus i Gol GN. 38, 15.

72. Tuft. Udt. *tu'ffló*.

Se GN. 48.

73. Skarsgaard.

Se GN. 43.

73, 1. Ørterdalen.

Sml. GN. 63, 3 Ørteren i den nye Matrikel. Saa heder et Vand søndenfor Ustedalen med Afløb til Støleffjorden. Navnet hører til elptr f. «Hunsbane»: se NE. S. 305 f. og sml. Gol GN. 13, 3.

74. Fjeldberg. Udt. *fjéllbærg*.

Navnet forekommer oftere ved nyere Gaarde. Denne Gaard ligger langt til Fjelds henimod Hardangerviddens. Sidste Led er at tage i Betydningen «Klippegrund».

75. Nygaard. Udt. *ny'gal*.**75, 2. Bjørnsbu.** Udt. *bjø'nmsbú*.

Af Mandsnavnet Bjørn.

76. Gautepladsen. Udt. *gau'teplassen*.

Af Mandsnavnet Gauti, der endnu er i Brug (sml. PnSt. S. 82 f. og GN. 32, 14).

77. Torsteinspladsen. Udt. *tó'sstainsplassen*.

Sms. med Mandsnavnet Þorsteinn (PnSt. S. 263).

78. Myren. Udt. *mj're*.

Gaards-No. 78 og 90—93 stod i den ældre Matrikel som 1 M.-No. med Navnet Skurdalen (se GN. 47, 2) efter den Dal, hvori disse Smaagaarde med flere ligger (O. R.).

79. Jakobpladsen. Udt. *ja'kápplassen*.**80. Groven.** Udt. *gró've* (Dat. *-ven*).

Ogsaa GN. 92, 2. Se Gol GN. 20.

81. Helleikpladsen. Udt. *he'llaikplassen*.

Af Mandsnavnet Herleikr (se PnSt. S. 128 f.), nu Helleik, Hellik.

82. Flataaker. Kaldes Pladsen.

Sml. GN. 21. Efter Mehlum var Gaarden tidligere en Plads og kaldtes Raugutpladsen.

82, 2. Mauredokken. Udt. *mau'redøkki* (Dat. *-døkken*).

Af maur m., Myre.

83. Sveinunggaarden. Udt. *svai'nunggalen*.

Sveinungr er et gammelt, endnu brugeligt Mandsnavn: se PnSt. S. 243.

83, 3. Skjerjavashallene. Udt. *sjæ'rjavasshallidn.*

Skjerjavandet er Kilden til Grøna, der løber i Ørteren. Navnet skriver sig fra, at Vandet er opfyldt af Skjær og Smaaoer. Om sidste Led se Hemsedal GN. 83, 8.

84. Dokken. Udt. *dø'kki.*

Døkk f., Fordybning, Sænkning.

84, 2. Breivashallene. Udt. *brei'vasshallidn.*

Ligger ved Breivandet. Om sidste Led se Hemsedal GN. 83, 8.

84, 2. Brennbu. Udt. *bræ'nmbú.*

Af brenna «afbrændt Stykke Land».

85. Eivindpladsen. Udt. *ai'vinnplassen.***86. Hullet.** Udt. *hø'le.*

Kaldtes efter Mehlum («Nu» for 18. Dec. 1906) i 1812 Nordredokken, i Modsætning til GN. 84; i 1796 kaldtes Gaarden Levorplads (jfr. GN. 57, 8). Den er kommet unda Hammersbøen og var i sin Tid Underbrug til Sæte. Den ligger nede i en Dokk.

87. Sæte. Udt. *sæ'te.*

Vel Folkespr. sæte m., sæta f. «liden Flade i Berg»: Gaarden ligger nede paa en Skraaning.

87, 1. Hakesæte. Udt. *ha'kesæte.*

Af det nu ubrugelige Mandsnavn Haki, der foreligger i mange Gaardnavne: se PnSt. S. 110 f.

88. Endrepladsen. Udt. *ændreplassen.*

Se GN. 60, 4.

89. Kleiven. Udt. *klei've.*

Kleif f., brat Bergside, ad hvilken der gaar en Vei.

90. Paalgaarden. Udt. *på'lgalen.***91. Aslegaarden.** Udt. *a'slegalen.*

Sms. med Mandsnavnet Atli (PnSt. S. 20 f), nu i Hallingdal og Buskerud Asle.

91, 3. Fløten. Udt. *flø'te.*

Fløt f., hallingdalsk fløt f. «Flade, jevn Mark».

92. Arnegaarden. Udt. *å'dngalen.*

Se Aal GN. 40 o. fl.

93. Nedrestølen. Udt. *nē'restølen.*

Om GN. 90—93 se under GN. 78.

FORSVUNDNE NAVNE.

Kwyllen NRJ. IV 385, 1528.

Se under «Gamle Bygdenavne». For Kvisl skreves i ældre Tid ofte Kvill, hvis ll vistnok gjengiver Udtalen hl; man har dog ogsaa Exempler paa Overgang af sl til ll, som i Mosekvisl i Borre GN. 77, udt. *-kvill*; jfr. svenske Dial. kvill «Gren af Aa».

[Haff NRJ. IV 84, 1528].

Vel Feil for Hoff. Gaarden har vistnok ligget i Hovet: se «Gamle Bygdenavne».

Oppewald i Vstedallen 1617.

GAMLE BYGDENAVNE.

Kvisle eller Kvislen (den nederste Del af Ustas Dalføre), udt. *kvi'hle*, *i kvi'hlen*.

Kvislen DN. III 761, 1511. Quidtla annex JN. 351.

I Kvislinni, Dativ af kvisl f., en af de Arme, som en Elv danner i sit Løb (endnu brugeligt i Hallingdal), som Stedsnavn om et Sted, hvor en Elv forgrener sig. Wiel XXXII S. 126 kalder Usta for «Qvidsel-Elv», men dette Navn — eller oprindeligt blot Kvisl (se om dette Elvenavn NE. S. 136) — har vistnok kun tilhørt Elven i dens nedre Løb og betegnet den som en Arm af Hallingdalselven. Der har ogsaa været et Gaardnavn Kvislen: se under «Forsvundne Navne». Sml. Kvisle i Sigdal GN. 7, Rollag GN. 1.

Hovet (Hallingdalselvens Dalføre ovenfor Holsfjorden, omfattende GN. 21—41), udt. *hø've*.

Hoffwæn (!) DN. XIII 147, 1509 (se GN. 42). Haaved Wiel XXXII S. 127.

Vel opkaldt efter en forsvunden Gaard Hov: se «Forsvundne Navne». Det i Dalføret liggende Vand, der hos Wiel benævnes Bratager-Fjorden og endnu tildels Brattaakerfjorden, bærer Navnet Hovsfjorden (udt. *høff's*). Ganske feilagtigt er det, naar Fjorden paa AK. kaldes Høvelfjorden, og Bygden hos Vibe S. 128 Hovelbygden.

